

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİ ÇİFTLERİN EVLİLİK UYUMU İLE
GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

TUĞBA ÇALHAN

İzmir
2024

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİ ÇİFTLERİN EVLİLİK UYUMU İLE
GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

TUĞBA ÇALHAN

DANIŞMAN
Prof. Dr. Zekavet KABASAKAL

Jüri Üyesi
Prof. Dr. Zekavet KABASAKAL

Jüri Üyesi
Prof. Dr. ABBAS TÜRNÜKLÜ

Jüri Üyesi
Doç.Dr. Ali Serdar SAĞKAL

İzmir
2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ile Gelin Kayınvalide İlişkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

04/09/2024

Tuğba ÇALHAN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 03/10/2024

Tez Başlığı:

Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Gelin-Kayınvalide İlişkisinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **98** sayfalık kısmına ilişkin, **30/09/2024** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı**) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı % 15'dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) □

☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☒ Kaynakça hariç,
☐ Alıntılar dâhil,
☐ Altı (8) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☐ Kaynakça dâhil,
☐ Alıntılar dâhil.

EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x

EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. □

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Tuğba Çalhan
Öğrenci No :
Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Statüsü : Yüksek Lisans x

ÖĞRENCİ

Tuğba ÇALHAN

03/10/2024

DANIŞMAN

Prof .Dr. Zekavet KABASAKAL

03/10/2024

TEŞEKKÜR

İlk olarak tez yazma sürecinde çok fazla zorlandığım için bırakacak noktaya geldim ve birçok hata yaptım buna rağmen desteğini hiç esirgemeyen, anlayışı, ilgisi ve emekleri için çok değerli tez danışmanım Prof.Dr.Zekavet KABASAKAL’a çok teşekkür ederim.Bu süreçte çok fazla yordduğum ama bana hep anlayışlı yaklaşarak motivasyonumu yükselten Zekavet hocamın emeği çok fazla hayatım boyunca bana karşı bu sabrı ve özverisi için minnettar kalacağım. Hayatımda en çok zorlandığım şeyleri sevgili hocam sayesinde fark ettim ve bana yeni bir bakış açısı kazandırarak hayatımda, kendimde belli değişiklik yapmam için yeni bir bakış açısı kazanmama yardımcı olan sevgili tez danışmanım Zekavet hocama ne kadar teşekkür etsem az kalacaktır. Her şey için çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca hep yolumu açan her kararında arkamda duran benden çok beni düşünen akşamları tezini yazdın mı diye arayan çalışmalarım dolayısıyla sabahladığım gecelerde benimle sabahlayan en yakın arkadaşım, sırdaşım ve ablam Münevver Tuğçe Çalhan Özaltun’a teşekkürlerimi sunuyorum. En çok da bana inandığın için teşekkür ederim.

Benim yorgun serzenişlerime dayanan bu yaşa gelmem de emeği çok fazla olan canım annem Fatma Çalhan’a çok teşekkür ederim.

Bazı dostluklar vardır ailen olurlar kendin bile bazı şeylerden şüphe ederken onlar sana destek olurlar. Tez dönemimde olumsuz konuştuğum zamanlarda bana hep motivasyon sağlayıp destekleyen sevgili dostlarım Burcu Daşar, Seda Lokmacı ,Bahar Temel’e çok teşekkür ederim. Her daim yanımda olan sevgili kız kardeşim, dostum Hande Sümeyra Özlü’ye, mesleki bilgileri paylaşıırken bir anda arkadaş olduğumuz sonrasında bana destek veren sevgili çalışma arkadaşım, dostum Klinik Psikolog Ayşegül Akın’a ve tez sürecine beraber başladığımız sürekli nasıl olacak diye konuşup birbirimize motivasyon sağladığımız, yüksek lisans sınıf arkadaşım Gamze Akboğa’a çok teşekkür etmek istiyorum.

Emeği geçen tüm herkese minnettarım. İyi ki varsınız

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2 Amaç ve Önem.....	3
1.4 Sınırlılıklar	5
1.5 Varsayımlar	5
1.6 Tanımlar	5
BÖLÜM II.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1.1 Aile.....	6
2.1.2 Evlilik.....	10
2.2 Evlilik Uyumu.....	11
2.3.Evlilik Uyumu İle İlgili Araştırmalar.....	14
2.4 Gelin-Kayınvalide İlişkileri	16
2.5 Gelin-Kayınvalide İlişkileriyle İlgili Yapılan Çalışmalar.....	24
BÖLÜM III	29
YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni.....	29
3.2. Çalışma Grubu	29
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	30
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	30
3.3.2 Gelin Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ)	30
3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ):	31
3.5. Verilerin Analizi.....	31
3.7. İşlem Yolu.....	32

BÖLÜM IV	34
BULGULAR ve YORUM	34
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	53
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	53
5.2. Öneriler	67
5.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	68
KAYNAKÇA.....	69
EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi.....	77
EK 2. Etik İzin.....	78
EK 3. Ölçme Araçlarının Uygulama İzinleri	79
EK 4. Onam Formu	80
EK 5.Kişisel Bilgi Formu.....	81
EK.6 EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ.....	83
EK7. Gelin Kayınvalide İlişkileri Ölçeği.....	85

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	30
Tablo 2 Katılımcıların Ölçek Maddelerinden Aldıkları Puanların Normal Dağılım Testi Sonuçları.....	32
Tablo 3 Ölçeklerin Güvenirlilik Analizleri.....	32
Tablo 4 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	34
Tablo 5 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	35
Tablo 6 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların çalışma durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları	36
Tablo 7 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların çalışma durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları	37
Tablo 8 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların eğitim durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	38
Tablo 9 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların eğitim durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	39
Tablo 10 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların evlenme yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	40
Tablo 11 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların evlenme yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	41
Tablo 12 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının evlilik sürelerine göre dağılıma yönelik test sonuçları	42
Tablo 13 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların evlilik sürelerine göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	43
Tablo 14 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının evlilik biçimlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	44
Tablo 15 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların evlilik biçimlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	45
Tablo 16 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının 'çocuğunuz var mı' sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	46
Tablo 17 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların 'çocuğunuz var mı' sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılıma yönelik test sonuçları	46
Tablo 18 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının yaşam yerlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları	47
Tablo 19 Katılımcıların gelin kayıncı ilişkileri ölçeği puanların yaşam dağılıma yönelik test sonuçları	48

Tablo 20 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının göç etme durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları	48
Tablo 21 Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların göç etme durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	49
Tablo 22 Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının aylık gelir durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları.....	50
Tablo 23 Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların aylık gelir durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları	51
Tablo 24 Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği ile evlilik uyumu ölçeği arasındaki ilişkiye yönelik test sonuçları.....	52.

ÖZET

EVLİ ÇİFTLERİN EVLİLİK UYUMU İLE GELİN-KAYINVALİDE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırma evli çiftlerin evlilik uyumu ve gelin-kayınvalide ilişkileri açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Gelin-kayınvalide ilişkileri ve evlilik uyumu; yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, meslek, evlilik süresi, çocuk sayısı, maddi gelir, evlilik biçimi ve evlilik süresi gibi demografik değişkenlere göre incelenmiştir. Gelin-kayınvalide ilişkilerine dair değişkenler; kayınvalide ile fiziksel mesafe durumu, kayınvalide ile görüşme sıklığı gibi değişkenlerle incelenmiştir. Demografik değişkenler ve gelin-kayınvalide ilişkilerine dair bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Kişisel Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Evlilik uyumunu ölçmek amacıyla Tutarel-Kışlak tarafından geliştirilen ‘Evlilik Uyum Ölçeği’ (EUÖ) ve gelin-kayınvalide ilişkilerini ölçmek amacıyla Aydın (2017) tarafından geliştirilen ‘Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği’ (GKIÖ) kullanılmıştır. Araştırmaya en az bir yıl evli ve kayınvalidesi hayatta olan 355 kadın katılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 23.0 paket programında analiz edilmiştir. Bulgular doğrultusunda gelin kayınvalide ilişkisi ve evlilik uyumu hakkında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, evlilik uyumu, gelin kayınvalide ilişkisi.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF MARRIAGE ADJUSTMENT OF MARRIED COUPLES AND BRIDE-MOTHER-IN-LAW RELATIONSHIP

This research aims to examine married couples in terms of marital harmony and bride-mother-in-law relationships. Bride-mother-in-law relations and marriage harmony were examined according to demographic variables such as age, education status, work status, occupation, duration of marriage, number of children, financial income, form of marriage and duration of marriage. Variables related to bride-mother-in-law relationships were examined with variables such as physical distance status with mother-in-law, frequency of meeting with mother-in-law. The ‘Personal Information Form’ developed by the researcher was used to obtain information about demographic variables and bride-mother-in-law relationships. The ‘Evlilik Uyum Ölçeği’ (EUÖ) developed by Tutarel-Kışlak and the ‘Gelin-Kaynana İlişkileri Ölçeği’ (GKIÖ) developed by Aydın (2017) were used to measure marital harmony and to measure bride-mother-in-law relations. 355 women who have been married for at least one year and whose mother-in-law is alive participated in the study. The obtained data were analyzed in SPSS 23.0 package program. According to the findings, a positively significant relationship was found about the bride-mother-in-law relationship and marital harmony.

Keywords: Marriage, marital harmony, bride-mother-in-law relationship.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Aile, bireyler arasında kan bağı, evlilik veya benzeri ilişkilerle kurulan bir ilişki ağıdır. Toplumun en temel birimi olan aile insanın ihtiyaçlarını karşılayabileceği en önemli yerdir. Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu aile tanımı şu şekilde tanımlamıştır. Aralarında kan bağılılığı bulunan evlilik akdi ve diğer kanunun öngördüğü şekillerde, aralarında akrabalık bulunan ve genellikle aynı yerde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarını karşıladığı temel yapıdır.

Toplumun temel taşlarından biri olan aile birliği, kadın ile erkeğin hayatı birlikte devam ettirmek ve yaşamlarını beraber sürdürmek amacıyla evlilik kararı almasıyla oluşur (Kahraman,2021).Son dönemde evlilik hakkında yapılan araştırmalarda evlilik uyumu kavramı önem kazanmıştır. Akın (2018) fikir birliği yapabilen, sorunlarını birbirlerini dinleyip ortak paydada çözebilen ve evlilik doyumunun yaşandığı evlilikler olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir. Evlilik içinde çiftin beraber geçirdiği zamanın kalitesi, ortak karar alabilme yetileri, sağlıklı iletişim kurma ve çatışma çözme becerileri, maddi ve manevi olarak birbirine sağladıkları destek, arkadaşlarının ve akrabaların ilişkiye verdikleri onay evlilik uyumunu etkileyen faktörlerdendir. Evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden arkadaşlarının ve akrabalarının onayı oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması TBNA (2014) sonuçları incelendiğinde bireylerin evlilikte yaşadığı problemlerin başında yakın çevrenin müdahalesi veya yakın çevreyle ilişkiler olduğu görülmektedir. Erkek bireyler boşanma nedenlerinde eski eşinin annesine yönelik saygısızlığını veya iyi geçinememesini belirtmekte olup kadın bireyler ise eski eşinin ailesinin özel hayatlarına müdahale etmesini, anne-babasının evinde veya yakınında yaşamak için zorlanmasını ve evlilik hayatına müdahale edilmesini göstermişlerdir. (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).

Boşanan kadınların görüşü alındığında çoğunlukla evlilikte kendilerini ikinci plana atılmış hissetmekte olduklarını eski eşinin ailesinden kopamadığını ve arada dengeyi sağlayamadıkları düşündüklerini belirtmişlerdir. Çiftlerin kendi ailesi ve eşi arasında kalması iletişim çatışmasına yol açmakta olup evlilik uyumunun düşmesini etkileyen hatta eşlerin birbirinden kopmasına neden olan bir faktördür. Kılıçarslan ve Parmaksız (2020) çift ilişkilerinde şiddet: ilişkisel faktörler, köken aile deneyimleri ve baş etme stratejilerini inceledikleri araştırmalarında evli çiftler ile görüşmüşlerdir. Katılımcılar aile büyüklerinin evlilik içindeki ilişkilerinde müdahale etmesinin sorunları daha çok büyüttüğünü ve ebeveynlerin çocukların farklı bir ailesi olduğunu kabul etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Toplumumuzda evliliklerde köken aile ilişkileri oldukça önem taşımaktadır. Evliliği etkileyen köken aile ilişkilerinden ilk akla gelen gelin kayınvalide ilişkisidir. Toplumumuzda atasözleri ,deyimler, türküler gelin kayınvalide tartışmalarını yansıtmaktadır. Alkayış (2013) çalışmasında Adıyaman yöresi atasözleri ve deyimlerde gelin-kaynana ilişkisi ve evlilik konusunu incelemiştir.” Anasız kız olaydım, kaynanasız gelin olaydım”, “Gelinin dili yok, kaynananın imanı yok” gibi atasözleri kaynananın müdahalesini anlatmaktadır ve araştırmada kullanılan deyim ve atasözleri aralarındaki ilişkinin acımasız ve kıskançlık içeren tarafları olduğunu göstermektedir. Kayınvalide ve gelinler arasındaki ilişkiler üstünlük savaşıdır. Türk toplumunun da erkek gücü ve otoriteyi taşır. Ailede erkek birey sevgisi ile güç ve iktidar figürü haline gelir. Erkek anneleri oğul sevgisinden kaynaklı olarak hem çocukları hem de gelinleri üzerindeki otoritesini kaybetmekten çekinirler.(Yakalı Çamoğlu,2007). Gelin eş olarak kayınvalide ise oğul olarak duygusal olarak emek verdiklerini düşünmekte olup buna karşılık karşıdan beklentiye girmektedir. Bu beklentilerin gerçekleşip gerçekleşmemesi durumunda gelin kayınvalide arasında çatışmalar ve iletişimde sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu durum ailede odak noktası haline gelmekte olup gelin kayınvalide arasında bir rekabet savaşı ortaya çıkartmaktadır. Kadın bireyin, erkeğin annesi ile olan ilişkisi yeni evlenen çiftlerin bu evlilikteki rolleri için önem taşımaktadır. Gelin ve kayınvalide birbirini severse evlilik uyumu ve doyumuna artış göstermektedir. Kayınvalidenin gelini kabul etmedeki duyguları, kayınvalide gelininin oğluna nasıl davrandığı ile yakından ilgilidir(Kahraman,2021).

Aile dinamiğini sağlıklı kurabilmek için yeni evlenen çift, kendi kurdukları çekirdek ailesini kendi kök ailesinden daha öncelikli hale getirmelidir. Gelin kayınvalide ilişkisinde gelinin eşinin ailesini nasıl algıladığı, kendi ailesiyle ilişkisi ve kendi ailesiyle ne kadar özdeşleştirdiği önemli faktörlerdendir. Gelinin eşinin ailesiyle yaşadığı iletişim zorluklarından biri kendi ailesine olan aşırı sadakat duygusu nedeni ile kendi ailesine ihanet ettiği düşüncesidir. Silverstein(1990) çalışmasında gelin kayınvalide ilişkilerinin her zaman evliliğe kötü etkilemediğini belirtmiştir. Gelin burada beklentilerini gerçekçi olarak belirtmesini böylece hayal kırıklığı yaşamayacağını söylemiştir. Çalışmada eşlerin köken ailesi ile sınırları ve beklentileri netleştikçe iletişimin sağlıklı olacağını ve bunun da evliliği olumlu etkileyeceği belirtilmiştir(Silverstein,1990).

Türk toplumunda aile kurumunu oldukça önem taşımaktadır. Aile kurumunu oluşturmada etkili olan evlilik hakkında son dönemde yapılan araştırmalar artış göstermektedir. Evlilik üzerine yapılan çalışmalarda evlilik uyumu hakkında yapılan çalışmalar son dönemlerde artış göstermiştir.Evlilik uyumu kavramı, birbirleri ile sağlıklı iletişim kuran, ilişkileri ve aile konularda beraber fikir üreterek bu konularda uzlaşma

sağlayan, yaşadıkları problemleri beraber çözebilen çiftlerin evlilikleri uyumlu evlilik olarak tanımlanmaktadır(Ökten,2022) Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır Evlilik uyumu yaş, evlenme yaşı, çalışma durumu, eğitim durumu, ekonomik durum, evlilik biçimi, evlilik süresi, çocuk sayısı, din ,empatik eğilim,çatışma çözme biçimleri, eşlerin bağlanma stilleri gibi faktörler etkili olmuştur (Sağlam,2016; Kahveci,2016; Tolan,2015, Hortaçsu,1999; Soylu ve Kağnıcı,2015). Evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden birisi de eşlerin kök aileleridir. Ülkemizde kök aile ilişkileri dendiğinde ilk akla gelen gelin kayınvalide ilişkileridir. Gelin-kayınvalide ilişkisinin evlilik üzerindeki etkileri çok fazladır. Bu ilişki, evlilik sürecindeki uyumu olumlu yönde etkileyebileceği gibi, uyumsuzluğa sebep olacak çatışmalar yaşanmasına da neden olabilir. Bu bağlamda, gelin-kayınvalide ilişkisinin nasıl şekillendiği, hangi faktörlerin bu ilişkiyi etkilediği ve sonuç olarak evlilik uyumunu nasıl etkilediği önemli bir araştırma konusudur.

1.2 Amaç ve Önem

Aile geniş ailenin alt sistemidir. Alt sistemlerden biri problem yaşarsa diğer alt sistemlerde bu durumdan etkilenecektir. Evlilik birliği içinde bireylerin köken aileleri ile yaşadığı sorunlar eş alt sistemini dolaylı ya da doğrudan etkilemektedir. Kök ailede en önemli kişilerden biri kocanın annesidir. Kayınvalide ve gelinin arasındaki ilişki evlilik uyumunu etkilediği düşünülmektedir.

Uyumlu evlilik, aile içerisindeki konularda beraber düşünüp ortak karar alabilen problemleri işlevsel olarak çözüm bulabilmeye çalışan çiftlerden oluşur. (Tutarel Kışlak ve Çabukça, 2002).Gelin ile kayınvalide arasındaki dinamik evliliğin kalitesini etkilemektedir. Kadının eşinin annesiyle ilgili yaşadığı problemler ailede sorunlar yaşanmasına neden olmakta, evlilik uyumunu azaltmaktadır.

Gelin ile kayınvalide çatışmaları toplumumuzda yüzyıllardır önemli bir yer edinmiştir. Atasözlerinde deyimlerde şarkılarda ve medyada gelin kayınvalide ilişkinin olumsuz yansımaları çok fazla ele alınmıştır. Evliliklerin sonlanmasında kayınvalidenin evliliğe müdahalesinin etkisi olduğu belirtilmiştir(Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014).Bu noktada toplumumuzda genel olarak olumsuz aktarılan gelin kayınvalide ilişkileri ayrıntılı olarak araştırılması gerektiği düşünülmüş olup gelin kayınvalide ilişkisinin evlilik uyumuna etkisini incelemek araştırmanın amacını oluşturmuştur.

Bu çalışmada gelin kayınvalide ilişkilerinin evlilik uyumuyla ilişkisinde, gelinlerin yaşlarına, evlilik yaşlarına, eğitim ve çalışma durumlarına, evlilik süresine, evlilik biçimine, çocuk sayısına, yaşam yerlerine, göç edip etmeme durumuna ve sosyoekonomik duruma göre

farklılık göstermesi beklenmektedir. Gelin kayınvalide ilişkisinin olumlu olmasının evlilik uyumuna pozitif yansıyacağı varsayılmaktadır.

1.3 Problem Cümlesi/ Alt Problem Cümleleri

Problem cümlesi

Gelin kayınvalide ilişkisinin niteliği ile evlilik uyumu arasında bir ilişki var mı?

3.1. Araştırmanın Hipotezleri

H₁:Gelin Kayınvalide Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği toplam ve alt boyut puanları, yaşa, evlenme yaşına ,evlilik süresine, evlenme biçimine, yaşam yerine ,aylık gelir durumuna ,göç edip etmemesine ,çalışma ve eğitim durumlarına göre farklılık gösterir.

H₂:Kadının aylık gelir durumu yükseldikçe evlilik uyumu artacaktır.

H₃:Kadının aylık gelir durumu yükseldikçe gelin kayınvalide ilişkisi olumlu etkilenecektir.

H₄:Çiftlerin eğitim durumları benzerlik gösteren evliliklerin evlilik uyumu yüksektir.

H₅:Kadının eğitim durumu arttıkça gelin kayınvalide ilişkisi olumsuz etkilenecektir.

H₆:Çocuk sayısının artması evlilik uyumunu azaltacaktır.

H₇:Çocuk sahibi olmak gelin kayınvalide ilişkisini olumlu etkileyecektir.

H₈:Kadının çalışması evlilik uyumunu yükseltir ve gelin kayınvalide ilişkisini olumlu yönde etkiler.

H₉:Gelinin göç etmesi gelin kayınvalide ilişkisini olumlu etkiler ve evlilik uyumunu artırır.

H₁₀:Evlenme yaşının 24 yaşından küçük olması ve 36 yaşından büyük olması evlilik uyumunu azaltır.

H₁₁:Evlenme yaşının küçük olması gelin kayınvalide ilişkisini olumlu etkiler.

H₁₂:Anlaşarak evlenen çiftlerin evlilik uyumu daha yüksektir.

H₁₃:Görücü usulü evliliklerde gelin kayınvalide ilişkileri daha iyidir.

H₁₄:Evlilik süresi arttıkça evlilik uyumu azalmaktadır.

H₁₅:Evlilik süresinin artması gelin kayınvalide ilişkilerini olumlu etkiler.

1.4 Sınırlılıklar

Araştırmanın örneklemini 18 yaşından büyük, en az bir yıllık evli kadınlardan oluşmakta olup ‘‘Google Forms’’ üzerinden ölçekleri doldurabilen 355 evli kadın ile sınırlıdır. Araştırma ‘‘Evlilik Uyum Ölçeği’’, ‘‘Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği’’ ve kişisel bilgi formundan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5 Varsayımlar

Araştırmaya katılan katılımcıların araştırmada kullanılan form ve ölçeklerdeki sorulara samimi ve doğru cevapladıkları beklenmektedir.

Araştırmadaki örneklem grubu evreni temsil edebilecek yeterlilikte olduğu ve sonuçların evrene genelleyebileceği varsayılmaktadır.

1.6 Tanımlar

Evlilik: İki farklı cinsiyet rollerinden, neslini devam ettirmek ve cinsel ilişkilerine yasal ve sosyal olarak onaylanarak yaşamlarını beraber geçirme kararı olarak oluşturdukları yapıya denir(Aydın,2013).

Aile: Bireylerin sosyal, duygusal ve ekonomik bağlarla birbirine bağlı olduğu, çoğunlukla birlikte yaşayan ve birbirine destek olan bir topluluktur. Aile, üyeleri arasında belirli sosyal roller ve sorumluluklar ile sosyal, duygusal ve ekonomik desteklerin sağlandığı toplumun en küçük birimidir(Köknel,2000)

Evlilik Uyum: Çiftlerin evliliklerindeki genel uyum ve tatmin düzeyini ifade eder. Evlilik uyumu, çiftlerin birlikte zaman geçirme kalitesi, duygusal yakınlık, güven ve çatışma çözme becerileri gibi çeşitli faktörlerden etkilenir(Gottman,1994)

Gelin: Aileye evlenme yoluyla girmiş olan kadın (TDK, 2018).

Kayınvalide: Evli çiftlerin eşlerinin annesi için kullandıkları sözcük. Bu araştırmada kayınvalide erkeğin annesi için kullanılmıştır.

Gelin-Kayınvalide İlişkisi: Bir erkeğin annesi ile onun eşinin arasındaki ilişkidir. Bu ilişki, evlilik yoluyla oluşur ve aile içi dinamiklerde önemli bir rol oynar.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Aile ve Evlilik

2.1.1 Aile

Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu , aralarında kan bağılılığı bulunan evlilik akdi ve kanunun öngördüğü şekillerde, akrabalık ilişkisi bulunan ve genellikle aynı yerde yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının karşıladığı temel yapı taşı olarak aile kavramını tanımlamaktadır. Aile; kişilerin biyolojik, psikolojik, maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılandığı , sosyal becerilerin kazanılarak toplumu oluşturan en önemli sistemdir(Akt. Bulut 1990).

Aile, toplumun amacına ulaşması yönünde çabalayan, gelecek nesilleri kültürü aktarmaya ve kültürün devamlılığını sağlama hedefi olan kurumdur (Yalom,2006). Aile, çocukların yetiştirilmesi, yeni nesillere değerlerin aktarılması, tarihsel ve toplumsal bilincin oluşturulmasında birey ve toplum arasında bir köprüdür. Aile kişinin problemlerle başa çıkma yetisi kazandırma ve hayatta karşı olumlu bir bakış açısına sahip olmayı öğretebilir(Canel,2012). Ailenin temel fonksiyonları vardır. Bunlar; soyunun devamını sağlama, çocuğun büyümesi ve gelişimini sağlama, aile fertlerinin ihtiyaçlarının karşılanması, her koşulda sevildiği ve desteklendiğini gördüğü güvenli hissettirebilecek ortam sağlamak olarak belirtilmiştir. (Nazlı,2020).

Aile kavramı ülkemizde geniş bir yapıdan oluşmakta olup çiftlerin köken ailelerini içine alan karı koca ve çocuklardan oluşturmaktadır. Aile, neslini devam ettirmek üzere kadın ve erkek bireylerin evlilik bağı ile başlayan akrabalık ilişkileriyle toplumsal yönünü kazanan kültürel oluşumdur.(Sarı,2013). Üyelerin, bir dizi aşama içinde özgül gelişim görevlerini tamamladığı küme olarak aile kavramı tanımlanmaktadır(Canatan,2011).

Ailenin oluşumu konusunda yapılan çalışmaları incelediğinde Can (2013) ailenin ortaya çıkışı konusunda iki temel görüşün olduğunu söylemektedir. Bunlar; erkeğin kadına sahip olma arzusu ve panterini kıskanmasından ortaya çıktığı daha sonraki dönemlerde ise erkeklerin eşleri üzerindeki baskın tavırlarının gelenek ve göreneklere döndüğü iddiasıdır. Diğer görüş ilk olarak ailenin anaerkil aile tipine sahip olması sonraki aşamada ise ataerkil aile tipine dönüştüğüdür. Ama antropolojik ve sosyolojik olarak araştırmalara bakıldığında iki iddianın da geçerliliği kanıtlanmamıştır.

Aile türlerine baktığımızda Morgan ailenin oluşumu ve dönüşüm süreciyle ilgili sınıflandırma yapmıştır.

Oluşum süreci bakımından aileler;

- 1) Kandaş Aile; Cinsel ilişkinin belirli bir kuşağa mensup bireyler arasında serbest olduğu aile tipi.Kardeşler arasında cinsel ilişki serbest
- 2) Ortaklaşa Aile ; Kız kardeşler kardeşleri olmayan bir erkekle ilişki kurabilir,bu erkek aynı da olabilir.Bir erkek belirli sayıda kızla ilişki kurabilir.
- 3) İki Başlı Aile : Ortaklaşa aile sayısı artıka oluşa aile tipidir.Erkek bir kadınla yaşar lakin bir çok kadınla ilişkiye girebilir.
- 4) Tek Başlı Aile : Erkek egemenliği üzerine kurulan ve neslin devamı için bilinen bir erkek tarafından olan çocukarın olmasıyla oluşa tiptir.

Dönüşüm süreci Bakımından Aile Tipleri;

- 1) Totem Ailesi : Klanlar soy bakımından bir totem ailesidir.Aynı kutsal kandan geldiklerini ve aralarında kandaşlık olduğunu kabul ederler.
- 2) Anaerki Aile : Mekan kadına aittir ve soy anneden kıza geçer.
- 3) Babaerki Aile : Baba aile bireyleri üzerinde mutlak egemenliğe sahiptir.Miras babadan oğla geçer.
- 4) Pederi Aile : Baba söz sahibi olmasıyla birlikte aile içi işlerde annenin fikri alınır.
- 5) Soy Ailesi : Akrabalık hem anadan hem de babadan gelir.
- 6) Modern Aile : Kadın erkek eşittir.Resmi olarak soy babadan devam eder.

Hane Halkına Göre Aileler

- 1) Çekirdek Aile : Karıkoca veya anne baba ile evlenmeyen çocuklardan oluşa aile
- 2) Geniş Aile: Hanede çekirdek aile dışında akrabaların da yaşadığı aile tipidir
- 3) Geçici Geniş Aile : Evli çocuğun hane reisi olduğu ailelerdir.Bu haneye katılan akrabanın zamanla haneden ayrılacağı bilinir.
- 4) Ataerki Geniş Aile : Üst kuşağın hane reisi olduğu hanelerde evil çocuklar ve diğer akrabalar hane reisine bağlıdır.
- 5) Dağılmış Aile : Evli eşlerin bulunmadığı hane tiplerini tanımlar.Yalnız yaşayanlar,tek ebevyenli aileler,bir arada outran akrabalar...

Nazlı (2020) ailedeki bireylerin kaç kişi ya da ne türden olduklarından ziyade yakın ve etkili ilişkilere dikkat çekerek çocuksuz, tek ebeveynli, geniş ya da çekirdek gibi aile tiplerinin olduğunu belirtmiştir.

4.Fonksiyonel Açıdan Aile Tipleri

1) Sağlıklı Aile : Rol dağılımlarının ,ilişkilerinin ve işlevlerinin istenilen düzeyde verimli bir şekilde işleyişi olan ailedir.

2) Sağlıksız Aile : Sağlıklı aile fonksiyonlarını yerine getiremeyen aile tipidir.

Sağlıklı toplumu sağlıklı aileler oluşturur. Sağlıklı aile insana aitlik hissi veren, birbirini destekleyen ve birbirlerinin iyi oluşları için çaba sarf eden bireylerden oluşur.(Canel,2012). Sağlıklı ailede, aile üyeleri özerk ve olgun, kendisi ve çevresi hakkında gerçekçi fikre sahip olan kendi hayatının sorumluluğunun ve diğer aile üyelerine karşı sorumluluğun farkındadır. Sağlıklı ailede tüm aile üyelerinin görüşleri önemlidir bu ailede herkes kendi fikirlerini, beklentilerini ve korkularını rahatça ifade edebilir. Aile üyeleri birbirine içtenlikle ve destekleyici bir tutumla yaklaşırlar. Gladding’e göre ‘sağlıklı ailelerde bulunan özellikler; aile üyelerinin aile karşı duyduğu bağlılık ve diğer aile üyelerine karşı duyduğu bağlılık, birbirlerini önemseme ve yakınlık, ortak paylaşımlarda beraber vakit geçirebilme, sağlıklı iletişim kurabilme, ,sorunlara başa çıkma yetisi ve aile fertlerini destekleyen tutuma sahip olma,aile içindeki rollerin sınırların belirgin olması olarak sayılabilmektedir (Gladding, 2017).

Satir(1981) tarafından sağlıklı ailelerde, aile bireylerine beş alanda özgürlük tanınması gerektiğini belirtmiştir. Bu alanlar; durumları anlatabilme, duygularını ve düşüncelerini paylaşabilme, beklentilerini söyleyebilme ve duygularını yaşayabilme alanı ve hayatta risk alabilmedir(Akt.Nazlı,2020) Türkçapar(2020) çalışmasında sorunu olmayan, dengeli sayılabilecek ailelerin özellikleri vardır. Bunlar; aile içinde neşeli bir ortam ve hoşgörü, aile üyelerinin birbirine karşı açık olabilmesi, aile fertlerinin özel hayatına saygı duyulması, aile üyelerine bağlılık ve sosyal gruplara katılım, zorluklarla baş edebilme gücü gibi özellikler olduğunu belirtmiştir.

Sağlıksız aile,aile üyeleri ne sosyal ne duygusal olarak ihtiyaçlarını karşılayamazlar.. İki çeşit sağlıksız aile tipi vardır Bunlar iç içe aile ve kopuk ailedir. Kopuk ailede iletişim çok kısıtlıdır, aile üyelerinin birbirlerinin hayatından haberleri yoktur. İç içe ailenin özelliklerinden birisi etkileşimin yoğun olmasıdır. Bu aile tipinde aile bireyleri birbirinin hayatlarına oldukça fazla dahil olmaktadır. Burada bireylerin özerkliği, bireyselliği tehdit altındadır(Nazlı,2020)

İhtiyaçları karşıladığımız en önemli yer ailedir. Üç temel ihtiyacımız olan samimilik, güç anlamlılık karşılamada ailenin önemi oldukça fazladır(Nazlı,2020). Tarhan (2006) çalışmasında aileyi zorunlu kılan üç ihtiyaçtan bahsetmiştir. Bu ihtiyaçlar; duygusal paylaşım ihtiyacı, güvenli paylaşım ihtiyacı ve sosyal destek ihtiyacı olduğunu belirtmiştir

Aile hayatının merkezinde sevgi, kabul, inkar, nefret, acıma, fedakarlık, gaddarlık gibi temel insani duygular yer alır. Sistem açısından bakıldığında, aile bir “sosyal grup” olarak görülür (Worden, 2013). Çeşitli durumlarda ailenin temel yapı taşlarını belirlemek oldukça önem arz etmektedir. Aile birliğinde bireylerin davranış kalıplarını ve ailenin oluşturduğu alt sistemlerin birbirini etkileme düzeyi bu dönemde bakılmaktadır. Aileler, istenen sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığına bakılmaksızın, üyelerinin tümünün veya bir kısmının ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadırlar (Gladding, 2012).

Roannou ve Poertner’in sistem modelinden yola çıkarak geliştirdikleri ‘‘Güç Geliştirme Modeli’’nde dört önemli parçaya yer vermişlerdir. Bunlar; Aile yapısı, Aile etkileşimi, Aile yaşam döngüsü ve Aile fonksiyonlarıdır.

Stinnett ve Defrain(1985) ABD’de 3000 aile üzerinde yaptıkları araştırmada aile kurmayı değerli kılan altı ana özellik tespit etmişlerdir. Bu altı özelliğe sahip ailelerin aile yaşamlarını doyurucu ve harika birliktelik olarak ifade etmişlerdir .Bu altı ana özellik şunlardır ; birbirinin refahına ve mutluluğuna destek olma,birbirinin olumlu yönlerini takdir etme, sağlıklı iletişim becerilerine sahip olma, birlikte kaliteli zaman geçirme, ruhsal sağlıklarına birlikte önem verme ve geliştirme, stres ve kriz zamanlarında birlikte mücadele etme (Akt.Kaya,2007).

Geniş ailenin alt sistemi ailedir,ailenin alt sistemi ise bireydir. Alt sistemler arasındaki problem diğer alt sistemi de etkiler. Sistemciler ailedeki bir bireyin sorununun diğer aile üyelerinin devam ettirebileceklerini ve aile üyelerinin birbirinin davranışından etkilenebileceğini belirtir(Nazlı,2020).Sistem yaklaşımına göre ailenin birtakım görevleri vardır. Bu görevler; kişinin kendi kimliğini inşa edebilmesi, kendi sınırlarını koruyabilmesi, Ailenin bulunduğu ortamı şekillendirmesi, aile içindeki değişimleri uyum sağlayabilme durumu , aile üyelerinin sürekliliğini sağlama görevleri vardır. Bu görevleri yerine getirirken belli stratejiler kullanır(Nazlı,2020)

Aile,alt sistemlerden oluşan ,belirli hedeflere yönelen karmaşık bir yapıdır. Hedefleri gerçekleştirmek amacıyla belli görevleri vardır. Bu görevleri yaparken kullandıkları stratejileri vardır (Sabatelli ve Bartlle,1993,Akt.Nazlı,2020).

Aile içi alt sistemler kavramı ailenin yaşa ve cinse göre ayrımlaşan küçük ünitelerden oluşur. Üç önemli alt sistemler vardır. Bunlar; karıkoca alt sistemi, çocuk alt sistemi,

ebeveynlik alt sistemidir. Ebeveynlik alt sistemi büyükbaba ve büyükanneyi, bazen büyük kardeşi, karıkoca ile birlikte içerebilir. Alt sistemlerin sağlıklı işleyebilmesi için sınırlar büyük öneme sahiptir(Türkçapar,2020). Goldenberg ve Goldenberg (1996), ailenin alt sistemlerden oluştuğunu ve sistemler arasındaki sınırların esnek ve belirsiz olma durumu eşlerin kendi aileleriyle sorun yaşadıkları takdirde bunun evlilik ilişkisini zedeleneyeceğini belirtmiş olup bu durumun evlilik süresiyle birlikte azalmaya başlayacağını söylemiştir(Akt.Çelik,2006).

Bowen aile terapisinde birey köken ailesinde geçmiş kuşaklardan aktarılan örüntüleri bireyin kendi ilişkisi içinde de tekrar edeceğini belirtir(Kahraman,2021).Bundan dolayı evlilik uyumu kavramı çalışırken köken aile ile olan ilişkilerin araştırılması işlevsel olacaktır.

Bowen aile terapisinin önemli bir başlığı olan benliğin ayrışması bireylerin stres anında çevresiyle yakınlık-özerklik dengesi kurabilmesi, düşünce ve duygular arasında ayırım yapabilmesi, kendi kaygısını yönetebilme beceresi ile ilgilidir. Benliğin ayrışması kurulan romantik ilişkinin istikrarlı devam etmesini, gelişmesini sağlayan önemli bir faktördür(Kalkan ve Aydoğan,2018).Ailenin sağlıklı olması ve evliliğin uyumlu olması isteniyorsa kişinin benliğin ayrımlaşmasını gerçekleştirmesi beklenmektedir.

2.1.2 Evlilik

İki ayrı cinsten bireylerin soyunu sürdürmek, cinsel ilişkilerine yasallık kazandırmak, toplumsal hayatta birlikte var olma amacıyla sağ birlik oluşturmaya evlilik denir (Sarı,2013). Aile bir bütündür ve evlilik bağı ile kurulmaktadır (Çelik, 2006). Evlilik, değerler ve kültür gibi farklı yönleri bütünleştiren, kendilerini yeni ve benzersiz bir bağlamda yeniden tanımlayan bir çift olarak görülebilir. Kuşkusuz bu farklılıklar aile ilişkileri sırasında değişmektedir. Karı kocanın kişilik özellikleri ve ilişkideki konumu aile ilişkilerinin kalitesini etkileyen önem arz eden faktörlerdir (Kalkan ve Aydoğan, 2018). Evlilik, doğada var olmayan ve insanlar tarafından tarihsel süreçlerle yaratılmış 4000 yıllık bir kültür kurumu olarak görülmektedir. Kültürel olaylar gibi toplumun zaman geçtikçe değişebilen ve dönüşebilen , çiftlerin birleşmesi ile gerçekleşen en küçük birimi olarak bilinmektedir (Aydoğmuş ve diğerleri, 1995).

Evlilik birbirine sevgi ve saygı ile yönelen iki gönlün yaptıkları sosyal bir sözleşmenin ürünüdür (Ersanlı,Kalkanlı 2008). Evlilik, kültürler arası farklılıklar olsa da tüm toplumlarda kabul görmüş toplumsal ve resmi olan tek birliktir. Eşlerin aralarındaki iletişim, problemlere karşı verdiği tepkiler, sorunları çözebilme becerileri evlilik kurumunu tarafların karşılıklı anlaşmasına dayalı süregelen bir yapıya dönüştürür (Tarhan,2006)

Geçtan'a (1984) göre evlilik: mutluluk ve sıkıntıyı içinde barındıran bireylerin çoğunluğunun ulaşmak istediği olağan bir amaçtır. İnsan sosyal bir varlıktır kendi duygu ve düşüncelerini başkaları ile paylaşmak ister. Bireyler hayatta yalnız olmadıklarını bilmek, yaşamı daha anlamlı yaşama arzusu ve ortak bir hedef etrafında buluşmak gibi ihtiyaçlarını evlilik kurumundan karşılayıp doyuma ulaşacağını umut ederler. Ayrıca bireyler birlikte güven duygusu içinde olma, geleceğe güvenle bakma, korunma, dayanışma ilgi ve destek görme gibi toplumsal ihtiyaçlarda evlilik kurumu içinde karşılayabilmektedir (Özgüven,2014). Aile kurumunun ve evlilik ilişkisinin , eşlerin cinsel ve kişisel ihtiyaçlarını karşılamasının yanında arkadaşlık, romantik ilişki, koruma, duygusal destek sağlanması beklenmektedir.

Canel (2012) evliliğin amacını sevmeye ve sevilme ihtiyacını karşılamak, eşlerin biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaç ve güdülerini doyurmak, soyunu devam ettirmek, aidiyet hissiye sahip olmak, geleceğe güvenle bakabilmek, birbirine destek olabilmek, cinsel yaşamın sağlıklı olması şeklinde ifade etmektedir.

Skyner (1976) sistem teorisine göre evlilik birliğini oluşturan tarafların birbirlerini olumlu ve olumsuz yanırları ile değışmeye zorlamadan kabul etmeleri ve birbirlerinin farklılıklarını anlayışla karşılamaları durumunda evlilik doyumunun artacağı vurgulanmaktadır. Bu nedenle sistem yaklaşımına göre bireyler bilinçli ya da bilinçsiz olarak kendilerine yakın kişilik özelliklerine bireyleri tercih etmektedirler, eşlerin kişilik özellikleri ile evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir(Çelik,2006) Eşlerin benzer kültür ve köken ailelerinin yapısının benzerlik göstermesi eşlerini seçerken önemli bir rolü olmuştur.Eşlerin ortak düşünce ,hayat görüşü ve tarzının benzerliği evlilik uyumunu artırmaktadır(Gerdan ve Çamur,2024).

Bireylerin kök ailesinin davranışları, köken ailesinin yaşadığı olaylar, anne baba arasındaki ilişki ve problemleri çözme stilleri bireyler tarafından öğrenilir ve kendi evlilik ilişkisinde de benzer tutum ve davranışlar gerçekleştirir. Bundan dolayı bireylerin evlenmeden önce köken aile ilişkilerine bakılarak ve evlilik sırasında meydana gelecek olumsuzluklar öngörülebilir(Gerdan ve Çamur,2024)

2.2 Evlilik Uyumu

Birbiri ile iletişim kuran , evlilik birliği hakkında ortaklaşa fikir üretip karar alabilen, problemleri çözüm odaklı bir şekilde ele alabilen eşlerin evliliği uyumlu bir evlilik olarak tanımlanır.

İnsanın hayatını birçok boyutta etkileyen evlilik, çoğu birey tarafından amaç haline getirilmiştir. Aile birliğinin niteliği ile ilgili yapılan ilk araştırmalarda, evlilikte mutluluk, tatmin veya doyum ve evliliğin başarısı kavramları evlilik uyum kavramları ile birlikte kullanılmıştır (Ersanlı ve Kalkan,2008).Evlilik doyumu evlilik ilişkisi içinde kendi gereksinimlerini karşılama derecesine ilişkin algısıdır(Tezer,1996).Evlilik uyumu daha genel bir terim olup evlilik doyumunu ve evlilik mutluluğunu kapsar evli çiftlerin evlilikteki başarısı ve işlevselliğini anlatır (Ersanlı ve Kalkanlı,2008).

Evlilik uyumunu inceleyen araştırmacılar, kriter olarak evlilik içi çatışmalarının olup olmamasına ve çatışma varsa bunlarla baş edebilme yetilerinin evlilik uyumunu etkilediğini söylemişlerdir. Bazı araştırmacılar da evlilik uyumunun eşlerin evlilikten beklediklerini gerçekleştirmek için tutum ve davranışlardaki değişiklikleri ifade etmektedir(Fışıloğlu,1990).

Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlere örnek verecek olursak ; ebeveynlerin evliliklerinde olan ilişkileri, tarafların ne şekilde tanıştığı, nasıl evlendiği , kök ailelerindeki cinsiyette bağlı roller, evlilik kararının çevresel faktörler tarafından kabul görmesi, eğitim seviyesi, gelenek ve görenekler gibi durumlar görülmektedir(Özgüven,2001).

Pash ve Bradbury(1998) çalışmalarında eşlerin birbirine karşı olumlu davranışları evliliği geliştiren nitelikler olarak düşünülürken; cezalandırıcı veya olumsuz davranışların eşlerin arasındaki iletişim yetersizliğinden kaynaklı evliliğe zarar verdiği kabul edilmektedir(Akt.Ersanlı ve Kalkanlı,2008).

Evlilik uyumunda en önemli faktörden biri taraflar arasındaki iletişimin sağlıklı olmasıdır. Eşlerin birbirine rahatça duygularını açma, birlikte olma, beraber karar verebilme ,düşüncelerini rahatça ifade ederek rahat bir düşünce alışverişi sağlama evliliğin kalitesini belirler. İletişimde sorun yaşayan bir evliliği uyumlu evlilik nitelendirmek çok zordur. Özgüven (2001) araştırmasında eşler arasındaki iletişim becerileri artırıldığında çoğu uyumsuzlukları azaltmada en uygun yöntem olacağını belirtmektedir.

Psikodinamik Modele göre bireyler, farkındalıkla ya da farkında olmadan ihtiyaçlarını karşılayabilecek eş ararlar. Örnek olarak bir taraf daha baskınken diğer taraf boyun eğicidir. Bireyler, egonun yarattığı ihtiyaçları karşılayabilecek en uygun kişi arasından seçim yaparak ego ihtiyaçlarını evlilik yoluyla karşıladığı söylenmektedir. Diğer bir yandan da ihtiyaçların benzerliği eşleri bir araya getirmektedir. Yeni evli ve evlendikten dört yıl içinde boşanmış kişilerle ihtiyaç tamamlama ve benzerlik durumlarını ele alan araştırmada ihtiyaçlar arasında anlamlı bir fark bulunmamışken eşlerin kişilik özellikleri birbiri ile benzerlik

gösterdikçe taraflar arasındaki evlilik uyumlarının da arttığı görülmüştür (O’Leary ve Smith,1991).

Bowlby’nin Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramına göre, eşlerin psikoseksüel gelişimi evlilik uyumunda önemli bir yere sahiptir. Güvenli ortamda sağlıklı bir çocukluk geçirmiş , psikoseksüel çatışmaları sağlıklı bir şekilde çözümlenmiş bireylerin evlilik uyumları yüksektir. Güvenli bağlanan bireyler romantik ilişkilerinde olumlu özellik gösterirler. Güvenli bağlanan bireylerde sevilme, terk edilme kaygısı gibi durumlar yaşanmaz o yüzden ilişkilerini daha sağlıklı yönetebilir bu kişilerin evlilik uyumları daha yüksektir(O’Leary ve Smith,1991).

Sosyal öğrenme modeline göre bir birey, kendisine fazla doyum sağlamayan bir ilişkiyi, bağımlılığın yüksek olması nedeniyle sürdürebilir. Sosyal mübadele yaklaşımına göre bu karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi olarak adlandırılır. Karşılaştırma düzeyi, bireysel yaşantılar ve gözlemlere bağlı olarak bir ilişkideki doyum-doyumsuzluk boyutundaki nötr temsil etmektedir .Kurama göre insanlar ,ilişki hakkında karar verirken karşılaşma düzeyini baz alırlar(Hovardaoğlu,1996).

Bireylerin ilişki hakkında beklentileri şimdiki ilişkisini etkiler. Beklentiler karşılandığı sürece doyum kazanılır aksi takdirde beklenti karşılanmazsa evlilik uyumunu da bozulacaktır. Son yıllarda yaygın olarak ilişkiler bu model çerçevesinde incelenmektedir.

Stuart’ın pekiştireç modelinde ise uyumsuz çiftlerin birbirine zaman ayırmadıkları, birbirini hoşnut edecek davranışlarda bulunmadıkları, birbirine karşı negatif oldukları görülmektedir. Uyumsuz çiftler genelde şikayetçi, savunmacı ve karşı koyucu davranma eğilimindedirler. Burada çiftler beraber olmalarına rağmen yalnız yaşarlar (O’Leary ve Smith,1991).

Uyumlu bir aile, birbirleriyle iletişim kuran, evlilik ve aile meselelerinde anlaşılan ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözen çiftler arasındaki evlilik olarak tanımlanmaktadır (Tutarel ve Çabukça, 2002).Uyumlu ailelerin özellikleri vardır. Bunlar; aile desteği, gönüllülük, ortak ilgi alanları ve çiftin kişilik özelliklerini içermektedir (Bray, 1995). İnsan kendisine ve çevresine ne kadar uyum sağlar ve koruyabilirse o ölçüde mutlu ve sağlıklıdır. Toplumsal hayatın bir parçası olan evlilik, aynı zamanda bireyden uyum gerektiren bir birliktelik olarak görülmektedir. Fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal ilişkileri içeren evlilik uyumu, eşlerin ve diğer aile üyelerinin ruhsal ve fiziksel sağlığının temelini oluşturan faktörlerden biridir (Kalkan, 2002).

Ailenin bireysel bakış açısından, tüm evliliklerin tek bir mutluluk amacı vardır. Tüm çiftler birçok istek ve umutla evlenir. Bazı istekler gerçekçiysen bazıları gerçekçi değildir. Bu, evliliğin karmaşıklığının sebep olduğu bir durumdur (Yılmaz ve ark., 2018). Bir evlilik boyunca evlilik doyumu için kritik olan, eşin çeşitli değişikliklere uyum sağlama ve çoklu stresörlerle başa çıkma yeteneği olarak bilinmektedir (Hashmi ve diğerleri, 2007). Bir aile krizle uğraşırken bir dizi aşamadan geçer. Ailelerin ilk başta kafası karışır ve bu süre zarfında pek iyi çalışmazlar. Bu dönemin sonu, krizin bitmesi ile birlikte toparlanma dönemi başlar.

Bir ailenin ne kadar etkili bir şekilde iyileştiği, sahip olduğu kaynaklara ve bu kaynakların nasıl kullanıldığına bağlı olduğu görülmektedir (Gladding, 2012). Evlilik uyumu bir süreç olarak görülmektedir ve bu süreci oluşturan bileşenler, bireysel farklılıklar, kişilerarası çatışma, kişilerarası kaygı, ilişki doyumu, karşılıklı uyum, işlevsellik ve önemli konularda anlaşmadır (Spanier, 1976). Aile uyumu, kişilik, çalışma durumu, aile stresi, akıl hastalığı, depresyon, eğitim, cinsiyet rolü tutumları ve başarı gibi faktörlerden etkilendiği görülmektedir (Hashmi vd, 2007). Ayrıca aile uyumunu etkileyen faktörler; Ebeveynlerin evlilik mutluluk düzeyi, flört ve nişan süresi, cinsiyet rolü geliştirme derecesi, arkadaşlar ve aile tarafından evliliğe yüksek düzeyde onay verilmesi, bağlılık ve evlilik uyumluluğu. Erken evlilik, etnik köken ve din ortaklığı, sosyal statü, yüksek eğitim düzeyi ve evlenme yaşının, genç yaşta anne babayla iyi ilişkiler kurulmasıyla ilişkili olduğuna inanılmaktadır (Özgüven, 2001). Aile uyumu yüksek olan bir evlilik, çatışmaların çok az olduğu, her iki eşin de önemli konularda anlaşmaları, birlikte hareket ettikleri ve birbirlerine sadakat gösterdikleri bir aile olarak da tanımlamak mümkündür (Spanier, 1972).

2.3.Evlilik Uyumu İle İlgili Araştırmalar

Evlilik uyumu ile ilgili psikoloji literatüründe son zamanlarda araştırmalar artmıştır. Bu araştırmalarda çeşitli yaklaşımlarla incelenmiştir. Türkiye’deki çalışmalarda evlilik uyumu ile çeşitli bireysel, ailesel ve demografik özellikler arasındaki ilişkilerin araştırıldığı çalışmalara rastlanmaktadır. Evlilik uyumu ile ilgili araştırmalarda genellikle öne çıkan konular eşlerin psikolojik iyi oluşu, çiftlerin iletişim tarzı, eşlerin mizah düzeti, eşlerin empati düzeyleri gibi konulara yer verilmiştir.

Yuyucu (2022) araştırmasında evli bireylerde kök aile ilişkileri, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemiştir. Örnekleme o Türkiye’de yaşayan evli ve çocuk sahibi olan 644 birey oluşturmaktadır. Araştırmada kök aile ilişkileri ,evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada evlilikte uyum ve psikolojik iyi oluş arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişkinin olduğu belirtilmiştir.

Aydemir-Sevim (1999) çalışmasında evlilik ilişkisini geliştirme programlarından bahsetmiştir. Söz ettiği programların ortak amacının evlilik ilişkisini eşlere iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirmek olduğunu söylemiştir. Ülkemizde boşanma oranlarının gün geçtikçe artmakta olduğunu belirtirken evlilik ilişkileri geliştirme programlarının ülkemizde de uygulanması gerektiğini ifade etmiştir.

Yıldırım (1993) sosyo-ekonomik düzeyinin evlilik uyumunu üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmanın örneklemini, Ankara'nın merkez ilçelerinde ikamet eden çeşitli sosyoekonomik düzeydeki, 559 kadın ve 541 erkek olmak üzere toplam 1100 evli birey oluşturmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre bireyin sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça evlilik uyum düzeyinin arttığı söylenmektedir. Cinsiyet arasında belirli farklılıklar vardır. Erkeklerin farklı sosyoekonomik durumda da kadınlara göre uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik uyumunu yordayan değişkenlerden birinin de eşler arasında empati düzeyi olduğu varsayılmaktadır. Bir çok araştırma eşler arasındaki empati düzeylerinin artmasıyla evlilik uyumunun daha yüksek olacağı sonucuna ulaşmışlardır(Tutarel Kışlak ve Çabukça,2002; Zubaroğlu,1996).Tutarel Kışlak(1997) farklı bir çalışmada evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ülkemizde kadınların evlilik içinde eşlerin olumsuz davranışlarına karşı nedensellik ve sorumluluk yüklediğini belirtmiştir evlilik içinde eşlerin birbirinin olumsuz davranışlarına karşı yaptıkları yüklemeler eşin olumlu davranışlarını göz ardı etmekte olup evlilik uyumunu büyük oranda negatif yönde etkilediği söylenmiştir.

Fidanoğlu (2006) çalışmasında evli bireylerin evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişkinin incelemiştir. Çalışma sonucuna göre olumlu mizah özelliklerinin yüksek olduğu çiftlerde evlilik uyum düzeyinin de fazla olduğu belirtilmiştir.

Sakarya (2018)yaptığı çalışmada evli bireylerin evlilik uyumlarındaki düzeyin yaşam memnuniyetine ve yaşam bağlılığına etkisi incelenmiştir. Örneklem grubu İstanbul ilinde yaşayan 511 evli çiftten oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularına incelendiğinde evlilik uyumları ve yaşam memnuniyetinde arasında pozitif bir korelasyon olduğunu tespit etmiştir.

Şendil ve Korkut (2008), çalışmalarında evli çiftlerde çift uyumu ve evlilik çatışmasını evlenme türlerine ve evlilik süresi, cinsiyet, çocuk sayısı, eğitim ve ekonomik durum gibi demografik değişkenler bazında incelemişlerdir. Sonuçlar incelendiğinde eğitim seviyesi ve

sosyal ekonomik durumu düşük olan bireylerin evlilik uyum düzeylerinin de düşük olduğu belirlenmiştir. Çalışmada evlilik biçiminin evlilik uyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında görücü usulü evlenen kişilerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Yine aynı çalışmada çocuk sayısının artmasıyla birlikte evlilik uyumunun azalacağı söylenmektedir. Fıfıloğlu (1992) ise evli ve lisansüstü öğrencilerin evlilik uyumuna baktığında tam zamanlı öğrencilerin yarı zamanlı öğrencilere göre evlilik uyumunun daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bu durum rol stresinden kaynaklı olabileceğini düşünmektedir. Ayrıca çalışmada çocuk sayısının evlilik uyumuna etkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığı söylenmiştir. Evlilik uyumunu etkileyen diğer bir faktör ise eğitim düzeyleridir, eşlerin eğitim düzeyi birbirine yakın olan evliliklerin daha uyumlu bir evlilik olduğu belirtilmiştir.

Yalçın(2014) araştırmasında kadınların sosyo-demografik değişkenlerin evlilik uyumuna etkisini incelemiştir. Yaş düzeyi ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir farklığın olduğunu belirtmiş olup 41 yaş üzeri kadınların 21-30 yaşlarındaki kadınlara oranla evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu söylemiştir. Çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir. Kadınların evlilik süresi, cinsel yaşamları ve eşine karşı duyguları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin çıktığını tespit etmiştir.

Özmen Süataç (2010) çalışmasında ise evlilik uyumu kişilerarası tarz ve öfke açısından incelenmiştir. Sonuçlara bakacak olursak eşlerin beraber zaman geçirmesi, birbirlerini iyi tanması ve buna bağlı olarak ikisini de ilgilendirecek konularda ortak karar verebilmeleri evlilik uyumlarını artırmaktadır. Evlilik içinde alaycı, eleştirel, otoriter öfkeli üslup kullanan erkeklerin evlilik uyumunun daha düşük olduğu saptanmıştır.

Günay (2000) evli çiftlerin düşünme modelleri ile evlilik uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini düzeye sahip 66 evli çift katılmıştır. Sonuçlara göre evlilik süreçlerini uyumsuz olarak gören çiftlerin, fikir birliği, duygu ifadesi, bağlılık ve evlilik doyum düzeyi daha düşük çıkmıştır.

Karadağ (2015), evli bireylerde aile içi iletişimin evlilik uyumuna etkisini incelemiştir. Sonuçlara göre birbirine vakit ayırmayan birbirine duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edemeyen çiftlerin evlilik uyum düzeyi düşük çıkmıştır.

2.4 Gelin-Kayınvalide İlişkileri

Geleneksel aile yapısına sahip çiftlerin evlilikte yaşadığı sorunlardan birisi gelin kayınvalide arasındaki gerginliklerdir. Gelin-kayınvalide ilişkisi hakkında birçok atasözü deyim fıkra söylenmiş hatta şarkılara, türkülere konu olmuştur. Bunlar kadının

,kayınvalidesiyle iletişiminin evlilik için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir(Tarhan,2006).

Gelin-kayınvalide ilişkisindeki sorunların temelinde, her iki tarafında birbirine önyargılı olarak yaklaşımları yatar. Eğer eşinin annesi ‘‘Gözüm gibi büyüttüğüm çocuğumu elin kızı alıyor’’ gibi düşünürse gelin de ‘‘Annesinden kopmazsa beni tam sevemez’’ gibi düşüncesi hakim olursa kendini gerçekleştiren kehanet oluşmaya başlar(Tarhan,2006).

Tarhan (2006) kitabında gelin kayınvalide ilişkilerinde erkeğin objektif olması gerektiğini savunmuştur. Erkeğin körü körüne annesini savunması eşine evlilikte yalnız olduğunu hissettirecektir bu durumda erkek ‘‘Annemin yaşı ilerledi zayıf yanları var seni anlıyorum’’ kısmıyla yaklaşırsa eşi evlilik içinde daha anlaşılmış hissedecektir. Tam tersi durumda ise erkek objektif olmadığında her kriz tekrar gündeme gelir ve gün geçtikçe evlilik içinde mutluluk zor olacaktır.

Yeni evlenen kişi kendi yaşadığı yaşam şartları ve kendine uygun düşünce kalıplarını bekler. Annesiyle kurduğu iletişim şeklinin benzerini kayınvalidesinden de bekler, bu beklentiler gerçekçi değildir. Gelinin kayınvalidem benim beklentilerimi karşılamalı tarzındaki düşünceler kişilik ve güç savaşını başlattır. Bu durum ise sağlıklı bir ilişki kuramamalarına neden olmaktadır. Eşlerin aileleriyle ilgili sorunlar genellikle evliliğin ilk yıllarında daha çok gözlenmektedir. Burada eşlerin ilk olarak evliliklerine değer vererek ve ilişkilerini önemseyerek yapıcı yaklaşımlarda bulunmaları yaşanan çatışmaları azaltabilir(Canel,2012)

Tarhan(2006) kitabında gelin kayınvalide ilişkilerini anlatırken bazı geleneksel aile yapısında büyüyen kadınların evlilik yaşamında kayınvalidesini sürekli idare ettiği yanlış durumlar hakkında müdahalede bulunmadığını belirtmiştir. Bu kişiler kendisine ve aynı zamanda evliliğine zarar verdiğini söylemiştir. Kendi iyi oluşunu korumak için belli sınırlar çizilmesi gerektiği duygu ve düşüncelerin doğru bir üslupla paylaşılmasının öneminden bahsetmiştir.

Gelin-kayınvalide ilişkisinde fiziksel uzaklığın önemi konusunda aynı evde veya yakın mesafede sınırların aşılma durumunun daha fazla olmasından kaynaklı gelin kayınvalide ilişkisi olumsuz etkilenmektedir. Evliliğin daha sağlıklı yürümesi için aileden fiziksel olarak kopmak ama duygusal olarak bağları korumak gerekmektedir. Eşlerin aileleri artık çocukların kendi hayatı olduğunu kabul edip özel hayatta saygı göstermeleri beklenmektedir(Tarhan,2006).

Gelin kayınvalide ilişkileri sadece bizim ülkemizde değil diğer ülkelerde de karşılaşılan sorunlardan biridir. Az gelişmiş ülkelerde gelin kayınvalide geçimsizliği incelendiğinde, kaynananın emretmesi ve gelinin itaatsızlığından sorun çıktığını belirtmişlerdir. Avrupa’da Amerika’ da kaynana ve gelin aynı evde yaşasalar bile odaları, gazeteleri, arabaları ayrı bu da o toplumların daha bireysel tarzda bizlerin ise daha toplumsal tarzda yaşama alışkanlığımızdan kaynaklı olduğu söylenebilir. Birbiriyle hiç vakit geçirmiyor olduğu düşünülürse de beraber vakit geçiriliyor sadece sınırları korumakta daha iyi davrandıkları görülmüştür. Ayrıca bizim ülkemizdeki gibi ‘‘Gelin kaynananın memuru’’ anlayışı yok(Hekimoğlu,2012). Bizde bu durumun yaşanma sebepleri ekonomik durum ve eğitim seviyesidir.

Hekimoğlu(2012) gelin kayınvalide ilişkilerini anlatırken kayınvalidenin ‘‘anne’’ kayınpederin ise ‘‘baba’’ olduğunu ,söylemiştir. Geline ‘‘el kızı’’ damada ‘‘el oğlu’’olarak görünürse evliliğin zarar göreceğini belirtmiştir.

Canel (2012) çalışmasında evlilik içinde eşin ailesiyle yaşanan sorunlardan gelin kayınvalide ilişkisinin öne çıktığını belirtmiştir.Annenin egemen olduğu ailelerde yeni bir kadının girmesiyle himayesini kaybedeceğini düşünerek olumsuz davranışlarda bulunmasına neden olur bu durum gelini düşman olarak görmesine sebep olacaktır. Ayrıca bazı anneler aileye yeni giren kadınla birlikte çocuklarını kaybedeceği endişesi yaşar bu da gelinin üzerinde otorite kurmaya çalışarak önleneyeğini düşünür. Gelinin ise kayınvalide kavramına karşı önyargılı olması ve bu ön yargılar nedeniyle kayınvalidesine olumsuz davranışlar göstermesi ya da gelinin kayınvalidesini annesiyle kıyaslama durumu gelin kayınvalide sorunlarını oluşturan nedenler arasında olduğunu söylemiştir.

Kayınpeder terimi, köken aile üyeleriyle olan ilişkiler ile evlilik yoluyla kurulan ilişkiler arasındaki ayrımı ifade eder. Bu ayrım tarafların kayınvalide ilişkisini yeni kurulmuş bir ailenin parçası olarak mı yoksa ayrı bir ailenin parçası olarak mı algıladıkları sorusunu gündeme getirmektedir (Rittenour ve Soliz, 2009).

Kayınlık, birey tarafından isteyerek ya da istemeyerek hayatın belli bir döneminde kazanılabilir. Bir aile ilişkisi otomatik bir ilişki olarak görülmemektedir. Bireyler başkasıyla evlenmeleri sonucunda kayınvalidelerini tanımakta, bu kişilerle etkileşimde bulunmakta ve sosyal roller üstlenmektedirler (Lopata, 1999).Geniş aile sisteminin önemli bir parçası kayınvalide ilişkileridir (Rittenour, 2012).

Evlilik, iki farklı ailenin yetiştirdiği farklı iki bireyin bir araya gelmesidir. Yeni kurulan aileler, çiftlerin ailelerinden daha güçlü bireysel bağlardan sorumludur (Bryant vd, 2001).

Menşeye aileye yüksek bağımlılık, eş ve ailesi ile iyi ilişkiler için zararlıdır (Jackson ve BergCross, 1988).

Güçlü aile kökeni tanımları, bir gelinin eşinin ailesiyle olan ilişkisini engelleyebilir. Gelinin ailesiyle ilişkisinin niteliği, kayınvalidesi ile ilişkisindeki uyumun önem arz eden bir belirleyicisidir (Rittenour ve Soliz, 2009). Song(2009), gelin ve kayınvalidenin aynı aileden olduğunu yönelik bir algı vardır; ancak gelin ve kayınvalide iki farklı aile tipinde yetişen farklı aile tarzlarına sahiptirler.

Bir kadının annesiyle olan ilişkisi çok eski zamanlardan beri kuruludur, bu nedenle kadınlar kayınvalideleriyle ilişkilerini geliştirmek için rol model olarak kayınvalidelerini görmektedirler. Bu durum kadınların nesiller arası bağlarını yansıtmaktadır (Jackson ve BergCross, 1988).

Eşlerden biri aileden güçlü değilse ve biri aileyi birbirine bağlayan aileden daha güçlü bir aile oluşturmuyorsa, yeni oluşturan ailenin sorun yaşama ihtimalinin daha fazla olacağı varsayılmaktadır. Sağlıklı aile kurabilmesi adına yeni evliler, aileleriyle olan bağlarının geçmişleriyle olan bağlarından daha büyük olması için kendilerini yeniden düzenlemesi gerekmektedir. Evlenmiş yetişkin çocuklar kendi özerkliğini sağlama ve kişisel sınırlarını koruyabilme durumuna göre bireylerin evliliklerindeki istikrar durumu o oranda değişmektedir. (Marotz ve Cowan, 1987).

Cotterill (1994) gelin-kayınvalide ilişkisinin örtülü kuralları ve beklentileri her iki kadın için de çok önemlidir. Bu kural ve beklentilerin bir kısmı değişen aile yapısının yeniden düzenlenmesi ile ilgiliyken, bir kısmı da duygu, davranış, yakınlık, sıcaklık, yakınlık, iş birliği gibi durumlarda beklenenin ne olduğuna rehberlik eder. Çekirdek aile sisteminde çekirdek aile üyeleri arasında sevgi bağı kurulur. Kurulan sevgi bağından kaynaklı olarak kadın kayınvalidesini kendi annesinden daha çok sevebilme ihtimali vardır. Geniş ailelerde gelinin ailenin bir üyesi olarak görülmesi ; kadının kayınvalidesi ile olan ilişkisini olumlu yönde etkilemektedir (Allendorf, 2015).

Fisher (1983), kadınların kendi anneleriyle olan bağın kayınvalide ile olan bağdan daha kuvvetli olduğunu belirtmiş bunun sebebinin ise biyolojik bağın kayın bağından güçlü olmasından kaynaklanmaktadır. Cotterill (1994), kadınlar kayınvalidelerine hitap ederken anne veya kayınvalide deme durumlarına göre ilişkinin niteliğini yansıttığını kayınvalide demenin daha belirsiz bir ilişki türü olduğunu söyleyen kadınlar gibi aksini söyleyen kadınlar da bulunmaktadır. Birçok kadın için başka bir kadına öz annesinin adıyla hitap etmek zor veya imkansızdır. Bazı kadınlar bu durumu belirli terimlerle halledebilirken, bazı kadınlar ise hitap

etmekten kaçınmaktadır. Kadınlar ilişkin aşaması ve durumuna göre hitap kelimesi kullanmaya çalışırken bazı kadınlar ise eşinin kendi annesine tutumuna göre davranış biçimini ve söylemlerini değiştirmektedir.

Kayınvalide, ataerkil bir yapıda sosyal kuralların hayatta geçmesinde önemli bir faktör olarak tanımlanır. Kayınvalideler, oğullarının hayatına giren kadından dolayı artık oğlunun hayatında önemli kişi olamayacağını kabul etmeye ve gelinlerinin beklentilerini yerine getirmeye zorlamaktadır (Allendorf, 2015). Kayınvalidenin gelinini benimseme derecesi , oğluna ve oğlunun çocuklarına davranış biçimlerine yönelik algıları ve maddi güvence gibi temalar nesiller arası psikolojik iyi oluş için önem arz etmektedir (Marotz ve Cowan, 1987). Kayınvalide yaşı ilerlediğinde elinde mevcut olan sosyal ilişkilerini ve kendi alanını korumayı amaçlarken, gelin kendisi ve evliliği için bağımsızlığını korumayı amaçlar. Geçmişte kayınvalideler kurdukları sosyal ağı devam ettirmek için itaatkâr gelinleri tercih ederken, günümüzde kaynanalar bu tür gerekliliklerden daha uzak durmaktadırlar (Ekal, 2006).

Ataerkil bir sistem, bir kadının ailesinin kocasıyla hiçbir akrabalığı olmadığını düşünebilmektedir. Dolayısıyla kadının annesi, kocasının kayınvalidesi değildir (Lopata, 1999). Tarih boyunca ,evlilik ile birlikte kadın kocasının ailesinin ferdi olmaktadır. Kocasının ailesiyle birlikte geniş bir ailede yaşamaya başlar. İleride kayınvalide ve kayınpeder hayatlarını terk edince aile çekirdek aile olur. Çiftin çocukları büyüüp evlendiklerinde erkek eş gelin olarak aileye katılır ve aile yeniden müsterek/geniş aile olur. Böylece, aslen aile hiyerarşisinin en altında olan genç bir kadın, şimdi nesiller arası hiyerarşinin en tepesinde bir kayınvalidedir (Merrill, 2007). Ataerkil ideoloji bazı toplumlarda hala önemini korumaktadır. Ataerkillik iki cinsiyet arasında eşitsizliği neden olmaktadır. Sonuç olarak, kadınların birbirleriyle olan ilgileri ve ilişkileri bozulur. Bu, değerli ilişkiler için erkeklerle rekabet etmelerine neden olur. Erkeğin sevgisini kazanmak için gelin ve kayınvalide arasında güç savaşı yaşanır bu durum kaynana ile gelin arasında olumsuz duygular yaşanmasına neden olmaktadır.

Merrill (2007), kaynana ve gelin ilişkilerinin zor olduğunu savunur; Sebebinin ise kadınların birbirlerine aile bireyleri gibi davranmaya çalışırken birbirleri arasında akrabalık bağı ve ortak geçmişleri bulunmadığının farkında oldukları için iletişim kurarken zorluk yaşamakta olduğunu söylemiştir. Kayınvalide-gelin ilişkisinde bazı sorunları kadının köken ailesine ve annesine olan bağlılığından kaynaklanabilmektedir. Kadının eşinin ailesini nasıl gördüğü, aileyle uyum derecesine bağlı olabilir. Kayınvalide ve gelinler arasında, kayınvalide ve kayınvalide gibi farklı aile gruplarını sürdürme mücadelesi, potansiyel bir çatışma

kaynağıdır (Rittenour ve Soliz, 2009). Geleneksel durumlarda, gelinin kocasının ailesine uyum sağlama sürecini kayınvalide yönetir. Oğlundan ilgi ve sevgi bekleyen kayınvalide ve evlilik içinde eşinden ilgi ve alaka bekleyen gelin birbirlerini rakip olarak görmektedir (Allendorf, 2015). Gelinin ve kayınvalidenin eşine/oğluna yaptığı duygusal yatırım ve iki kadının birbirinden beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı konusundaki çatışma, aile yaşamının merkezinde yer alır. Gelin ve kayınvalidenin net bir iletişim ve kendini ifade tarzı yoksa, aile ilişkilerinde dile getirilmeyen ve çözümlenemeyen birçok çatışma ve ailede birbirini tanımadaki güçlükler ailede var olmaya devam etmektedir (Cotterill, 1994).

Genel olarak toplumsal yapı ve görüşler dikkate alındığında karı-koca ilişkisi, özellikle gelin-kaynana çatışması toplumdaki geleneksel aile yapısından etkilenmektedir. Kendi ailesini kuran ve kendi dünyasını yaratan bireylerin bağımsız kararlar vermesi ve dış etkilerden etkilenmemesi beklenmektedir. Yaşlılarla beraber kalmak durumunda kalan aileler bağımsız olamamakta bu durum ise çiftler arasında çatışmaya yaratmaktadır (Karadağ, 2015).

Doğu kültüründe, gelinin ailesinden ayrılması ve kayınvalidesine bağlanmasını gerektiren bir aile sistemi, sıklıkla görülür (Lopata, 1999). Pek çok Doğu kültürünün gelin ve kaynana arasındaki ilişki konusunda belirli yükümlülükleri vardır. Çin toplumunda evli bireyler, ebeveynlerinin yaşlanması ile onları maddi ve manevi olarak desteklemekle yükümlüdür. Bu görev yasalarla öngörülmüştür. Görevi yerine getirmeyen ve kayınvalidesini ihmal eden gelin hakkında dava açılabilir. Hukuki boyutun yanı sıra toplumsal kınamaya da tabidirler. Çin’de gelin ve kayınvalide arasındaki çatışmada arabuluculuk yapılırken, arabulucu her iki tarafla ayrı ayrı ve gizlice iletişim kurmaktadır. Bu durumun sebebi ise kayınvalide- oğul ve eşler arasındaki ilişkinin zedelenmesinin önüne geçmektedir. Evli erkek bireyin, kendi annesi ve eşini bandın iki yüzeyi birleştirmesi gibi bir araya getirdiği yöntem Çift taraflı bant metaforu olarak bilinmektedir. Kocanın da arabuluculuk rolünün bulunduğu bu sistemde erkek eş taraflar arasında iletişim kurulmasına yardımcı olmaktadır. Çin de aynı zamanda yaş faktörü de bir statü göstergesi olup daha yaşlı aile üyeleri, gelinlerden daha üstün olup daha fazla otoriteye sahiptir.

Chen (1999) Çin toplumunda kadınların eşlerinin aile bireylerinin sorumluluklarını aldıklarını, ev işleriyle ilgilendiklerini belirterek erken dönemlerde kocalarından çok kayınvalideleriyle vakit geçirdiklerini söylemektedir. Chen (1999) araştırmasında Çin toplumunda kadınların eşlerinin anneleri ile olan ilişkisinin Çin tarihinde yaşam boyu devam eden savaş olarak tasvir edildiğini ve son yıllardaki toplumsal değişimlerin kadınların statüsünü değiştirdiğini belirtmektedir. Zamanla ailedeki Çinli kadınlar, gelin ve kayınvalide arasındaki ilişkiyi etkiledi. Sonuçlar, iyi ilişkilerin karşılıklı çabaların sonucu olduğunu

gösteriyor; Kayınvalide kabul ediyor ve gelinin kişisel bir ilişki kurmak için ekstra çaba sarf ettiğini söylemiştir. Ancak araştırmalar, insanların birbirlerine nadiren olumlu duygular ifade ettiğini gösteriyor. Gelinlerin çoğu şükranlarını yüksek sesle ifade etmek isteseler de bu güzel sözleri hangi zamanda ve ne şekilde ve söyleyeceklerini bilemediklerini ifade etmişlerdir (Karakaş Uslu, 2019).

Geleneksel Hindistan'da kayınvalidenin gelinin hayatı üzerinde alışılmadık ve geniş kapsamlı bir etkisi vardır. Gelinin dul kalmasıyla bu etki açık bir şekilde görülür. Gelinin kocası ölürse ve kayınvalidenin başka bir erkek evladı yoksa gelinin statüsü önemli ölçüde azalır. Bu gelinler genellikle ev hizmetçisi olarak yaşarlar. Modern Hintli gelinlerin kayınvalideleriyle tam olarak özdeşleşmeleri ve kaynaşmaları gerekmez ve gelinin biyolojik annesiyle olan bağı daha fazla ön plana çıkartılır. (Lopata, 1999). Gangoli ve Ryu (2011), Hindistan'da birden fazla genç evli kadının kayınvalideleri tarafından istismar edildiğini bildirmiştir.

Hindistan'daki aile içi şiddetin çoğu, kocanın geniş ailelerden gelen akrabalarının geline şiddet uygulamalarını içermektedir. Japon toplumunda da benzer bir durum yaşanmaktadır. Evlilik ilişkisi içindeki Japon kadınların görevleri; kocasının ebeveynlerine bakmak ve kocaları için çocuk doğurmaktır. Japonya da eşinin ailesine bakmak, ailenin en büyük erkek çocuğu evlenen kadının sorumluluğu olarak kabul edilir. Japon ailelerdeki yaşça büyük erkek bireyler, Japon kadınlar tarafından bu nedenle uygun koca olarak görülmezler. Japon kültüründe aile reisliği babadan 35 ile 40 yaşları arasındaki en büyük oğula geçer. Hane reisinin rolü büyük oğluna geçtiğinde kayınvalide, hanenin liderliğini simgeleyen piriñç kaşığını geline verir. Japon kültürüne göre ailede en önemli kavram anne baba ve çocuklar arasındaki ilişkidir (Kaya, 2019).

Tayvan toplumunda, insanların aile hayatı geniş aileleriyle yakından ilişkilidir. Bireyler evlilik birliğini kurduklarında kök ailelerine bağlı kalmaları için telkin edilmektedir. Tayvan kadınlarından, eşinin ailesiyle olumlu bir ilişki içinde olması beklenmekte ve bu yönde telkinler verilmektedir. Kayınvalidesi ile çatışması durumunda toplumsal beklentileri ihlal etmekten korkar ve stresini kaynanasına ifade edemez. Bu stresi eşleriyle tartışılarsa eşleriyle çatışabilirler ve evlilik doyumlarını olumsuz etkileyebilirler(Wu vd, 2010).

Aileler geleneksel olarak doğum, evlilik ve evlat edinme temelinde oluşturulur. Aileler de döngüsel bir sisteme sahiptir. Bu sistem içinde bireyler kendi çekirdek ailelerinden ayrılıp yeni aile kurabilir. Aynı zamanda ölüm, boşanma gibi sebeplerle de aileden ayrılabilirler. (Allendorf, 2015).

Cotterill (1994) aile sistemleri arasındaki geçişlerin nasıl olduğu değerlendirmiştir. Bir erkeğin annesine evleneceğini duyurması erkek annesi için farklı anlamlar taşır. Evlilik kararı ile birlikte mevcut aile yapısı bozulur ve yeniden düzenlenir. Yeni yapılanma ile kadın ve erkek bireylerin kök aileleri ile olan ilişkileri değişir, diğer taraftan da diğer tarafın ailesi ile de yeni ilişki oluşur. İlişkideki değişikliği kabullenemeyen damadın anneleri, nişandan evliliğe kadar olan süreçte çiftlerin bir araya gelmelerini engellemek için aleni ya da örtülü şekilde farklı davranışlarda bulunabilirler. Burada erkek annelerinin korkusu, aile içindeki konumlarını ve oğullarının sevgisini kaybetmektir. Bu nedenle nişanlılık süreci erkek annesi için stresli bir dönemdir. Bu dönemde erkek annesinin kaygısı, oğlunun nişanlısına karşı saldırgan hareketlerde bulunmasıyla baş gösterir. Kadın ve erkeğin evlilik kararı alması ve nişanlanmasıyla beraber taraflar için bir geçiş süreci başlar. Bu süreçte, bazı erkek anneleri oğullarının bir aile kurup evlerine sahip olmaları için kendilerini hazırlarken, bazı anneler daha da öfkeli ve üzgün hissederler. Oğlunun ailesine kızan anneler, müstakbel gelinlerine karşı husumet geliştirebilir veya oğlunun yeni yuvasına üzülebilir. Kayınvalide ve gelin birbirlerini sever ve ilgilenebilirlerse, yeni kurulan aile birliğinde uyum ve evlilik birliğinin sürdürülebilme ihtimali artacaktır (Allendorf, 2015).

Gelin kayınvalidenin yanı sıra koca, gelin ve kaynana arasındaki ilişkide de rol oynadığı görülmektedir. Bu durum gelin için faydalı olsa da bu ilişki dinamiği koca üzerinde baskı oluşturmakta ve problemleri daha da artırmaktadır. Erkeğin eşi ve annesi arasındaki iletişimi sağlamaya çalışması, gelin ve kayınvalide arasındaki etkileşimi engellemekte ve huzursuzluğa yol açabilmektedir (Rittenour ve Soliz, 2009).

Kadınlar, kayınvalidelerinin incitici mesajını anlamak amacıyla eşleri ile iletişime geçerler. Bunu yaparken, partnerlerinin düşünceleri hakkında iç gözü kazanırlar ve bu düşünceleri kendi düşünceleri ile kıyaslarlar. (Rittenour ve Kellas, 2015).,Gelin, kayınvalidesi ile daha yüksek düzeyde aile ortaklıkları yaşadığında, kayınvalideyi daha uyumlu, hoşgörülü bir şekilde algılar ve yorumlar. Bunun sebebi ise kadının kendisine ait hislerinin olmasıdır. Gelin, kayınvalidesinin aile ortaklığında aşağılık hissediyorsa, kocasından çıkarlarını desteklemesini ister; Bunun nedeni, kayınvalideleriyle çatıştıklarında menfaatlerinden vazgeçmeye az istekli olmalarıdır (Song ve Zhang, 2012).

Türk aile yapısında gelin-kayınvalide ilişkileri güç alanını temsil eder. Kayınvalidelerin daha baskın olduğu düşünülse de asıl otorite erkektedir. Kayınvalide aileye yeni katılan kadını kendine rakip olarak görür ve bu şekilde aşk, evde bir güç ve otorite meselesi haline gelir. Kayınvalide, aile üzerinde otorite olmak istemekte olup aile bireyleri üzerindeki iktidar alanlarını kaybetmekten korkmaktadırlar (Yakalı Çamoğlu, 2007).

Karı-koca ve aile arasındaki bu evlilik ilişkisinde gelinler, kayınvalideleri tarafından sonra gelen ve oğullarıyla ilişkilerini bozan ve otoritelerini sarsan kişi olarak görülür (Altunsu Sönmez, 2019).

Çatışmanın nedeni, aynı kişinin sevgisini paylaşma kıskançlığı ve anne sevgisinin eş sevgisinin yerini aldığı varsayımı olarak bilinmektedir (Yakalı Çamoğlu, 2007). Kayınvalide, oğlu için ayrıcalıklı konumunu kaybettiğini hissederse, daha az deneyimli gelini ile oğlunun sevgisi için yemek pişirme ve temizlik gibi konularda rekabet edebilir (Marotz ve Cowan, 1987).

Gelin olunca kaynana müdahale ettiyse gelinine karşı bu rolü yerine getirme ve sürdürme ihtiyacı hissedebilir. Karışma, gelini kendisinden ve aile kültüründen farklı gördüğünde veya çiftin yaşam tarzı geleneksel aile kalıplarına uymadığında ortaya çıkar (Cotterill, 1994). Çocuk yetiştirme, değerler ve yaşam tarzlarındaki nesiller arası farklılıklar, aile üyeleri arasında çatışmalara neden olabilir. Kayınvalide ve aynı evde yaşayan çiftler aile planlamasının uygulanmasını olumsuz etkilemektedir. Kayınvalide, bir çiftin istediği çocuk sayısını etkileyebilir. Örneğin, Cezayir’de kadınların doğumu, geniş ailede daha iyi bir konum kazanmanın bir aracıdır. Gelinin tek güç kaynağı o ailede bir erkek çocuk dünyaya getirmesidir (Kadir vd, 2003).

Kayınvalide, yaşı gereği aile meselelerinde gelinden daha fazla deneyim, yetki ve etkiye sahiptir. Bilgi ve deneyimleri kendileri için doğru ve geçerli kabul edilir ve bilgilerini gelinleriyle paylaşmak isteyebilirler. Bunu yaparken gelinlerine ipuçları ve tavsiyeler verebilirler. Gelinin bir tavsiyeye ihtiyacı varsa, onu alabilir; Ancak nasihat ve tavsiyeye ihtiyacı yoktur ve kayınvalidesinden yoğun bir mesaj alırsa bunu izinsiz giriş olarak kabul edecektir. Her iki durumda da kayınvalidesinin tavsiyesini kabul etmek geline kalmıştır. Bu nedenle ebeveynler evli çocuklarının hayatına müdahale etmemelidir. Aşırı müdahale, iki kadın arasındaki ilişkiye ciddi şekilde zarar verebilir (Cotterill, 1994).

2.5 Gelin-Kayınvalide İlişkileriyle İlgili Yapılan Çalışmalar

Aile ve kuşaklar arası ilişkilere dayalı gelin ve kaynana ilişkileri üzerine yapılan çalışmalardan birinde Çoğalan (2017), evli kişilerin köken aileleri ile olan ilişkilerini incelemektedir. Sonuçlar, köken aile ile sağlıklı bir ilişkiye sahip olmanın aile yılmazlığını artırdığını göstermektedir. Aile ve aile uyumu arasındaki ilişkide cinsiyette dayalı anlamlı bir fark bulunmamıştır. Başka bir çalışmada Altunsu Sönmez(2019), gelin ve kaynana

çatışmasını sosyolojik ve kuşaklar arası bağlamda incelemektedir. Gelin üç nesle ayrılır; İlk kuşak 60 yaş üstü kadınları, ikinci kuşak 40 ile 59 yaş arası kadınları ve üçüncü kuşak 18 ile 39 yaş arası kadınları kapsamaktadır. Kayınvalide ile en az sorun yaşayan üçüncü kuşak olarak tespit edilmiştir.

Literatürde kaynana olgusu ile ilgili birçok çalışma vardır. Örneğin, Hiatty (1984) Avustralya Aborijin kültüründeki kayınvalide olgusunu inceledikleri bilinmektedir. Bu toplumlarda damatlar ve kayınvalideler arasında etkileşim yoktur. Kayınvalide yaşlı veya hasta ise bu durum değişebilir. Erkek evlendiğinde karısının ailesiyle iletişime girer; fakat erkek ailenin bir üyesi sayılmaz. Bu durum sosyal uyumun ve ayrışmanın olduğunu göstermektedir. Benzer bir çalışmada Adler ve ark. (1989), Amerika Birleşik Devletleri, Mısır, Kuveyt ve Sudan'da gelinlerin kayınvalidelerine karşı tutumlarını incelediği bilinmektedir. Genel olarak kayınvalideye yönelik olumsuz tutum, kayınvalideye yönelik olumsuz tutumun sevgi ve ilgi eksikliği, kayınvalidenin nasihatının kabul edilip edilmediği, eleştiride reddedilme, reddedilme, anne kayınvalidenin tavsiyesi kabul edilmez, reddedilir ve çocuklaştırılır. Çalışmalarda ailenin yeni üyesi olan geline yönelik tutumların olumsuz olduğunu, gelinin kendi akrabalarıyla daha samimi olduğu ve kendi aile tarafına daha olumlu tutum sergilediği anlatılmıştır. Farklı kültürlerde de aynı nitelikte çalışmalar yapılmıştır. Tayvan kültürüyle ilgili benzer bir çalışma da Gallin (1994) tarafından ele alınmıştır.

Farklı kültürlerde gelin ve kaynana ilişkilerini inceleyen bir çalışma Pini (2007) tarafından yapıldığı görülmektedir. Çalışma, Avustralya şeker endüstrisindeki aile çiftliklerinde çalışan gelinlerin durumuna ilişkin bulguları içeriyor. Bu çiftliklerde gelin genellikle arazi mülkiyetinden dışlanır. Tarıma katkılarına rağmen, aileden sonra ikinci sıradalar. Gelinler bu durumla ilgili üzüntü ve öfke duymaktadır. Kadınlar çiftlikte çalışsalar bile, çiftlikte karar alınırken düşüncelerini ifade etme durumları sınırlıdır. Bu çiftliğe gelin olarak gelen kadınların, çiftliğin gelecekteki sürdürülebilir kalkınması için bir tehdit oluşturduğu düşünülmektedir. Başka bir çalışmada Gangoli ve Ryu (2011), Hindistan'da (1980- 2000) kayınvalideleri tarafından istismara uğrayan gelinlerin durumunu incelediler. Bu sırada kadınlar evlendi ve kocalarının ailesinin evinde yaşadılar. Aile yapısında ataerkillik ve cinsiyet ayrımcılığı güçlüydü. Ailede erkekler çok değerli görülüyor, erkeklerle evlenen gelinler anne-oğul ilişkisine tehdit olarak görülüyordu. Karı koca arasında mahremiyet sınırları oluşturmak bazen anne ve oğul arasında gerilim yaratabilir; Bu gerilim fazla gelse de çiftin evlerini ayırmasına neden oldu. Gelin ve kaynana arasındaki tüm bu dinamikte erkekler yaşananlardan tamamen kurtulmuştur.

Hint kültürüyle ilgili bir araştırmada Allendorf (2015), Hindistan’da bir köyde ikamet eden ailelerle kayınvalidenin hayalleri ve tecrübeleri konusunda konuşulmuştur. İncelenen ailelerin kadınları, evlendikten sonra kocalarının ailesinde yaşamaktadır. Olumsuz ilişkiler dile getiren kadınlar, kendilerine ait bir ailelerinin olmadığını, para ve çocuk bakımı konusunda sürekli anlaşmazlık içinde olduklarını ve bazı gelinlerin anneleri tarafından fiziksel olarak istismar edildiğini bu nedenle ideal anne-kız imajını oluşturamadıklarını dile getirmektedir.

Türk kültürü ve Türk aile yapısında gelin ve kaynana ilişkileri üzerine yapılan araştırmalar literatürde yer aldığı görülmektedir. Örneğin Ekal (2006), İstanbul’da kayınvalideler ve gelinlerinin farklı iki gün grubunda gözlemlediği bilinmektedir. Ayrıca Yakalı Çamoğlu (2007), erken cumhuriyet döneminde Türkiye’de gelin ve kaynana ilişkilerini ve aile yapısını incelemiştir. Katılımcıların anlatıları genel olarak güzellik, kültür, maddi kazançları ve aşk konularından oluşmaktadır. Bahsedilen konular kaynana ile müstakbel gelin arasındaki güç ve çatışma kaynaklarıdır. Gelin ve kayınvalidenin hayata bakış açıları ne kadar aynı ise gelinin evlilik doyumu o kadar yüksek olmaktadır. Kadınlar özellikle evliliğin ilk yıllarında kayınvalideleri nedeniyle özgürlüklerinin kısıtlandığını ve evdeki kararlarda söz sahibi olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Gelinler, sıklıkla evde temizlik ve servis alanlarında çalıştıklarını iddia etmektedirler. Kaynanalarını ise, istedikleri gibi gelinini eleştiren kişi olarak tanımlamaktadır. Erkeğin annesi ile gelin arasındaki anlaşmazlık, aynı erkeği paylaşamamaları nedeniyle ortaya çıkmıştır.

Bir erkeği gelin ve kaynana olarak sevmek kıskançlık, kin ve düşmanlık duygularını beraberinde getirir. Kuru (2016), kayınvalide ve kayınvalidenin Türk aile yapısı ve sosyal kalıplarındaki rollerini incelemiş olduğu görülmektedir. Kayınvalidenin en belirgin özellikleri baskıcı, çekingen, sinirli, titiz, yanlış anlaşılan, baskıcı, anlayışlı, çekingendir. Çekiç Akyol ve ark. (2019) ise Türkiye’de yayınlanan gelin ve kaynana ilişkilerini konu alan reklamları inceledi. Reklamlarda genellikle kayınvalide ve gelin figürleri baskın olmak için yarış halindedirler. Kadınlar, kayınvalidelerinin dediklerini onaylasalar da kendi yollarına giden bireyler olarak resmedilirler.

Türkiye Aile Yapısı Araştırmalarında hane halkı tipine göre değerlendirme yapıldığında kayınvalidesi ile ilişkisinin “çok iyi ” olduğunu söyleyen dağılmış ailelerde (%15) diğer hane halkı tiplerine göre daha düşüktür. Geniş ailede ise bu oran(%57) en yüksektir. (TAYA,2011)

Strauss (1997) tarafından yapılan çalışmada kayınvalidelerin aşırı kontrolcü tavırlarını kendi hayatlarını istediği gibi yaşamamasına bağlamaktadır. Çocukları evlense de kontrol etmekten vazgeçmezler ve bu da evlenen bireyin annesinden kopamadığı için evliliğinde sıkıntı yaşamasına neden olur. Ayrıca çalışmada iletişim yanlışlıklarının ve gerçekçi olmayan beklentilerin çatışmalara yol açtığını ifade etmiştir.

Kahraman (2021) çalışmasında gelin-kayınvalide ilişkileri ve çift uyumu arasında benliğin ayrılaşmasının düzenleyici rolünü incelemiştir. Çalışma sonucuna göre benliğin ayrılaşması ve gelin kayınvalide ilişkileri pozitif yönde evlilik uyumunu etkilemektedir. Çalışmada gelin-kayınvalide ilişkisinin alt faktörlerinden kocanın rolü ve tarafsızlığının evlilik uyumu üzerinde önemli bir etkisi olduğu belirtilmiştir.

Cin (2023) araştırmasında evlilik doyumunun gelin-kayınvalide ilişkileri açısından incelemesini ele almıştır. Yaptığı korelasyon analizleri sonucunda gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında orta düzeyde pozitif yönde ilişki olduğunu bulmuştur.

İpek (2021) ise araştırmasında 188 evli kadının katılımıyla gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelenmiş olup gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir.

Karakuş-Uslu(2019) gelin kayınvalide ilişkisinin anne kız bağlanması ve demografik değişkenler bağlamında incelediği çalışmada anne kız bağlanmasının,gelinin çocuk sahibi olmasının, kayınvalidenin evli olup olmaması ve gelinin kocasının ailesiyle görüşme sıklığı gelin kayınvalide ilişkisini etkilediğini tespit etmiştir.

Kuru (2016), gelin, kayınvalide, eşten oluşan 20 kişi ile görüşme yaparak nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırma toplumsal olarak kabul ettiğimiz gelin kayınvalide ilişkisinde olumsuz olduğu konusunda önyargıları yıkacak niteliktedir. Çalışmada gelinler ve kayınvalideler birbiri hakkında olumlu duygu ve düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Aydın (2017), anne-oğul bağlanmasının, evlilik doyumu ve gelin-kayınvalide ilişkisini incelemek hem nicel hem de nitel verileri toplamıştır.17 kadınla yüzyüze görüşme sağlarken 107 evli çiftte ölçekler uygulamıştır. Erkeklerin anneleri ile bağlanma düzeyinin gelin kayınvalide ilişkisinde etkisi olduğu tespit etmiştir.

Ades (2002), gelinin yaşı, kayınvalidesinin yaşı atması ile kayınvalide samimiyet puanının olumsuz etkilediğini tespit etmiştir. Evlilik süresinin, çocuk sahibi olup olmamanın kayınvalide samimiyeti ile ilişkili bulunmamıştır. Güvenli bağlanan gelinlerin

kayınvalideleri ile daha doyumlu ilişkiler yaşadığını belirtmiş olup gelin kayınvalide ilişkisinin evlilik uyumunu etkilediğini ifade etmiştir. Ayrıca gelinin kayınvalideye hitap şeklinin kayınvalide samimiyet puanını etkilediği belirtilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Yöntem bölümünde araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama süreci ve araçları, verilerin analizleri ve analizlerin istatistiksel yöntemlerle yorumlanması ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Araştırmada betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ve daha fazla değişkenlerin arasında beraber bir değişimin yaşanıp yaşanmayacağını, eğer değişim yaşanacaksa bu değişimin derecesini ve nasıl meydana geldiğini anlamaya çalışan araştırma modelidir (Karasar, 2012).

3.2. Çalışma Grubu

Katılımcılar Türkiye sınırları içinde yaşayıp bir yıl ve üstü evli olan kadınları kapsamaktadır. Bir yıl ve bir yıldan daha fazla evli olma şartı kişilerin evliliğe alışma sürecini gerçekleştirdikleri, eşlerin birbirinin ailelerini tanıma ve eşlerin birbirinin ailesiyle kurduğu ilişki biçiminin oturduğu düşünerek bu şart koyulmuştur. Araştırmaya toplam 355 kişi katılım göstermiştir. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımlarına baktığımızda; 6 kişinin 18-23, 122 kişinin 24-29, 82 kişinin 30-35, 58 kişinin 36-41, 38 kişinin 42-47, 49 kişinin 48 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan katılımların eğitim düzeylerine göre dağılımlarını incelediğimizde; 10 kişinin ilkokul, 12 kişinin ortaokul, 52 kişinin lise, 196 kişinin lisans, 59 kişinin yüksek lisans, 26 kişinin doktora mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelir durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda ise 21 kişinin 5000-7000, 40 kişinin 7000-9000, 48 kişinin 9000-12000, 63 kişinin 12000-15000, 183 kişinin 15000 ve üzeri gelir durumuna sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

N=355		N	%
Yaş	18-23	6	1.7
	24-29	122	34.4
	30-35	82	23.1
	36-41	58	16.3
	42-47	38	10.7
	48 yaş ve üzeri	49	13.8
Eğitim durumu	İlkokul	10	2.8
	Ortaokul	12	3.4
	Lise	52	14.6
	Lisans	196	55.2
	Yüksek lisans	59	16.6
	Doktora	26	7.3
Gelir durumu	5000-7000	21	5.9
	7000-9000	40	11.3
	9000-12000	48	13.5
	12000-15000	63	17.7
	15000 ve üzeri	183	51.5

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama sürecinde veriler Google Forms üzerinden çevrimiçi form oluşturularak toplanmıştır. Kişisel bilgi formu ve ölçekler çevrimiçi forma aktarılarak katılımcıların soruları eksiksiz cevaplaması sağlanmıştır. Veriler 2023 yılı Ocak ayında katılımcılara elektronik ortamdan iletilerek toplanmıştır. Elektronik ortamda ulaştırılan formu 355 kadın katılımcı yanıtlamıştır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından demografik bilgilerden ve gelin-kayınvalide ilişkileri hakkındaki bilgilerden oluşan ‘Kişisel Bilgi Formu’, gelin kayınvalide ilişkilerini ölçek amacıyla ‘Gelin-Kayınvalide İlişkileri Ölçeği’ ve evlilik uyumunu ölçmek amacıyla ‘Evlilik Uyum Ölçeği’ uygulanmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu; araştırmaya katılan katılımcılara ait demografik bilgileri içeren soruları bulunduran formdur. Kişisel Bilgi Formunda gelinin yaşı, çalışma durumu, çocuk sahibi olup olmama durumu, evlenme yaşı, evlilik türü, ikamet ettiği yer, göç edip etmeme durumu, eğitim düzeyi, evlilik süresi, gelir düzeyi gibi bilgileri içeren sorular yer almaktadır.

3.3.2 Gelin Kayınvalide İlişkileri Ölçeği (GKiÖ)

Gelin-kayınvalide ilişkilerini ölçmeyi amaçlayan ölçek 2017 yılında Esra Aydın tarafından geliştirilmiştir. Gelinlere uygulanan ölçek 40 maddeden oluşmaktadır ve 5’li likert tipindedir (Hiç Doğru Değil, Nadiren Doğru, Bazen Doğru, Çoğunlukla Doğru ve Her Zaman

Doğru) . Taslak halinde hazırlanan form 349 gelinin verisiyle geçerlik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Faktör analiziyle altı alt boyutu bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar: Olumlu etkileşim, olumsuz etkileşim , kocanın rolü , psikolojik saldırganlık ve kocanın tarafsızlığı ,müdahale/evliliğe etkidir. Alt boyutlarından müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim ,kocanın rolü ,psikolojik saldırganlık boyutlarının maddeleri tersine hesaplanması gereken maddeleri içermektedir. Gelin kayınvalide ilişkisi ve ölçekten alınan puan arasında pozitif bir korelasyon vardır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach alfa) 96 ve 70 aralığındadır. Ölçeğin toplam iç tutarlılık (Spearman Brown ve Guttman) katsayıları 60'ın üzerindedir. (Aydın,2017).

3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ):

Locke-Wallace (1959) tarafından geliştirilen ülkemizde güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasını Tutarel-Kışlak (1999)'ın yaptığı ölçek evli bireylerin evlilik uyumunu ölçmeyi amaçlar. Ölçek, farklı seçenekleri olan 15 maddeden oluşmaktadır. Farklı konularda (toplumsal kurallar, aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, yaşam felsefesi) anlaşma ya da anlaşamama ile ilişki biçimini (boş zaman, ev dışı etkinlikler, güven, çatışma çözme ,) ölçmektedir. Seçenek sayısına göre değişen maddeler bulunmaktadır. Maddeler 0 ile 6 arasında bir puan almaktadır. Alınabilecek en az puan 0 en fazla alınabilecek puan ise 60'tır. Ölçeğe göre 43 puan üstü puan alınması durumunda evliliğin uyumlu olduğu, 43 puanın altında ise evliliğin uyumsuz olduğu belirtilmektedir. Güvenilirlik çalışmasında ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90, test tekrar test yöntemiyle bulunan güvenilirlik katsayısı da 57 olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmadaki verilen hepsi SPSS 23.0 paket programında analiz edilmiştir. Shapiro Wilk ve Kolmogorov Smirnov testleri araştırmada kullanılan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testinde eğer dağılım normal ise sonuçların anlamlı çıkmadığı belirtilir ayrıca Shapiro Wilk yöntemi ise sadece küçük örneklerde istatistiksel olarak güçlü olduğu söylenebilmektedir (Uysal ve Kılıç,2021). Dağılım normal olmadığı zamanlarda parametrik olmayan Mann Whitney U testi kullanılmaktadır. Normal dağılımlara uyduğu varsaymak zorunda kalmadan “iki bağımsız örneklemin aynı kitlelerden geldiği” sıfır hipotezini test etmede Mann Whitney U testi kullanılmaktadır(Bindak,2014) Bu araştırmada Mann Whitney U testi ikili grupların karşılaştırılmasında kullanılmıştır. Kruskal Wallis-H varyans analizi, normal dağılım göstermeyen gruplarda üç veya daha fazla sayıda grubun karşılaştırılmasında kullanılan iki grup hipotez testlerinden MannWhitney U yönteminin genişletilmiş biçimi olan parametrik

olmayan bir testtir(Arslan ve ark. , 2018)Araştırmada Kruskal Wallis H testi ise üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için Spearman testi kullanılmaktadır(Aydoğan,2021) Araştırmada Spearman testi ölçekler arasında ilişkiyi çözmek için uygulanmıştır.

Tablo 2

Katılımcıların Ölçek Maddelerinden Aldıkları Puanların Normal Dağılım Testi Sonuçları

Normal dağılım test sonucu	Kolmogorow Smirnov	Shapiro- Wilk
Evlilikte uyum ölçeği	0.000	0.001
Gelin kayıvalide ilişkileri ölçeği	0.000	0.002

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların ölçek sorularına verdikleri yanıtlar normal dağılım göstermemiştir ($p>0.05$). Ölçeklerin madde toplamının iç tutarlılık katsayısı yeterli seviyededir

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmada Gelin-Kayıvalide İlişkileri Ölçeği (GKİÖ), Evlilik Uyum Ölçeği (EUÖ) ve alt boyutlarının güvenilirlik analizi yapılmış olup, cronbach's alpha değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Büyüköztürk (2020) alfa değeri $0 < \alpha < 0.40$ ise güvenilir değil, $0.40 < \alpha < 0.60$ ise düşük güvenilirlik, $0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilir, $0.80 < \alpha < 1.00$ ise yüksek güvenilirlik anlamında olduğunu belirtmektedir.

Tablo 3

Ölçeklerin güvenilirlik analizi

Cronbach Alfa Değeri	
Evlilikte uyum ölçeği	0.722
Gelin kayıvalide ilişkileri ölçeği	0.861

Tablodan görüldüğü üzere ölçeklerin madde toplamının iç tutarlılık katsayısı yeterli seviyededir

3.7. İşlem Yolu

Araştırmacı başlangıçta Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu'ndan gerekli izin ve onayı alınmıştır. Belirlenen konu ile ilgili literatür çalışması yaparak hipotezler belirlenmiştir. Belirlenen hipotezlerin ölçülmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Gelin-Kayıvalide İlişkileri Ölçeği ve Evlilik Uyum Ölçeği'nin güvenilirlik ve

geçerlik çalışmalarını gerçekleştiren araştırmacılardan e-posta yoluyla gerekli izinler alınmıştır. Çalışmaya katılacak gönüllü katılımcılar için onam belgesi ve kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Veri toplamak amacıyla ölçekler Google Form üzerine yüklenerek paylaşılmış olup gönüllük esasına göre elektronik ortamda 355 evli kadına ulaşılmıştır. Katılımcıların en az bir yıl evli ve kayınvalidesi hayatta olma ön koşullu istenmiştir. Toplanan veriler SPSS 23.0 paket programında analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Shapiro Wilk ve Kolmogorov Smirnov testleri kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında Mann Whitney U, üç veya daha fazla grubun karşılaştırılmasında ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Spearman testi ise ölçekler arasında ilişkiyi çözmek için uygulanmıştır. Analizler yapıldıktan sonra bulgular literatür ışığında tartışılmıştır. Son aşamada ise araştırma sonuçları raporlandırılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Tablo 4

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Yaş	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	18-23	6	32.33	6.56	29.193	0.000*
	24-29	122	33.46	4.16		
	30-35	82	32.42	5.77		
	36-41	58	31.58	5.38		
	42-47	38	29.21	5.68		
	48 yaş ve üzeri	49	30.46	4.50		
İlişki tarzı	18-23	6	4.66	1.21	8.431	0.134
	24-29	122	5.31	1.03		
	30-35	82	5.57	1.33		
	36-41	58	5.62	1.49		
	42-47	38	5.07	1.26		
	48 yaş ve üzeri	49	5.38	1.31		
Evlilikte uyum toplam	18-23	6	37.00	6.29	33.674	0.000*
	24-29	122	38.78	3.91		
	30-35	82	38.00	5.49		
	36-41	58	37.20	5.33		
	42-47	38	34.28	5.51		
	48 yaş ve üzeri	49	35.85	4.15		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan 24-29 yaşında olanların anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları diğerlerinden daha yüksek, 42-47 yaşında olanların puanları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 5

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Yaş	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu Etkileşim	18-23	6	2.86	1.09	12.405	0.030*
	24-29	122	3.26	0.68		
	30-35	82	3.11	0.70		
	36-41	58	3.09	0.76		
	42-47	38	2.92	0.64		
	48 yaş ve üzeri	49	2.93	0.69		
Müdahale/evliliğe etki	18-23	6	2.91	0.98	6.287	0.279
	24-29	122	3.69	0.53		
	30-35	82	3.62	0.54		
	36-41	58	3.66	0.49		
	42-47	38	3.64	0.52		
	48 yaş ve üzeri	49	3.56	0.62		
Olumsuz etkileşim	18-23	6	3.36	0.26	18.756	0.002*
	24-29	122	2.98	0.39		
	30-35	82	2.83	0.49		
	36-41	58	2.78	0.49		
	42-47	38	2.92	0.42		
	48 yaş ve üzeri	49	2.97	0.42		
Kocanın rolü	18-23	6	3.40	1.82	5.320	0.378
	24-29	122	4.01	0.97		
	30-35	82	3.90	1.10		
	36-41	58	4.03	0.99		
	42-47	38	3.68	1.13		
	48 yaş ve üzeri	49	3.74	0.99		
Psikolojik saldırganlık	18-23	6	3.70	1.66	15.059	0.010*
	24-29	122	4.40	0.95		
	30-35	82	4.14	1.06		
	36-41	58	4.07	1.23		
	42-47	38	4.00	0.93		
	48 yaş ve üzeri	49	3.99	1.08		
Kocanın tarafsızlık	18-23	6	3.00	1.70	9.345	0.096
	24-29	122	3.27	1.16		
	30-35	82	3.07	1.23		
	36-41	58	3.09	1.25		
	42-47	38	2.73	1.28		
	48 yaş ve üzeri	49	2.78	1.15		
Ölçek toplam puan	18-23	6	3.10	0.95	13.458	0.019*
	24-29	122	3.51	0.51		
	30-35	82	3.37	0.55		
	36-41	58	3.38	0.57		
	42-47	38	3.26	0.53		
	48 yaş ve üzeri	49	3.27	0.53		

Tablodan görüldüğü katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, olumsuz etkileşim, psikolojik saldırganlık ve ölçek toplam puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Araştırmaya katılanların olumlu etkileşim puanlarına baktığımızda; 24-29 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, 18-23 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha az olduğu görülmektedir. Katılımcıların olumsuz etkileşim puanlarına baktığımızda; 18-23 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, 36-41 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların psikolojik saldırganlık puanlarına baktığımızda; 24-29 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, 18-23 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelin kayınvalide ölçeği toplam puanlarına baktığımızda; 24-29 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, 18-23 yaş aralığında olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, kocanın tarafsızlığı puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 6

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların çalışma durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Çalışma durumu	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	Evet	130	32.00	5.22	-0.257	0.797
	Hayır	225	32.08	5.15		
İlişki tarzı	Evet	130	5.40	1.27	-0.006	0.995
	Hayır	225	5.38	1.24		
Evlilikte uyum toplam	Evet	130	37.40	4.97	-0.294	0.768
	Hayır	225	37.46	5.04		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşmama durumları, ilişki tarzı ve ölçek toplam puanları çalışıp çalışmadığına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 7

Katılımcıların gelin kayıinvalidde ilişkileri ölçeği puanların çalışma durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayıinvalidde ilişkileri ölçeği	Çalışma durumu	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Olumlu etkileşim	Evet	130	3.12	0.70	-0.035	0.972
	Hayır	225	3.11	0.73		
Müdahale/evliliğe etki	Evet	130	3.67	0.52	-1.352	0.176
	Hayır	225	3.57	0.60		
Olumsuz etkileşim	Evet	130	2.91	0.46	-0.102	0.919
	Hayır	225	2.92	0.42		
Kocanın rolü	Evet	130	3.96	0.98	-1.071	0.284
	Hayır	225	3.80	1.14		
Psikolojik saldırganlık	Evet	130	4.25	0.97	-1.201	0.230
	Hayır	225	4.04	1.19		
Kocanın tarafsızlık	Evet	130	3.07	1.19	-0.002	0.999
	Hayır	225	3.05	1.28		
Ölçek toplam puan	Evet	130	3.41	0.53	-0.805	0.421
	Hayır	225	3.35	0.58		

Katılımcıların çalışma durumları incelendiğinde gelin kayıinvalidde ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları gelinlerin çalışma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 8

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların eğitim durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Eğitim durumu	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	İlkokul	10	25.30	7.74	12.230	0.032*
	Ortaokul	12	33.16	4.87		
	Lise	52	30.90	6.25		
	Lisans	196	32.45	4.89		
	Yüksek	59	32.27	4.08		
	lisans	26	32.61	4.57		
	Doktora					
İlişki tarzı	İlkokul	10	5.40	0.96	5.535	0.354
	Ortaokul	12	5.50	1.16		
	Lise	52	5.42	1.30		
	Lisans	196	5.28	1.22		
	Yüksek	59	5.69	1.40		
	lisans	26	5.50	1.24		
	Doktora					
Evlilikte uyum toplam	İlkokul	10	30.70	7.49	14.446	0.013*
	Ortaokul	12	38.66	4.71		
	Lise	52	36.32	6.20		
	Lisans	196	37.73	4.59		
	Yüksek	59	37.96	4.00		
	lisans	26	38.11	4.39		
	Doktora					

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan eğitim düzeyi ortaokul olanların puanları diğerlerinden daha yüksek, ilkokul olanların puanları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı puanları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$)

Tablo 9

Katılımcıların gelin kayınpalide ilişkileri ölçeği puanların eğitim durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınpalide ilişkileri ölçeği	Eğitim durumu	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu etkileşim	İlkokul	10	2.79	0.60	7.594	0.180
	Ortaokul	12	3.17	0.92		
	Lise	52	2.91	0.78		
	Lisans	196	3.17	0.67		
	Yüksek	59	3.15			
	lisans	26	3.05	0.72		
	Doktora			0.73		
Müdahale/evliliğe etki	İlkokul	10	3.52	0.66	4.872	0.432
	Ortaokul	12	3.80	0.47		
	Lise	52	3.48	0.75		
	Lisans	196	3.68	0.50		
	Yüksek	59	3.61	0.52		
	lisans	26	3.60	0.48		
	Doktora					
Olumsuz etkileşim	İlkokul	10	2.93	0.55	9.711	0.084
	Ortaokul	12	3.13	0.32		
	Lise	52	2.97	0.48		
	Lisans	196	2.88	0.40		
	Yüksek	59	2.94	0.49		
	lisans	26	2.86	0.57		
	Doktora					
Kocanın rolü	İlkokul	10	2.62	1.03	12.513	0.028*
	Ortaokul	12	4.30	0.81		
	Lise	52	3.55	1.17		
	Lisans	196	4.01	1.01		
	Yüksek	59	3.86	1.00		
	lisans	26	3.85	1.13		
	Doktora					
Psikolojik saldırganlık	İlkokul	10	3.62	1.28	14.065	0.015*
	Ortaokul	12	3.72	1.40		
	Lise	52	3.85	1.13		
	Lisans	196	4.28	0.99		
	Yüksek	59	4.25	1.07		
	lisans	26	4.27	1.03		
	Doktora					
Kocanın tarafsızlık	İlkokul	10	2.50	1.33	8.027	0.155
	Ortaokul	12	2.95	1.13		
	Lise	52	2.73	1.34		
	Lisans	196	3.14	1.24		
	Yüksek	59	3.16	1.01		
	lisans	26	3.26	1.18		
	Doktora					
Ölçek toplam puan	İlkokul	10	3.13	0.50	9.208	0.101
	Ortaokul	12	3.48	0.58		
	Lise	52	3.20	0.63		
	Lisans	196	3.45	0.52		
	Yüksek	59	3.41	0.53		
	lisans	26	3.36	0.58		
	Doktora					

Tablodan görüldüğü üzere araştırmaya katılan katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; kocanın rolü, psikolojik saldırganlık ve ölçek toplam puanları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcıların kocanın rolü puanlarına baktığımızda; eğitim düzeyi ortaokul olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, eğitim düzeyi ilkokul olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların psikolojik saldırganlık puanlarına baktığımızda; lisans mezunu olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, ilkokul mezunu olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim ve ölçek toplam puanları eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 10

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanların evlenme yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Evlenme yaşı	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	p
Anlaşma veya anlaşmama durumları	18-23	115	31.53	5.64	8.097	0.044*
	24-29	206	32.55	4.98		
	30-35	27	31.00	4.59		
	36-41	7	28.85	3.62		
İlişki tarzı	18-23	115	5.22	1.13	4.931	0.177
	24-29	206	5.41	1.24		
	30-35	27	5.92	1.51		
	36-41	7	5.85	2.11		
Evlilikte uyum toplam	18-23	115	36.75	5.42	7.897	0.048*
	24-29	206	37.96	4.81		
	30-35	27	36.92	4.35		
	36-41	7	34.71	3.03		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları evlenme yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan evlenme yaşları 24-29 olanların puanları diğerlerinden daha yüksek, 36-41 olanların puanları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir. Katılımcılardan evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı puanları yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 11

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların evlenme yaşlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Evlenme yaşı	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu etkileşim	18-23	115	3.05	0.71	2.099	0.552
	24-29	206	3.15	0.69		
	30-35	27	3.14	0.76		
	36-41	7	2.89	0.88		
Müdahale/evliliğe etki	18-23	115	3.58	0.61	1.028	0.795
	24-29	206	3.66	0.52		
	30-35	27	3.68	0.59		
	36-41	7	3.69	0.54		
Olumsuz etkileşim	18-23	115	2.96	0.40	3.593	0.309
	24-29	206	2.91	0.45		
	30-35	27	2.77	0.51		
	36-41	7	2.88	0.56		
Kocanın rolü	18-23	115	3.86	1.06	2.268	0.519
	24-29	206	3.91	1.02		
	30-35	27	4.03	1.01		
	36-41	7	4.02	1.59		
Psikolojik saldırganlık	18-23	115	4.04	1.12	4.209	0.240
	24-29	206	4.24	1.03		
	30-35	27	4.34	0.90		
	36-41	7	3.78	1.55		
Kocanın tarafsızlık	18-23	115	3.00	1.30	0.480	0.923
	24-29	206	3.10	1.19		
	30-35	27	3.05	1.04		
	36-41	7	3.14	1.74		
Ölçek toplam puan	18-23	115	3.34	0.58	1.324	0.723
	24-29	206	3.42	0.53		
	30-35	27	3.43	0.54		
	36-41	7	3.29	0.75		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları evlenme yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 12

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının evlilik sürelerine göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Evlilik süresi	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	p
Anlaşma veya anlaşmama durumları	1-5 yıl	152	32.26	4.64	22.749	0.000*
	6-10 yıl	67	32.20	5.31		
	11-15 yıl	35	30.68	6.01		
	16 yıl ve üzeri	101	30.52	5.15		
İlişki tarzı	1-5 yıl	152	5.44	1.20	15.268	0.002*
	6-10 yıl	67	5.53	1.40		
	11-15 yıl	35	5.94	1.18		
	16 yıl ve üzeri	101	5.04	1.18		
Evlilikte uyum toplam	1-5 yıl	152	38.71	4.37	28.659	0.000*
	6-10 yıl	67	37.74	5.11		
	11-15 yıl	35	36.62	5.83		
	16 yıl ve üzeri	101	35.57	4.92		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutları olan; anlaşma veya anlaşamama durumları, ilişki tarzı ve ölçek toplam puanları evlenme evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan evlenme süresi 1-5 yıl olanların anlaşma veya anlaşamama durumları, ilişki tarzı ve ölçek toplam puanları diğerlerinden daha yüksek, 16 yıl ve üzeri olanların puanları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir.

Tablo 13

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların evlilik sürelerine göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Evlilik süresi	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu etkileşim	1-5 yıl	152	3.23	0.70	13.159	0.004*
	6-10 yıl	67	3.12	0.75		
	11-15 yıl	35	3.17	0.69		
	16 yıl ve üzeri	101	2.91	0.69		
Müdahale/evliliğe etki	1-5 yıl	152	3.66	0.55	4.117	0.249
	6-10 yıl	67	3.61	0.51		
	11-15 yıl	35	3.71	0.50		
	16 yıl ve üzeri	101	3.58	0.60		
Olumsuz etkileşim	1-5 yıl	152	3.58	0.60	0.871	0.832
	6-10 yıl	67	2.92	0.41		
	11-15 yıl	35	2.87	0.54		
	16 yıl ve üzeri	101	2.95	0.42		
Kocanın rolü	1-5 yıl	152	4.01	1.02	5.867	0.118
	6-10 yıl	67	3.92	1.11		
	11-15 yıl	35	3.90	1.07		
	16 yıl ve üzeri	101	3.74	1.03		
Psikolojik saldırganlık	1-5 yıl	152	4.39	0.97	19.138	0.000*
	6-10 yıl	67	4.08	1.15		
	11-15 yıl	35	4.11	1.25		
	16 yıl ve üzeri	101	3.94	1.03		
Kocanın tarafsızlık	1-5 yıl	152	3.27	1.14	10.768	0.013*
	6-10 yıl	67	3.06	1.29		
	11-15 yıl	35	3.02	1.35		
	16 yıl ve üzeri	101	2.77	1.20		
Ölçek toplam puan	1-5 yıl	152	3.48	0.53	14.254	0.003*
	6-10 yıl	67	3.37	0.58		
	11-15 yıl	35	3.41	0.59		
	16 yıl ve üzeri	101	3.25	0.52		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p < 0.05$). Katılımcıların olumlu etkileşim, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanlarına baktığımızda; 1-5 yıldır evli olanların puanlarının diğerlerinden daha yüksek, 16 yıl ve üzeri olanların puanlarının diğerlerinden daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü puanları evlilik sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p > 0.05$).

Tablo 14

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının evlilik biçimlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Evlilik biçimi	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	Anlaşarak	272	32.44	4.86	11.062	0.004*
	Görücü	64	30.06	5.95		
	usulü	19	32.68	5.69		
	Diğer					
İlişki tarzı	Anlaşarak	272	5.47	1.23	5.044	0.080
	Görücü	64	5.17	1.18		
	usulü	19	5.05	1.68		
	Diğer					
Evlilikte uyum toplam	Anlaşarak	272	37.92	4.63	13.409	0.001*
	Görücü	64	35.23	5.88		
	usulü	19	37.73	4.97		
	Diğer					

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşamama durumları ve ölçek toplam puanları evlenme biçimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan anlaşarak evlenenlerin puanları diğerlerinden daha yüksek, görücü usulü evlenenlerin puanları diğer evlenme şekillerinden daha az olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı puanları evlenme biçimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 15

Katılımcıların gelin kayıınvalide ilişkileri ölçeği puanların evlilik biçimlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayıınvalide ilişkileri ölçeği	Evlilik biçimi	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu etkileşim	Anlaşarak	272	3.18	0.68	10.572	0.005*
	Görücü	64	2.85	0.73		
	usulü	19	2.89	0.86		
	Diğer					
Müdahale/evliliğe etki	Anlaşarak	272	3.67	0.52	6.509	0.039*
	Görücü	64	3.48	0.65		
	usulü	19	3.58	0.63		
	Diğer					
Olumsuz etkileşim	Anlaşarak	272	2.99	0.41	5.843	0.044*
	Görücü	64	2.92	0.48		
	usulü	19	2.60	0.69		
	Diğer					
Kocanın rolü	Anlaşarak	272	3.99	0.97	8.151	0.
	Görücü	64	3.55	1.18		
	usulü	19	3.86	1.32		
	Diğer					
Kocanın tarafsızlık	Anlaşarak	272	3.20	1.18	18.569	0.000*
	Görücü	64	2.49	1.23		
	usulü	19	3.02	1.26		
	Diğer					
Ölçek toplam puan	Anlaşarak	272	3.45	0.51	12.713	0.002*
	Görücü	64	3.18	0.59		
	usulü	19	3.20	0.72		
	Diğer					

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayıınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları evlenme biçimlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan anlaşarak evlenenlerin olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları diğerlerinden daha yüksek, diğer evlenme biçimleri ile evlenenlerin puanları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir.

Tablo 16

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının 'çocuğunuz var mı' sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Çocuğunuz var mı	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	Evet	244	31.18	5.45	-4.536	0.000*
	Hayır	111	33.89	3.97		
İlişki tarzı	Evet	244	5.44	1.29	-1.069	0.285
	Hayır	111	5.30	1.18		
Evlilikte uyum toplam	Evet	244	36.62	5.29	-4.451	0.000*
	Hayır	111	39.19	3.69		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları çocuğun olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan çocuğu olmayanların anlaşma veya anlaşmama durumları ve ölçek toplam puanları çocuğu olanlardan daha yüksek olarak belirlenmiştir. Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı puanları çocukları olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 17

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların 'çocuğunuz var mı' sorusuna verdikleri cevaplara göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Çocuğunuz var mı	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Olumlu etkileşim	Evet	244	2.99	0.72	-4.670	0.000*
	Hayır	111	3.37	0.62		
Müdahale/evliliğe etki	Evet	244	3.57	0.58	-3.718	0.000*
	Hayır	111	3.78	0.45		
Olumsuz etkileşim	Evet	244	2.92	0.48	-0.074	0.941
	Hayır	111	2.91	0.36		
Kocanın rolü	Evet	244	3.81	1.09	-2.261	0.024*
	Hayır	111	4.10	0.90		
Psikolojik saldırganlık	Evet	244	3.97	1.13	-5.801	0.000*
	Hayır	111	4.63	0.70		
Kocanın tarafsızlık	Evet	244	2.92	1.26	-3.371	0.001*
	Hayır	111	3.39	1.07		
Ölçek toplam puan	Evet	244	3.29	0.57	-5.048	0.000*
	Hayır	111	3.60	0.44		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayıinvalid ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları çocukları olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan çocuğu olmayanların olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları çocuğu olanlardan daha yüksek olarak belirlenmiştir. Katılımcıların gelin kayıinvalid ilişkileri ölçeği alt boyutu olan; olumsuz etkileşim puanları çocukları olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 18

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının yaşam yerlerine göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Yaşam yeriniz	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	Kent	340	32.13	4.97	-0.711	0.477
	Kırsal	15	29.60	8.60		
İlişki tarzı	Kent	340	5.40	1.25	-0.498	0.618
	Kırsal	15	5.40	1.45		
Evlilikte uyum toplam	Kent	340	37.53	4.75	-0.374	0.709
	Kırsal	15	35.00	8.69		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşamama durumları, ilişki tarzı ve ölçek toplam puanları yaşam yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 19

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların yaşam yeri dağılımına yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Yaşam yeriniz	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Olumlu etkileşim	Kent	340	3.12	0.69	-1.467	0.142
	Kırsal	15	2.80	1.00		
Müdahale/evliliğe etki	Kent	340	3.66	0.52	-2.737	0.006*
	Kırsal	15	3.04	0.84		
Olumsuz etkileşim	Kent	340	2.92	0.44	-1.136	0.256
	Kırsal	15	2.72	0.54		
Kocanın rolü	Kent	340	3.93	1.00	-1.064	0.287
	Kırsal	15	3.26	1.67		
Psikolojik saldırganlık	Kent	340	4.21	1.02	-1.709	0.087
	Kırsal	15	3.35	1.63		
Kocanın tarafsızlık	Kent	340	3.07	1.20	-0.365	0.715
	Kırsal	15	2.86	1.59		
Ölçek toplam puan	Kent	340	3.41	0.52	-1.913	0.066
	Kırsal	15	2.95	0.88		

Tablodan görüldüğü üzere araştırmaya katılanlar gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları yaşam yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$). Katılımcılardan gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutu olan; müdahale/evliliğe etki puanları yaşam yerlerine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan yaşam yeri kent olanların puanları yaşam yeri kırsal olanlardan daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Tablo 20

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının göç etme durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Göç ettiniz mi?	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	Evet	122	31.41	4.71	-1.585	0.113
	Hayır	233	32.35	5.40		
İlişki tarzı	Evet	122	5.21	1.20	-2.236	0.025*
	Hayır	233	5.49	1.34		
Evlilikte uyum toplam	Evet	122	36.63	4.39	-2.285	0.022*
	Hayır	233	37.84	5.23		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşamama durumları göç etme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$). Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; ilişki tarzı ve ölçek toplam puanları göç etme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan hiç göç etmemiş olanların ilişki tarzı ve ölçek toplam puanlarının daha önce göç edenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 21

Katılımcıların gelin kayıvalide ilişkileri ölçeği puanların göç etme durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayıvalide ilişkileri ölçeği	Göç ettiniz mi?	N	Ortalama	S.S	Mann Whitney U testi	P
Olumlu etkileşim	Evet	122	3.15	0.67	-0.624	0.533
	Hayır	233	3.09	0.73		
Müdahale/evliliğe etki	Evet	122	3.73	0.47	-2.140	0.032*
	Hayır	233	3.58	0.59		
Olumsuz etkileşim	Evet	122	2.92	0.39	-0.243	0.808
	Hayır	233	2.91	0.47		
Kocanın rolü	Evet	122	4.03	1.03	-2.060	0.039*
	Hayır	233	3.84	1.05		
Psikolojik saldırganlık	Evet	122	4.27	0.99	-0.999	0.318
	Hayır	233	4.12	1.10		
Kocanın tarafsızlık	Evet	122	3.07	1.23	-0.020	0.984
	Hayır	233	3.06	1.22		
Ölçek toplam puan	Evet	122	3.45	0.52	-1.328	0.184
	Hayır	233	3.36	0.57		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayıvalide ölçeği alt boyutu olan; olumlu etkileşim, olumsuz etkileşim, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı durumlarına göre anlamlı fark göstermemiştir ($p>0.05$). Katılımcıların gelin kayıvalide ölçeği alt boyutu olan; müdahale/evliliğe etki ve kocanın rolü durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan hiç göç etmemiş olanların müdahale/evliliğe etki ve kocanın rolü daha önce göç edenlerden daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 22

Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği puanlarının aylık gelir durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Evlilikte uyum ölçeği	Aylık gelir durumunuz	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Anlaşma veya anlaşmama durumları	5000-7000	21	35.23	5.43	9.052	0.060
	7000-9000	40	31.87	6.54		
	9000-12000	48	30.58	6.51		
	12000-15000	63	31.76	4.71		
	15000 ve üzeri	183	32.16	4.43		
İlişki tarzı	5000-7000	21	5.52	1.20	3.522	0.475
	7000-9000	40	5.05	1.08		
	9000-12000	48	5.33	1.24		
	12000-15000	63	5.55	1.44		
	15000 ve üzeri	183	5.42	1.23		
Evlilikte uyum toplam	5000-7000	21	40.76	5.16	11.035	0.026*
	7000-9000	40	36.92	6.21		
	9000-12000	48	35.91	6.24		
	12000-15000	63	37.31	4.52		
	15000 ve üzeri	183	37.59	4.26		

Tablodan görüldüğü üzere araştırmaya katılanların evlilikte uyum ölçeği alt boyutu olan; anlaşma veya anlaşamama durumları ve ilişki tarzı puanları aylık gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$). Katılımcıların evlilikte uyum ölçeği toplam puanları aylık gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermiştir ($p<0.05$). Katılımcılardan aylık geliri 5000-7000 aralığında olanların evlilik uyumları diğerlerinden daha yüksek, aylık gelir düzeyi 9000-12000 olanların evlilik uyumları diğerlerinden daha düşük olarak belirlenmiştir.

Tablo 23

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği puanların aylık gelir durumlarına göre dağılıma yönelik test sonuçları

Gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği	Aylık gelir durumunuz	N	Ortalama	S.S	Kruskal Wallis H testi	P
Olumlu etkileşim	5000-7000	21	3.34	0.83	5.487	0.241
	7000-9000	40	3.25	0.77		
	9000-12000	48	3.00	0.67		
	12000-15000	63	3.05	0.69		
	15000 ve üzeri	183	3.11	0.69		
Müdahale/evliliğe etki	5000-7000	21	3.52	0.55	4.448	0.349
	7000-9000	40	3.58	0.66		
	9000-12000	48	3.59	0.61		
	12000-15000	63	3.57	0.58		
	15000 ve üzeri	183	3.69	0.50		
Olumsuz etkileşim	5000-7000	21	2.96	0.36	4.610	0.330
	7000-9000	40	3.00	0.45		
	9000-12000	48	2.85	0.36		
	12000-15000	63	2.93	0.42		
	15000 ve üzeri	183	2.90	0.48		
Kocanın rolü	5000-7000	21	4.13	0.77	2.450	0.654
	7000-9000	40	3.65	1.20		
	9000-12000	48	3.96	1.00		
	12000-15000	63	3.86	1.16		
	15000 ve üzeri	183	3.93	1.00		
Psikolojik saldırganlık	5000-7000	21	4.20	0.97	2.219	0.522
	7000-9000	40	4.13	1.35		
	9000-12000	48	4.15	0.94		
	12000-15000	63	4.09	1.09		
	15000 ve üzeri	183	4.22	1.03		
Kocanın tarafsızlık	5000-7000	21	3.40	1.18	1.330	0.856
	7000-9000	40	2.95	1.43		
	9000-12000	48	3.11	1.15		
	12000-15000	63	3.05	1.21		
	15000 ve üzeri	183	3.04	1.20		
Ölçek toplam puan	5000-7000	21	3.51	0.56	3.119	0.538
	7000-9000	40	3.40	0.68		
	9000-12000	48	3.34	0.50		
	12000-15000	63	3.34	0.55		
	15000 ve üzeri	183	3.40	0.53		

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği alt boyutları olan; olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, olumsuz etkileşim, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları aylık gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($p>0.05$).

Tablo 24

Katılımcıların gelin kayınvalide ilişkileri ölçeği ile evlilik uyumu ölçeği arasındaki ilişkiye yönelik test sonuçları

	Olumlu etkileşim	Müdahale /evliliğe etki	Olumsuz etkileşim	Kocanın rolü	Psikolojik saldırganlık	Kocanın tarafsızlık	Ölçek toplam puan
Anlaşma veya anlaşmama durumları	r=0.411 p=0.000*	r=0.309 p=0.000*	r=0.082 p=0.124	r=0.366 p=0.000*	r=0.267 p=0.000*	r=0.372 p=0.000*	r=0.449 p=0.000*
İlişki tarsi	r=-0.162 p=0.002*	r=-0.178 p=0.001*	r=-0.016 p=0.762	r=-0.206 p=0.000*	r=-0.096 p=0.071	r=-0.192 p=0.000*	r=0.204 p=0.000*
Evlilikte uyum toplam	r=0.387 p=0.000*	r=0.276 p=0.000*	r=0.081 p=0.128	r=0.329 p=0.000*	r=0.254 p=0.000*	r=0.338 p=0.000*	r=0.415 p=0.000*

Tablodan görüldüğü üzere katılımcıların olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları ile evlilik uyumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Katılımcıların olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları arttıkça evlilik uyumları artmaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya toplam 355 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde, çoğunluğun 24-29 yaş aralığında olduğu, ardından 30-35 yaş aralığındakilerin geldiği, diğer yaş gruplarının daha az temsil edildiği görülmektedir. Eğitim durumlarına göre dağılımda, en fazla katılım lisans mezunlarından gelmiştir. Bunu yüksek lisans ve lise mezunları takip etmektedir. Gelir durumu açısından bakıldığında, katılımcıların büyük bir kısmının 15.000 TL (Araştırma ölçeği 2022 yılında yapılmış olup 2022 yılı asgari ücret baz alınarak değerlendirilmiştir) ve üzeri gelir grubunda olduğu, daha az sayıda kişinin ise daha düşük gelir gruplarında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşları, evlilikteki uyum düzeylerini etkileyen "anlaşma veya anlaşamama" durumu ve genel uyum puanlarında belirgin farklar yaratmaktadır. Özellikle 24-29 yaş arasındaki bireylerin bu konularda daha yüksek uyum sergiledikleri, 42-47 yaş grubundakilerin ise daha düşük uyum gösterdikleri tespit edilmiştir. Diğer yandan, "ilişki tarzı" açısından yaş grupları arasında herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durum, yaşın evlilikte bazı uyum alanlarını etkileyebileceğini, ancak ilişki tarzı üzerinde aynı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Literatürdeki bulgulara ise tam tersini gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Yıldırım (1992) tarafından evli bireylerle yapılan bir araştırmada, yaş ile uyum seviyeleri arasında paralel bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde, Heaton ve Albercht (1991) başka bir araştırmalarında, yaşın artmasıyla evlilik uyumunun arttığı ve bu durumun evlilikte daha fazla emek harcanmasıyla açıklandığı bildirilmiştir. Bu bulgular, yaşın evlilik uyumu üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ve yaşı ilerledikçe çiftlerin evliliklerine daha fazla yatırım yaptığını göstermektedir. Fışıloğlu'nun (1992) çalışmasında lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumunu incelemiştir. Araştırma bulgularında yaşı ve evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde, Hamamcı'nın (2005) evliliğe dair inançlar ve bilişsel çarpıtmaların evlilik uyumu ile olan ilişkisini incelediği araştırmasında da evlilik uyumu ile yaşı faktörü arasında anlamlı bir ilişki gözlemlenmemiştir. Küçükçelik'in (2015) evlilik uyumu ile ilgili yaptığı araştırmada ise önceki çalışmalara paralel olarak, evlilik uyumu ve yaşı arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, yaşın evlilik uyumu üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır. Yalçın'ın (2014) gerçekleştirdiği çalışmada, kadınların sosyodemografik

özelliklerinin evlilik uyumunu ne derecede etkilediği incelenmiştir. Bu çalışmada, kadınların çocuk sayısına göre evlilik uyumları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Diğer yandan, evlilik uyumuna etki eden değişkenlerin değerlendirildiği bir başka çalışmada, eşlerin eğitim düzeyinin artmasıyla evlilik uyumunun da yükseldiği belirlenmiştir. Ayrıca, yaş ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiye dair yapılan analizlerde, 41 yaş ve üzerindeki kadınların evlilik uyumlarının, 21-30 yaş grubundaki kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, eğitim düzeyinin ve yaşın evlilik uyumu üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşları, gelin kayınvalide ilişkilerinde belirli alanlarda önemli farklar yaratmaktadır. 24-29 yaş grubundaki bireyler, olumlu etkileşimde diğer yaş gruplarına göre daha yüksek bir uyum göstermektedir. Buna karşılık, 18-23 yaş grubundakiler olumlu etkileşimde daha düşük puanlar alırken, olumsuz etkileşimde daha yüksek puanlar almaktadır. 36-41 yaş grubundakiler ise olumsuz etkileşimde en düşük puanları almaktadır. Ayrıca, 24-29 yaş grubundaki bireyler psikolojik saldırganlık konusunda diğer yaş gruplarına göre daha yüksek puanlar alırken, 18-23 yaş grubundakiler en düşük puanları almaktadır. Genel olarak, 24-29 yaş grubundakiler en yüksek genel puanları alırken, 18-23 yaş grubundakiler en düşük genel puanları almaktadır. Ancak, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü ve kocanın tarafsızlığı gibi konularda yaş grupları arasında belirgin bir fark bulunmamıştır. Bu durum, yaşın gelin kayınvalide ilişkilerinin bazı alanlarını etkilediğini, ancak diğer bazı alanlarda aynı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Altunsu Sönmez (2019) tarafından yapılan araştırma, gelin-kayınvalide çatışmalarını sosyolojik ve kuşaklararası bir bakış açısıyla ele alırken yaş ile uyum arasındaki ilişkiyi de incelemiştir. Çalışmada, gelinler yaşlarına göre üç kuşağa ayrılmıştır: İlk kuşak 60 yaş ve üzeri kadınlardan, ikinci kuşak 40-59 yaş arasındaki kadınlardan ve son kuşak 18-39 yaş arasındaki kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmanın bulguları, yaş grupları arasında gelin-kayınvalide ilişkilerindeki sorunların değişiklik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Birinci kuşak kadınları, kayınvalideleriyle aynı evde yaşamının getirdiği zorluklara özellikle dikkat çekmiştir. Bu yaş grubundaki kadınlar, genellikle geleneksel aile yapısının etkisi altında, kayınvalideleriyle evde birlikte olmanın sorunlarına vurgu yapmıştır. İkinci kuşak kadınları ise, kayınvalideleriyle birlikte yaşamının yanı sıra, kayınvalidenin müdahaleci tutumlarından da şikayetçi olmuştur. Bu kuşak, hem fiziksel hem de psikolojik müdahalenin etkilerini yaşarken, ev içi uyumun sağlanmasının zorluğuna dikkat çekmiştir. Üçüncü kuşak kadınları, kayınvalideleriyle aynı evde yaşamının yanı sıra, kayınvalidenin oğlunu kıskanması ve anlaşmazlıklar gibi sorunlarla karşılaştığını ifade etmiştir. Ancak bu kuşak, kayınvalideleriyle yaşadıkları sorunları daha iyi yönetebildiği ve en az çatışma yaşadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, yaşa bağlı olarak gelişen

deneyimlerin ve toplumsal değişimlerin, kayınvalide ile uyumu etkileyebileceğini göstermektedir. Genel olarak, yaşı grupları arasında gelin-kayınvalide uyumunun değişkenlik gösterdiği, genç kuşakların daha esnek ve uyumlu bir yaklaşım sergileyerek sorunları daha iyi yönettiği görülmektedir. Bu durum, yaşı ve deneyimlerin, kuşaklar arası ilişkilerdeki çatışmaları ve uyumu şekillendiren önemli faktörler olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çalışma durumları, evlilikte uyum ölçeğinin alt boyutları olan "anlaşma veya anlaşamama durumu", "ilişki tarzı" ve ölçek toplam puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır ($p>0.05$). Bu durum, çalışıyor olup olmamanın, evlilikteki uyum düzeylerini etkileyen bu alanlarda belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Çelik (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, genel eğilim olarak çalışan kadınların evlilik ilişkilerinde, çalışmayan kadınlara göre daha düşük uyum gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, çalışma hayatının kadınların evlilik uyumu üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir perspektif sunmakta ve sosyal etkileşimler ile bireysel faktörlerin, çalışan kadınların evlilik uyumunu nasıl etkileyebileceğine dair önemli ipuçları sağlamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çalışma durumları, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin alt boyutları olan "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel ölçek puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgu, katılımcıların çalışıyor olup olmamalarının, gelin kayınvalide ilişkilerindeki etkileşimler ve genel uyum üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını göstermektedir. Aydın(2017) araştırmasında gelinlerin çalışma durumunun gelin kayınvalide ilişkisini etkilemediğini belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların eğitim düzeyi, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" ve genel ölçek puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, ortaokul mezunu olan katılımcıların bu alanlarda diğerlerinden daha yüksek puan aldıkları, ilkokul mezunlarının ise daha düşük puan aldıkları görülmüştür. Ancak, "ilişki tarzı" açısından katılımcıların eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Bu bulgular, eğitimin evlilik uyumunu bazı yönlerden etkilediğini, ancak ilişki tarzı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Çağ ve Yıldırım (2013) araştırmasına, 448 kadın ve 363 erkek olmak üzere toplam 811 kişi katılmıştır. Çalışmada cinsel doyum ve evlilik uyumu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ayrıca, araştırmada eş desteği ve eğitim düzeyinin de evlilik uyumunun anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Madanianan ve Syed Mansor

(2013) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, eğitim seviyesinin daha yüksek olmasının evlilik uyumunu arttıracak bir faktör olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmacılar, bu durumu yüksek eğitim seviyesine sahip çiftlerin gelişmiş sosyal işleyiş yeteneklerine bağlamaktadır. Eğitimli bireyler, genellikle daha iyi iletişim becerilerine sahip olup, sorunları daha etkili bir şekilde çözme kapasitesine sahiptirler. Bu çiftler, karşılaştıkları sorunları birlikte ele alarak daha sağlıklı bir iletişim kurma eğilimindedirler ve bu da evlilik uyumlarını artırmaktadır. Tabatabaei (2012) tarafından yapılan başka bir çalışma, bu bulguları destekler niteliktedir. Tabatabaei, iyi eğitim almış bireylerin yaşamın gerçeklerini daha iyi kavrayabildiklerini, bu sayede sorun çözme becerilerinin daha gelişmiş olduğunu ve çatışmalardan kaçınma konusunda daha donanımlı olduklarını belirtmektedir. Yüksek eğitim seviyesine sahip bireyler, genellikle daha geniş bir bakış açısına sahip olup, karşılaştıkları zorlukları daha objektif bir şekilde değerlendirebilme yeteneğine sahiptirler. Ayrıca, bu bireyler, stresle başa çıkma ve duygusal düzenleme konusunda da daha başarılıdır. Bu durum, evlilik ilişkisinde daha az çatışma yaşanmasına ve ortaya çıkan sorunların daha hızlı ve etkili bir şekilde çözümlenmesine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, düşük eğitim seviyesinin ilişki içinde anlaşmazlık ve boşanma riskini artırabileceği düşünülmektedir (Jadiri vd., 2009). Eğitim seviyesinin evlilik uyumu üzerindeki etkisini inceleyen bir diğer çalışmada ise, eğitim düzeyinin artışı ile evlilik uyumunun da yükseldiği saptanmıştır (Özcan, 2016). Bu bulgular, eğitim seviyesinin evlilik uyumu üzerindeki etkilerini vurgulamakta ve eğitim düzeyinin yükselmesinin evlilik ilişkilerinde uyum ve toleransın artmasına katkıda bulunabileceğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların eğitim düzeyi, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin bazı alt boyutlarında ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p < 0.05$). Özellikle, kocanın rolü açısından, ortaokul mezunu katılımcıların puanları diğerlerinden daha yüksekken, ilkokul mezunu katılımcıların puanları daha düşüktür. Psikolojik saldırganlık açısından, lisans mezunu katılımcıların puanları diğerlerinden daha yüksekken, ilkokul mezunu katılımcıların puanları daha düşüktür. Buna karşın, "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim" ve genel ölçek puanlarında eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0.05$). Bu bulgular, eğitimin bazı alanlarda gelin kayınvalide ilişkilerini etkilediğini, ancak diğer alanlarda belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Literatüre bakıldığında gelinin eğitim seviyesi ile gelin kayınvalide ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmayan çalışmalara rastlanmaktadır (İpek, 2021 ;Aydın, 2017; Karakaş-Uslu 2019; Adams ,2000). Evlilik içerisinde çiftler kendi köken ailesinde gördükleri iletişim şekillerini, kendi ebeveynlerinin kayın ilişkilerinin nasıl olduğunu model alarak öğrenirler. Bowen aile sistemi teorisi de bireylerin kendi ailelerinden

öğrendikleri iletişim örüntülerinin evliliğe yansımalarının olduğunu ifade etmektedir. Bundan dolayı kayın bireylerde yaşanan sorunların eğitim düzeyleri yerine çok kuşaklı bakış açısı ile bakılması daha yerinde olacağı varsayılmaktadır(Kahraman,2021).

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlenme yaşları, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, 24-29 yaş arasında evlenen katılımcıların puanları diğer yaş gruplarına göre daha yüksekken, 36-41 yaş arasında evlenenlerin puanları daha düşüktür. Ancak, "ilişki tarzı" puanları açısından evlenme yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu bulgular, evlenme yaşının bazı uyum alanlarını etkilediğini, ancak ilişki tarzı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Akpınar ve Kırlioğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, evlilik uyumunun çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve evlilik uyumu üzerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların etkisi üzerine odaklanılmıştır. Konya ilinde en az bir yıldır evli olan 245 çiftle yapılan çalışmada, eğitim durumu, evlenme biçimi, evlilik yaşı ve gelir gibi değişkenlerin evlilik uyumunu etkilediği ortaya konmuştur. Araştırmanın bulgularına göre, eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilik uyumunun belirleyici tekil yordayıcısı olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, çocuksuz çiftlerin, iki veya daha fazla çocuğa sahip çiftlere kıyasla daha yüksek seviyede evlilik uyumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgular, cinsiyet rolü eşitliğinin evlilik uyumundaki önemini ve çocuk sayısının evlilik uyumu üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır. Demir Erbil ve Hazer'in (2018) yürüttüğü araştırmada, toplamda 206 erkek ve 194 kadın olmak üzere 400 evli ve çalışan birey incelenmiştir. Araştırmanın amacı, çalışan bireylerin evlilik uyumlarını değerlendirmektir. Elde edilen bulgular, evlilik uyumlarının düşük olduğunu belirten kişilerin, ilk evlenme yaşlarının 18-25 yaş aralığında olduğunu, evlilik sürelerinin genellikle 15 yıl ve üzerinde olduğunu, çocuk sahibi olduklarını ve gelir düzeylerinin genellikle düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, genç yaşta evlenme, uzun süredir evli olma ve düşük gelir düzeyinin, evlilik uyumu üzerindeki etkilerini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlenme yaşları, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Bu durum, evlenme yaşının gelin kayınvalide ilişkilerinin bu alanlarında belirleyici bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlilik süreleri, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları", "ilişki tarzı" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar

yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların bu alanlarda puanları diğer gruplardan daha yüksekken, 16 yıl ve üzeri evlilik süresine sahip olanların puanları daha düşük çıkmıştır. Bu bulgular, evlilik süresinin evlilik uyumunu etkileyen bu alanlarda önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Literatür incelendiğinde, evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulmayan bazı araştırma sonuçları bulunmaktadır. Karadağ (2015), Güçlü-Ergin (2008), Düzgün (2009) ve Ar (2014) tarafından yürütülen çalışmalar, evlilik uyumu ile aile içi iletişim, cinsiyetçilik, depresyon, ilişkiyle ilgili inançlar ve kendini ayarlayabilme seviyeleri gibi faktörler arasındaki ilişkileri incelemiş ve evlilik süresi ile evlilik uyumu arasında belirgin bir ilişki bulamamıştır. Diğer yandan, bazı araştırmalar evlilik süresinin evlilik uyumu üzerindeki etkilerine dair farklı bulgular sunmaktadır. Şener ve Terzioğlu (2002) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, 21 yıl süren evliliklerde uyumun azaldığı gözlemlenmiştir; ancak, 21 yıldan uzun süren evliliklerde uyumun yeniden arttığı belirlenmiştir. Benzer şekilde, Nalbant (2017) tarafından yapılan araştırmada, evlilik uyumunun evlilik süresine bağlı olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Özellikle, 26 yıl evli kalan bireylerin evlilik uyumunun düşük olduğu, fakat 26-35 yıl arasında evli kalan çiftlerde uyumun yeniden arttığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, evlilik süresinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin zamanla değişebileceğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlilik süreleri, gelin kayıinvalid ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, 1-5 yıl süren evliliklerde katılımcılar, bu alanlarda daha yüksek puanlar alırken, 16 yıl ve üzeri evliliğe sahip olanların puanları daha düşük olmaktadır. Ancak, "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim" ve "kocanın rolü" alt boyutlarında evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu durum, evlilik süresinin belirli ilişki dinamiklerini etkilediğini, ancak bazı alanlarda aynı etkiye sahip olmadığını göstermektedir. Görgülü Cin(2023) çalışmasında evlilik süresi 0-4 yıl olan gelinlerin gelin kayıinvalid ilişkilerinin daha yüksek olduğu tespit etmiştir. Araştırmada bu durumun sebebinin daha az zaman geçirmelerinden kaynaklı olarak daha az problem yaşamalarına bağlamaktadır. Evlilik süresinin gelin kayıinvalid ilişkisi üzerinde bir etkisi olmadığını ifade eden çalışmalar da mevcuttur(Aydın,2017;İpek,2019;Karakaş-Uslu,2019;Kahraman,2021)

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlenme biçimleri, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, anlaşarak evlenen katılımcıların bu alanlarda daha yüksek puanlar aldıkları, görücü usulü evlenenlerin ise daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Ancak, "ilişki

tarzı" puanları açısından evlenme biçimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu bulgular, evlenme biçiminin bazı uyum alanlarını etkilediğini, ancak ilişki tarzı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Kahraman (2021) çalışmasında anlaşılarak evlenen bireylerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu bireylerin kendi kararları doğrultusunda her konuda fikir birliği sağlayamaya çalışarak evlenirler bu evliliklerin görücü usulü evliliklere göre daha uyumlu olduğunu belirtmiştir. Şendil ve Korkut (2008) araştırmalarında anlaşılarak evlenen bireylerin evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak baktığımızda elde edilen bulgular araştırmalar ile benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların evlenme biçimleri, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Özellikle, anlaşılarak evlenen katılımcılar, bu alt boyutlarda ve genel puanlarda diğer evlenme biçimlerinden evlenenlere göre daha yüksek puanlar alırken, diğer evlenme biçimleriyle evlenenlerin puanları daha düşük çıkmıştır. Bu bulgular, evlenme biçiminin gelin kayınvalide ilişkilerindeki çeşitli dinamikler üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Kahraman (2021) çalışmasında anlaşılarak evlenen bireylerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Görücü usulü evlilikler ataerkil toplumlarda özellikle erkeğin annesinin kızı beğenip tanıştırılması ile oluyor bu tarz evliliklerde erkek ikinci planda kalırken kayınvalide otorite figürü haline gelerek gelinin kendisine itaat etmesini beklemektedir. Bu durum gelin kayınvalide ilişkisini olumsuz yönde etkileyerek evlilik içinde tartışmalara yol açabilmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çocuk sahibi olup olmaması, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p<0.05$). Çocuğu olmayan katılımcıların bu alanlarda daha yüksek puanlar aldığı, çocuğu olanların ise daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Ancak, "ilişki tarzı" puanları açısından çocuk sahibi olma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$). Bu durum, çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunun bazı yönlerini etkilediğini, ancak ilişki tarzı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Sezer (2005) tarafından yapılan araştırmada, Malatya ili sınırları içinde 85 evli kadının katılımıyla yürütülen çalışmada, yüksek eğitim düzeyinin ve çalışma yaşamında aktif rol almanın evlilik uyumunu artırdığı bulunmuştur. Ayrıca, evlilik yaşının erken olması ve çocuk sayısının fazla olması gibi faktörlerin ise evlilik uyumunu azalttığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, eğitim ve iş hayatındaki aktif rolün evlilik uyumu üzerindeki olumlu etkilerini ve erken yaşta evlenmenin

ile çocuk sayısının evlilik uyumu üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Bazı araştırmalar, çocuk sayısındaki artışın çiftler arasında iletişim eksikliğine, ebeveyn sorumluluklarındaki yükün artmasına ve depresyona yol açabileceğini, dolayısıyla evlilik memnuniyeti ve evlilik uyumunu olumsuz yönde etkileyebileceğini öne sürmektedir (Hirschberger vd., 2009). Bu durum, çocuk sayısının evlilik uyumu üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır. Ancak literatürde çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını savunan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, evli bireylerin problem çözme becerileri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada, çocuk sayısının evlilik uyumu üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir (İlkketenci, 2004). Benzer şekilde, Fıfıloğlu (1992), Demiray (2006), Çakır (2008) ve Güçlü-Ergin (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da çocuk sayısı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Bu çalışmalar, çocuk sayısının evlilik uyumu üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların çocuk sahibi olup olmaması, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanlarında anlamlı farklılıklar yaratmaktadır ($p < 0.05$). Çocuğu olmayan katılımcılar, bu alanlarda daha yüksek puanlar alırken, çocuğu olanların puanları daha düşük çıkmıştır. Ancak, "olumsuz etkileşim" puanları açısından çocuk sahibi olma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > 0.05$). Bu durum, çocuk sahibi olmanın gelin kayınvalide ilişkilerinin çeşitli boyutları üzerinde etkili olduğunu, ancak olumsuz etkileşim üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Link (2010) çalışmasında, eşler ve eşlerin aileleri arasındaki ilişki dinamiklerini, bu dinamiklerin dramatik, sosyal ve demografik değişim gösteren Nepal kırsalındaki çocuk doğurma davranışları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmanın bulguları, kayınvalide ile birlikte yaşamının ilk gebelik oranlarını artırdığını ortaya koymuştur. Bu durumun özellikle erkek çocuk sahibi olan gelinlerde kayınvalide ile olan ilişkiler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, çalışmada, oral kontraseptiflerin eşler arasındaki çatışmaları artırma potansiyeline sahip olduğu da öne sürülmüştür. Bu sonuçlar, aile içi ilişkilerin ve kullanılan doğum kontrol yöntemlerinin, çocuk doğurma davranışları ve eşler arası dinamikler üzerindeki etkilerini anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Kuru(2016) tarafından yapılan çalışmada çocuk sahibi olan gelinine çocuk bakımı konusunda kayınvalidenin yardımcı olması gelin tarafından olumlu karşılanarak bu durum gelin kayınvalide ilişkisini olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir. Karakaş-Uslu(2019) ise araştırmasında ise tam tersini ifade ederek çocuğu olmayan gelinlerin 1 çocuğu olanlardan daha iyi gelin kayınvalide ilişkisi olduğunu tespit etmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleştirilen bir çalışmada ise

aile vaka çalışması yöntemi kullanılarak akrabalık ilişkilerinin çocuk doğumu sonrası nasıl değiştiği incelenmiştir. Araştırmaya 33 gelin, 30 anne ve 24 kayınvalide katılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, çocuğun doğumu ile birlikte gelinlerin anneleri ile yaşadıkları çatışmaların azaldığı, ancak kayınvalideleri ile yaşadıkları çatışmaların arttığı belirlenmiştir (Fischer, 1983). Bu sonuç, çocuk doğumunun aile içi ilişkiler üzerindeki etkilerini ve özellikle gelin ile kayınvalide arasındaki çatışmaların nasıl değiştiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşam yerleri, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları", "ilişki tarzı" ve genel puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Bu durum, yaşam yerinin bu evlilik uyum alanları üzerindeki etkisinin belirgin olmadığını göstermektedir. Rutter ve Quinton (1977) tarafından yürütülen bir çalışmada, şehirlerde yaşayan ve çalışan kadınların evlilik uyumlarının farklı bir düzeyde değerlendirildiği görülmüştür. Bu araştırma, şehir yaşamının sunduğu sosyal ve ekonomik fırsatların çalışan kadınların evlilik uyumlarını olumlu yönde etkileyebileceğini ima etmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların yaşam yerleri, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "olumsuz etkileşim", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Ancak, "müdahale/evliliğe etki" puanları açısından yaşam yeri farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Kentte yaşayan katılımcıların bu alt boyutta daha yüksek puanlar aldığı, kırsalda yaşayanların ise daha düşük puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu bulgular, yaşam yerinin belirli bir gelin kayınvalide ilişkisi dinamiği üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Abouhamzeh (2014) tarafından yapılan çalışmada, Filistin'de birçok kadının kayınvalidelerinin hayatlarını olumsuz yönde etkilediğini ve boşanmalara neden olduğunu belirttiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, boşanmanın ve kayınvalideden ayrı bir yaşam sürmenin toplumsal tabuları yıktığı, Filistinli kadınların bu konuda giderek daha fazla bilinçlendiği vurgulanmıştır. Diamond-Smith, Bishai ve El-Gibaly (2015) tarafından Mısır'da yürütülen bir çalışmada, kadınların eşlerinin ailesi ile birlikte yaşamalarının iş, ev işleri ve kişisel zamana olan etkileri incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, kayınvalidenin engelli olduğu durumlarda, gelinin iş gücü durumunun olumsuz etkilendiğini ortaya koymuştur. Ancak, kişisel zamana ayrılan sürenin kayınvalideyle birlikte yaşamakla ilgili olmadığı belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların göç etme durumları, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" alt boyutunda anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Ancak, "ilişki tarzı" ve genel puanlarda anlamlı farklılıklar

gözlemlenmiştir ($p<0.05$). Göç etmemiş olan katılımcıların, göç edenlerden daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu sonuç, göç etme durumunun evlilikte uyumun bazı boyutları üzerindeki etkilerini işaret etmektedir. Bu durum kişinin ait olma iç güdüsünden kaynaklanmaktadır. Toplumumuzda bireysellikten ziyade biz anlayışı hakimdir. Gelinin kendi kök ailesinden uzaklaşması kendini yalnız hissetmesine sebep olabilmekte olup bundan dolayı evlilikte sorunlar yaşanabileceği öngörülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların göç etme durumlarına göre gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinde bazı alt boyutlarda anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Olumlu etkileşim boyutunda, göç etmiş olan katılımcıların puanları ile göç etmemiş olanların puanları arasında fark bulunmamaktadır. Bu, göç etmenin olumlu etkileşim üzerindeki etkisinin belirgin olmadığını gösterir. Müdahale/Evliliğe etki boyutunda, göç etmiş olanların puanları göç etmemiş olanlardan daha yüksektir, bu da göç etmenin evliliğe olan etkisini artırabileceğini işaret eder. Olumsuz etkileşim boyutunda, göç etmiş ve göç etmemiş katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır, yani göç etmenin olumsuz etkileşim üzerindeki etkisi düşüktür. Kocanın rolü boyutunda, göç etmiş olanların puanları göç etmemiş olanlardan daha yüksektir, bu da göç etmenin kocanın rolü algısını etkileyebileceğini gösterir. Psikolojik saldırganlık boyutunda, göç etmiş ve göç etmemiş katılımcılar arasında fark bulunmamaktadır, yani göç etmenin psikolojik saldırganlık üzerindeki etkisi belirgin değildir. Kocanın tarafsızlığı boyutunda da, göç etmiş ve göç etmemiş katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Son olarak, genel ölçek toplam puanı açısından göç etmiş ve göç etmemiş katılımcılar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuçlar, göç etmenin bazı alt boyutlarda belirgin etkiler yaratırken, diğerlerinde etkisinin minimal olduğunu ortaya koymaktadır. Shih, kültürlerarası bir karşılaştırma araştırması gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, Çinli-Amerikalı gelinlerin, göçmen olan Çinli-Amerikalı kayınvalideleriyle olan ilişki dinamikleri ve güç yapıları üzerindeki ataya saygı kültürel değerinin etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçları, birçok kadının kayınvalidelerinin mevcut olduğu durumlarda onlara saygı gösterirken, kayınvalideleri yokken itaatsiz davranışlarda bulunduğunu göstermektedir. Ancak bu bulgular, Asya aile yapılarında bu tür davranışların kesinlikle mevcut olduğu düşüncesini bilim insanlarına aşılammamalıdır (Shih & Pyke, 2010; Shih, 2011). Ayrıca, Çinli-Amerikalı ve Meksikalı-Amerikalı gelinlerin aile içi güç dinamiklerini karşılaştıran çalışmada, her iki kültürde de kayınvalidelerin çocuk büyüme konusundaki tavsiyelerinin müdahale olarak algılandığı bulunmuştur. Bununla birlikte, kayınvalidelerinin davranışlarını tamamen olumsuz olarak değerlendirmeyen ve bu davranışların yardımcı olma amacı taşıdığını fark eden gelinlerin olduğu görülmüştür. Ayrıca, eşinin desteğini önemli bulan kadınlar da araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır (Shih, 2011).

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların aylık gelir durumları, evlilikte uyum ölçeğinin "anlaşma veya anlaşamama durumları" ve "ilişki tarzı" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Ancak, genel evlilik uyumu puanları aylık gelir durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.05$). Aylık geliri 5000-7000 aralığında olan katılımcılar, diğer gelir gruplarına kıyasla daha yüksek evlilik uyumu puanları alırken, aylık geliri 9000-12000 arasında olan katılımcıların evlilik uyumu puanları daha düşük çıkmıştır. Bu bulgu, gelir düzeyinin evlilik uyumu üzerindeki etkilerini göstermektedir. Doğan (1998) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, kadınların evliliklerini "iyi" olarak değerlendirme eğilimlerinin, aile gelir düzeyindeki artışla paralel bir şekilde yükseldiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, meslek sahibi kadınların evliliklerini genellikle "kötü" olarak değerlendirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ekonomik faktörlerin kadınların evlilik memnuniyeti üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır. İçli (2001) ise, kadının gelir seviyesinin artışının eş şiddeti üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Araştırma, kadının gelir düzeyinin yükselmesiyle eş şiddetinin azaldığını ve bu durumun, kadının ekonomik bağımsızlığının ve sosyal güçlenmesinin aile içi dinamiklere olumlu yansıdığını göstermektedir. Bu sonuçlar, ekonomik faktörlerin aile içindeki şiddet ve evlilik uyumu üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir katkı sağlamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların aylık gelir durumları, gelin kayınvalide ilişkileri ölçeğinin "olumlu etkileşim", "müdahale/evliliğe etki", "olumsuz etkileşim", "kocanın rolü", "psikolojik saldırganlık", "kocanın tarafsızlığı" ve genel puanları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır ($p>0.05$). Bu, gelir düzeyinin gelin kayınvalide ilişkilerindeki çeşitli dinamikleri etkilemediğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, katılımcıların evlilik uyumları ile olumlu etkileşim, müdahale/evliliğe etki, kocanın rolü, psikolojik saldırganlık, kocanın tarafsızlığı ve ölçek toplam puanları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, bu faktörlerdeki artışların evlilik uyumunu artırdığını ortaya koymaktadır. Öncelikle, olumlu etkileşim düzeyindeki artış, evlilik uyumunu artırmaktadır. Katılımcıların olumlu iletişim ve etkileşim düzeylerinin yüksek olması, evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum, etkili ve yapıcı iletişimin evlilik ilişkilerini güçlendirdiğini göstermektedir. Çiftlik aileleriyle yapılan ve 44 kayınvalide ile 55 gelinin katıldığı bir araştırmada, gelin-kayınvalide ilişkilerindeki çatışmaların kaynakları incelenmiştir. Araştırma, aynı zamanda katılımcıların evlilik doyumları, stres düzeyleri ve çatışmalarda kullandıkları başa çıkma stratejilerini de ele almıştır. Araştırma bulgularına göre, gelin ve kayınvalide arasındaki çatışmaların temel nedenleri, değerler arasındaki farklılıklar ve iletişim eksiklikleri olarak belirlenmiştir.

Beklentilerin aksine, gelin ve kayınvalidenin yakın oturmasının ve birlikte yaşamasının, her iki tarafın stres düzeylerini artırmadığı saptanmıştır. Ayrıca, araştırmaya katılanların yalnızca üçte birinin kayınvalideleri ile sorun yaşadığı belirlenmiştir (Marotz-Baden ve Cowan, 1987). Bu bulgular, gelin-kayınvalide ilişkilerindeki çatışmaların, değer farklılıkları ve iletişim sorunlarından kaynaklandığını ve fiziksel yakınlık ile stres düzeyleri arasında doğrudan bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Bu araştırma sonuçları çalışma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Müdahale ve evliliğe olan etkilerdeki artış da evlilik uyumunu desteklemektedir. Etkili müdahaleler ve olumlu etkiler, evlilik uyumunu güçlendiren önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu durum, etkili stratejilerin evlilik ilişkisinde olumlu sonuçlar doğurduğunu ifade etmektedir. Kocanın rolündeki artış da evlilik uyumunu artırmaktadır. Kocanın rolüne yönelik olumlu değişiklikler, evlilik uyumunu destekleyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu, kocanın evlilik içindeki rolünün, uyum açısından önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucuna benzer olarak 53 gelin-kayınvalide çiftiyle gerçekleştirilen bir başka nitel araştırmada, katılımcıların yaşlarının 21 ila 81 arasında değiştiği bir örnekleme yapılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, katılımcıların çoğunluğu ilişkilerinin kalitesini "iyi" ile "mükemmel" arasında değerlendirmiştir. Ancak, gelinler ve kayınvalideler arasındaki ilişkilerin nitelikleri hakkında aynı görüşe sahip olmadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca, gelin-kayınvalide ilişkilerini etkileyen önemli bir psikolojik faktör olarak kocanın rolü vurgulanmıştır (Pfeifer, 1989). Bu bulgular, ilişkilerin algılanmasında bireysel farklılıkların bulunduğunu ve kocanın rolünün gelin-kayınvalide ilişkilerinde belirleyici bir etkene sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Güney Kore'de gerçekleştirilen bir çalışmada, gelin-kayınvalide ilişkileri 122 gelinden elde edilen verilerle incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, kocanın gelin-kayınvalide çatışmalarında yardımcı olmamasının gelinlerin evlilik uyumunu olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Ayrıca, kayınvalide ile yaşanan çatışma sıklığının, gelinlerin psikolojik iyi oluşları üzerinde önemli bir etkisinin olduğu belirlenmiştir (Hyejeong, 1992). Bu sonuçlar, kocanın destek rolünün gelinlerin evlilik uyumu üzerinde etkili olduğunu ve kayınvalide ile çatışma sıklığının psikolojik sağlık üzerinde belirgin bir rol oynadığını göstermektedir. Çin'in kırsal bölgelerinde gerçekleştirilen bir diğer çalışma, gelin-kayınvalide ilişkilerini nitel yöntemle incelemiştir. Çalışmaya, birlikte yaşayan 12 gelin-kayınvalide çifti katılmıştır. Katılımcılara, deneyimlerini ve ilişkilerini nasıl yapılandırdıklarını sormak suretiyle veri toplanmıştır. Bulgular, gelin-kayınvalide ilişkilerinde dört ana ilişki örüntüsünün ortaya çıktığını göstermiştir: kibarca uzak ikili, çatışan ikili, anne-kız gibi olan ikili ve iyi arkadaş gibi olan ikili. Altunsu Sönmez (2019) çalışmasında

kayınvalidenin evliliğe müdahalesinin olmasını gelinler ile görüşmüştür. Gelinler kendilerine karışmayan, müdahale etmeyen, maddi destek sağlayan kayınvalide özelliklerini severek daha iyi anlaştıklarını belirtmiştir. Çalışmaya katılan bir katılımcı kayınvalidesinin en sevdiği özelliği kendisini kendi evladı olarak görmesi olduğunu söylerken kayınvalidesinin en sevmediği özelliğinin ise evladı gibi gördüğü için her şeye çok müdahale etmesi olduğunu söylemiştir. Müdahale eğer olumlu yönde ise evlilik uyumunu artırırken olumsuz bir yönde müdahale evlilik uyumunu azaltmaktadır. Çalışma baz alınarak gelin kayınvalide ilişkisinde bireysel sınırların sağlanması evlilik içinde önemli bir yere sahiptir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, farklı değerler ve kayınvalidenin bazı istenmeyen davranışları, zorlu gelin-kayınvalide ilişkilerinin kaynağı olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, sağlıklı ilişkileri sürdüren çiftlerin, karşılıklı çaba gösterdikleri ve ilişkilerini yürütmek için ortak bir çaba içinde oldukları saptanmıştır. Ayrıca, diğer çalışmalarda olduğu gibi, bu çalışmada da kocanın veya oğlun rolünün gelin-kayınvalide ilişkileri üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu görülmüştür (Chen, 1999). Bu bulgular, gelin-kayınvalide ilişkilerinin kalitesini etkileyen faktörleri ve kocanın/ oğlun bu ilişkilerdeki rolünü vurgulamaktadır. Bowen aile terapisine göre evlilikte kişilerin köken aileden farklılaşma düzeyi yükseldikçe evlilik içinde sorun yaşama ihtimali düşüktür. Bowen bireylerin kuşaklararası aktarılan örüntüleri fark edip farklılaşma/ayrışma sağlamadıkları takdirde kendi köken ailesin yaşadıkları sorunları benzerlerini yaşayacaktır (Gerdan ve Çamur, 2024). Burada koca/oğul kendi köken ailesinden ayrılarak kendi çekirdek ailesine yönelmelidir. Annesin davranışlarını olduğu gibi kabul etmek yerine değerlendirerek objektif bir tutum sergilemesi eşi ve evliliğin uyumu için oldukça önemli görülmektedir.

Rittenour ve Soliz (2009) tarafından yapılan bir çalışmada, gelin-kayınvalide ilişkilerine dair bağlamsal bir model geliştirilmiştir. Araştırmaya 190 kadın katılmıştır ve modelde yer alan bazı önemli değişkenler şu şekilde belirlenmiştir:

- **Öceleyen Etmenler:** Kendi ailesinin etkileri, evlilikle kurulan ilişkiden beklentiler, kültürel ve değer yönelimleri, kişilik özellikleri.
- **İletişimin Sıklığı ve Dinamikleri:** İletişimin sıklığı, iletişim dinamikleri (uyuma, uymama, aile ilişkilerindeki çatışma algısı).
- **Aile Sistemindeki Etmenler:** Eş-oğul ilişkisi, torun ile kurulan ilişkiye dair algılar, evlilikle kurulan diğer ilişki ağları.

- **İlişkisel Sonuçlar:** İlişki değerlendirmesi ve kategorize etme (ilişki memnuniyeti, paylaşılan ortak aile kimliği), ilişkisel niyetler (gelecekteki iletişim, bakım verme, maddi ve manevi, büyükanneler ve büyükbabaların dâhil edilmesi).

Bu model, gelin-kayınvalide ilişkilerini etkileyen çeşitli faktörleri ve bu faktörlerin ilişkisel sonuçlar üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Çalışma, bu değişkenlerin ilişkiler üzerindeki etkilerini analiz ederek, gelin-kayınvalide etkileşimlerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Psikolojik saldırganlık seviyesindeki azalma da evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemektedir. Daha düşük seviyelerde psikolojik saldırganlık, evlilik uyumunu artırmakta ve daha sağlıklı ilişkilerin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Kocanın tarafsızlık düzeyinin artışı da evlilik uyumunu desteklemektedir. Tarafsız bir tutum, evlilik uyumunu güçlendiren bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bu bulgu, tarafsızlık ve adil tutumların evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Aydın(2017) tarafından yapılan çalışmada 17 gelinle görüşme sağlanmıştır. Çalışmaya katılanların kocanın,eşi ve annesi arasında objektifliği koruyamamasının evlilik üzerinde etkisi olduğunu belirtti. Katılımcıların görüşlerinde eşinin kendisini kayınvalide ile kıyaslama yaşandığını ve bir tartışma olduğunda annem söylüyorsa annem haklıdır gibi söylemler durmanın kadınları rahatsız ederek evlilik içinde sorunlar yaşanmasına neden olduğu ifade edilmiştir. Kök aile ilişkilerinin işlevselliği ve benliğin ayrışma durumuna bakılması gerekmektedir. Kök ailesinden ayrımlaşmasını tamamlayamayan bireylerin ilişkilerinde duygusal kopma ya da iç içe geçme olayı yaşanabilir. Bu durumlar sağlıklı bir evliliğin yaşanmasını engeller(Öselemiş,2022).Kocanın ilişkide annesinin yanında olması ve annenin söylediklerini direkt kabul etmesi eşi ile olan iletişimde sıkıntı çıkararak evlilik uyumunu azalmasına neden olacaktır.

Gelin kayınvalide ilişkisi ölçeğinde, ölçek toplam puanlarındaki artış da evlilik uyumunu güçlendirmektedir. Ölçek tarafından ölçülen tüm faktörlerin birleşik etkisi, evlilik uyumunu artırmakta ve genel uyum düzeyini güçlendirmektedir. Bu sonuçlar, evlilik uyumunu artıran faktörlerin olumlu etkileşim, etkili müdahale, kocanın rolü, düşük psikolojik saldırganlık ve tarafsızlık olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, evlilik uyumunu güçlendirmek için bu faktörlerin dikkate alınması önemlidir. Gelin kayınvalide ilişkileri ve evlilik doyumu arasında ilişki inceleyen çalışmalarda anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir(Aydın,2017; İpek,2019;Görgülü-Cin,2022).Araştırmadan elde edilen sonuçlarla paralellik gösteren çalışmalardır.

Amerika Birleşik Devletleri'nde gelin ve kayınvalide ilişkilerini inceleyen bir araştırmada, yeni evli lise mezunu çiftler örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmaya toplamda 45 erkek ve 57 kadın olmak üzere 102 kişi katılmıştır. Çalışmanın bulguları, hem kadınların hem de erkeklerin evlilik uyumu ile gelin kayınvalide ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Hoye, 1971). Bu sonuçlar, gelin ve kayınvalide arasındaki ilişkilerin evlilik uyumunu etkileyebileceğini ve bu etkileşimin cinsiyetten bağımsız olarak evlilik uyumu üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

5.2. Öneriler

Çalışma kullanılan ölçme araçları ile sınırlıdır. Gelinler ile görüşme yaparak nitel bir çalışma eklenerek elde edilen bulgular birleştirebilir.

Çalışma konusu kök aile ile oldukça ilişkilidir. Kök aile ilişkisi daha detaylı incelenebilir. Kök aile işlevselliğinin evlilik üzerinde etkisine bakılabilir.

Gelinin kendi annesi olan ilişkisi, bağlanma stilli ve kocanın annesi ile ilişkisi ve bağlanma stilli incelenerek evlilik uyumuyla ilişkisi incelenebilir.

Gelin kayınvalide yaşam döngüsü içinde nasıl değiştiğini anlamak için boylamsal araştırmalar yapılabilir.

Gelin kayınvalide ilişkisinde gelinin çocuk sahibi olma durumu incelenmiş olup eğer çocuk varsa çocuğa bakmakta kayınvalidenin rolü var mı ,torun-babaaanne ilişki incelenebilir.

Araştırma bulgularına bakılarak yeni yapılacak araştırmalarda gelin-kayınvalide ilişkilerini daha ayrıntılı gösteren demografik değişken eklenerek araştırma yapılabilir.

Yapılan araştırmalar genel olarak gelin kayınvalideye yönelik olup örneklem grubu olarak sadece gelinler baz alınmıştır. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda örneklem gruplarına kocalar ve kayınvalideler de eklenerek de inceleme yapılabilir.

Gelin kayınvalide ilişkilerinde kişilerin düşünce tarzı, karşı tarafa bakış açısı, köken ailesindeki yaşanan etkenlerde değerlendirilebilir.

Gelin kayınvalide ilişkilerinde çiftlerin psikolojik durumları, ailesi ile olan ilişkileri ve bağlanma stillerinin de değerlendirilebilir. Bağlanma stiline ilişkin kişinin ilişki tarzını ve evliliğini etkileyen temel faktörlerden biri olduğunu düşünüldüğünde bu hususta değerlendirilebilir.

Evlilik öncesinde çiftlere sağlıklı iletişim kurabilme, aile içi problem çözümü, sorunlarla baş edilme yetisi, ev idaresi, evlilik içindeki sınırlarını koruyabilme gibi konularda

psikoeğitim programları hazırlanıp, yerel yönetimler ya da devlet desteği kapsamında evlenecek kişilere bu eğitim programının verilebilir.

Aile Danışmanlığı ve çift terapisi konularında medya kanalları da kullanılarak toplumun daha çok bilinçlendirilebileceği ve bu uygulamaların yaygınlaştırılabileceği değerlendirilmektedir.

Medya kanallarında gelin kayınvalide ilişkileri üzerinde yapılan olumsuz yaklaşımların kişileri önyargı oluşturmaya itmekte olup düşüncelerini etkilemektedir. Bu kapsamda bu yaklaşımları benimseyen yayın kuruluşlarında kontrol mekanizması olarak bir aile danışmanının bulundurulması değerlendirilebilir.

Ruh sağlığı çalışanları tarafından bireyler evlilik öncesinde bilinçlendirilmelidir, kişinin belli bir olgunluğa ulaşmadan ve kök ailesinden ayrışmadan evlilik yapmamasının önüne geçirilmesi boşanma sayılarını azaltacaktır. Bundan dolayı kişinin kendini bulma ve kök ailesinden farklılaşması yönünde ruh sağlığı uzmanları tarafından çalışmalar yapılabilir.

5.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

-Araştırmada 355 kadına internet üzerinden ulaşarak içten ve dürüst yanıtlandığı düşünülmüştür.

-Çalışma kullanılan ölçme araçları ve kullanılan istatistiksel analizlerle sınırlıdır.

KAYNAKÇA

- Abouhamzeh, E. (2014). *Attachment styles and marital satisfaciton among Iranian-American individuals* (Unpublished doctorate dissertation). The Chicago School of Professional Psychology, Chicago, USA.
- Ades, L. L. (2002). *Predictors of the quality of the relationship between daughters-in-law and mothers-in-law*. Unpublished doctorate dissertation, Adelphi Univesity, NY, USA.
- Adler, L. L., Denmark, F. L., & Ahmed, R. A. (1989). Attitudes toward mother-in-law and stepmother: a cross-cultural study. *Psychological Reports*, 65, 1194.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı(2011) TAYA. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı(2014) *Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler ve Öneriler*. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Alkayış, M. F. (2013). Adıyaman yöresi atasözleri ve deyimlerinde gelin-kaynana ilişkisi ve evlilik konusu. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9), 579-594.
- Akpınar, B. ve Kırlioğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 73-746.
- Allendorf, K. (2015). Like her own: ideals and experiences of the mother-in-law/daughter-in-law relationship. *Journal of Family Issues*, 38(15), 2102-2127.
- Altunsu Sönmez, Ö. (2019). Gelin kaynana çatışması üzerine sosyolojik bir analiz. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 1159-1201.
- Ar, Ö. F. (2014). *Normal Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Otizimli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyumu ve Anksiyete Düzeylerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi
- Aydemir Sevim, S. (1999). Evlilik İlişkilerini Geliştirme Programları. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2(11), 19-25. <https://doi.org/10.17066/pdrd.92663>
- Aydın, E. (2017). *Anne-Oğul Bağlanmasının Gelin-Kayınvalide İlişkisi Ve Evlilik Doyumunu Yordamadaki Rolü* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Aydoğan, G. (2021). *Evli bireylerin evlilik doyumlarının psikolojik iyi oluş, eş desteği, bilinçli farkındalık düzeyleri ve bazı kişisel değişkenler açısından incelenmesi* (Master's thesis, Ufuk Üniversitesi).
- Aydoğmuş, K., Baltaş, A., Baltaş, Z., Davaslıgil, Ü., Güngörmüş, O., Konuk, E., Korkmazlar, Ü. Köknel, Ö., Navaro, L., Oktay, A., Razon, N. Ve Yavuzer, H. (1995). Ana-baba okulu. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York: Jason Aronson
- Bray, J. H. (1995). Family assessment: current issues in evaluating families. *Family Relations*, 44(4), 469-477.
- Bryant, C. M., Conger, R. D., & Meehan, J. M. (2001). The influence of in-laws on change in marital success. *Journal of Marriage and Family*, 63(3), 614-626.
- Canel, A. N. (2012). Evlilik ve aile hayatı. Ankara: *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*
- Cin, M. G. (2023). *Evlilik Doyumunun Gelin-Kayınvalide İlişkileri Açısından İncelenmesi* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Chen, M. H. (1999). The relationship of mothers and daughters in-law in urban Chinese families (Unpublished doctorate dissertation). The Texas Woman's University, USA.
- Cotterill, P. (1994). *Friendly relations?: Mothers and their daughters-in-law*. London: Taylor & Francis.
- Çağ, P. ve Yıldırım, İ. (2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(39).
- Çakır, Ö. (2008). Türkiye'de kadının çalışma yaşamından dışlanması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0(31), 25-47. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesiibd/issue/5888/77876>
- Çekiç Akyol, A., Akyol, M. ve Kılınç, Ö. (2019). toplumsal rollerdeki çatışmanın televizyon reklamlarında kullanımı: gelin-kaynana çatışmasının reklamlardaki sunumu üzerine bir değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(1), 131-154.
- Çelik, M. (2006), *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana
- Çoğalan, Y. (2017). *Evli bireylerin kök aileleriyle ilişkileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun
- Demir Erbil, D. ve Hazer, O. (2018). Çalışan bireylerin evlilik uyumlarının incelenmesi, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, Issue: 5, pp. (99-116)
- Demiray, Ö. (2006). *Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Diamond-Smith, N., Bishai, D. & El-Gibaly, O. (2015). Inter-generational coresidence and women's work and leisure time in Egypt. *Demographic Research*, 33(31), 909-938.
- Doğan, İ. (1998). *Sosyoloji kavramlar ve sorunlar*. İkinci Basım, İstanbul, Sistem Yayıncılık, s.192-241.

- Düzgün, G. (2009). *Evli kişilerde depresyon, ilişkiye ilişkin inanç, kendini ayarlama düzeyinin evlilik uyumu ile ilişkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ekal, B. (2006). 'How a kaynana should behave?' Discussions on the role of mothers-in-law in two gün groups. *European Journal of Turkish Studies Social Sciences on Contemporary Turkey. Thematic Issue No 4, The social practices of kinship. A comparative perspective.* URL. <http://www.ejts.org/document/619.html>.
- Ersanlı, K. & Kalkan, M. (2003). Evlilik ilişkisini geliştirme programının evli çiftlerin evlilik ilişkilerini değerlendirmelerine etkisi. *3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 11(3), 219-226.
- Fışıloğlu, H. (1992). Lisans üstü öğrencilerinin evlilik uyumu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-23.
- Fidanoğlu, O. (2006). *Evlilik uyumu, mizah tarzı ve kaygı düzeyi arasındaki ilişki* (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Fischer, L. R. (1983). Mothers and mothers-in-law. *Journal of Marriage and the Family*, 45, 187-192.
- Gallin, R. S. (1994). The intersection of class and age: mother-in-law/daughter-in-law relations in rural Taiwan. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 9(2), 127-140.
- Gangoli, G., & Rew, M. (2011). Mothers-in-law against daughters-in-law: domestic violence and legal discourses around mother-in-law violence against daughters-in-law in India. In *Women's Studies International Forum*, 34(5), 420-429.
- Gerdan, B., & Çamur, G. (2024). KÖK AİLE İLİŞKİSİNİN BUGÜNKÜ EVLİLİK YAŞANTISINA ETKİSİ. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 1-18.
- Gladding, S. T. (2012). Aile terapisi: tarihi, kuram ve uygulamaları. (çev. İ. Keklik ve İ. Yıldırım). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Güçlü Ergin, N., (2008). *Evli Ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu Ve Cinsiyetçilik Açısından Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Günindi-Ersöz, A. (2010). Türk Atasözleri Ve Deyimlerinde Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyet Roller. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(6), 167-182.
- Hamamcı, Z. (2005). Dysfunctional relationship belief in marital satisfaction and adjustment. *Social Behavior and Personality International Journal*. 33, 313- 328.
- Hashmi, H. A., Khurshid, M., & Hassan, I. (2007). Marital adjustment, stress and depression among working and non-working married women. *Internet Journal of Medical Update*, 2(1), 19-26.
- Heaton, T.B. ve Albrecht, S.L. (1991). Stable Unhappy Marriages. *Journal of Marriage and Family*, 53(3), 747-758.
- Hekimoğlu, İ. (2012) *İyi Günde Kötü Günde Evlilik*. Timaş Yayınları

- Hiatti, L. R. (1984). Your mother-in-law is poison. *Man*, 19(2), 183-198.
- Hirschberger, G., Srivastava, S., Marsh, P., Cowan, C.P. ve Cowan, PhA. (2009). Attachment, Marital Satisfaction, and Divorce during the First Fifteen Years of Parenthood. *Pers Relat.* 16(3), 401-20.
- İçli, T. (2001). *Ailede kadına karşı şiddet ve diğerleri*, Ankara. KSSGM Yayınları.
- İlkketenci, R. (2004). *Evli bireylerin problem çözme becerileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya
- İpek, A. N. (2021). Gelin-kayınvalide ilişkileri ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 2(1), 35-49.
- Jackson, J., & BergCross, L. (1988). Extending the extended family: the mother-in-law and daughter-in-law relationship of black women. *Family Relations*, 37(3), 293-297.
- Jadiri, J., Jan, B.M. ve Tabatabai, K. (2009). Examine the relationship between marital satisfaction (based on religion) with demographic factors. *Journal of Religion and Psychology*, 2(5).
- Kadir, M. M., Fikree, F. F., Khan, A., & Sajan, F. (2003). Do mothers-in-law matter Family dynamics and fertility decision-making in urban squatter settlements of Karachi, Pakistan. *Journal of Biosocial Science*, 35(4), 545-558.
- Kahraman, B. (2021). *Gelin-kayınvalide ilişkileri ve çift uyumu arasında benliğin ayrışmasının düzenleyici rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Kahveci, G. A. (2016). *Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Kalkan, E. ve Aydoğan, D. (2018). Evlilik ilişkisi kalitesini benlik açısından değerlendirme: benliğin ayrışması ve ilişkisel özgünlük. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1). 174-189.
- Kalkan, M., & Ersanlı, E. (2008). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı evlilik ilişkisini geliştirme programının evli bireylerin evlilik uyumuna etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 963-986.
- Kalkan, M. (2002). Evlilik ilişkisi geliştirme programının evliliklerin evlilik uyum düzeyine etkisi. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Karadağ, Ş. (2015). Evlilik uyumu ilişkisinde aile içi iletişimin rolü: Konya örneği. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karakaş Uslu, C. (2019). Gelin-kayınvalide ilişkisinin anne-kız bağlanması ve demografik değişkenler bağlamında incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Karasar, N. (2016). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya,C (2003) *Evlilikte Mutluluğun Sırları*, Kariyer Yayınları
- Kaya, T. (2019). Gelin-kaynana iletişiminin niteliğini belirleyen kültürel etmenler. Erciyes İletişim Dergisi, 6(1), 185-204.
- Kuru, A. G. (2016). Türk ailesinde karakter ve otorite: bir toplumsal tip olarak kaynana ve kaynanalık rolü üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Küçükçelik, Z.M. (2015). *İlişkiye dair inançlar ve bilişsel çarpıtmaların evlilik uyumuna etkisi* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Bilim Üniversitesi.
- Link, C.F. (2010). *Husbands, wives and in-laws: Family dynamics and childbearing behavioral in Nepal* (Unpublished doctorate dissertation). The University of Michigan, USA
- Lopata, H. Z. (1999). In-laws and the concept of family. Marriage & Family Review, 28(3- 4), 161-172.
- Madanianan, L. ve Syed Mansor, SMSH. (2013). Marital Satisfaction and Demographic Traits in an Emigrant Sample: Rasch Analysis. *Procedia Soc Behav Sci.* 107, 96–103.
- Marotz Baden, R., & Cowan, D. (1987). Mothers-in-law and daughters-in-law: the effects of proximity on conflict and stress. Family Relations, 36(4), 385-390.
- Merrill, D. M. (2007). Mothers-in-law and daughters-in-law: Understanding the relationship and what makes them friends or foe. Westport, CT: Praeger.
- Nalbant, H. (2017) *Evlilik uyumunun yordayıcılarından ahlaki olgunluk ve değerler* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Nazlı,S.(2020) *Aile Danışmanlığı*, Anı Yayıncılık
- O’Learly,K.D ve Smith,D.A,’’*Marital Interactions*’’ ,Annual Review of Psychology,42,1991,191-212
- Öselemiş, F. E., & Türkdoğan, T. (2024). Kök Aile İşlevselliği, Benlik Ayrışması ve İlişki Doyumu: Nişanlı ve Evli Bireylerde Bir Aracılık Modeli. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(62), 405-431. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1427211>
- Özcan, Ö. (2016). Evlilik Uyumu İle Tolerans Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun
- Özgüven, E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Pini, B. (2007). Always an outlaw: daughters-in-law on Australian family farms. In Women's Studies International Forum, 30(1), 40-47.

- Rittenour, C. (2012). Daughter-in-law standards for mother-in-law communication: associations with daughter-in-law perceptions of relational satisfaction and shared family identity. *Journal of Family Communication*, 12(2), 93-110.
- Rittenour, C. E., & Kellas, J. K. (2015). Making sense of hurtful mother-in-law messages: applying attribution theory to the in-law triad. *Communication Quarterly*, 63(1), 62-80.
- Rittenour, C., & Soliz, J. (2009). Communicative and relational dimensions of shared family identity and relational intentions in mother-in-law/daughter-in-law relationships: developing a conceptual model for mother-in-law/daughter-in-law research. *Western Journal of Communication*, 73(1), 67-90.
- Rutter, M., & Quinton, D. (1977). Psychiatric Disorder: Ecological Factors and Concepts of Causation. In McGurk (Ed.), *Ecological Factors in Human Development* (pp. 173-187). Amsterdam: North Holland
- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in marital research: a review and critique of contemporary survey instruments. *Journal of Marriage and the Family*, 50(4), 891-915. Sabatelli, R. M., & Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 1025-1039.
- Sakarya, E. (2018). Evli bireylerin evlilik uyum, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkiler. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarı(2013) Sistematik Aile Sosyolojisi. M.AYDIN (Ed) *Aile Kurumu ve Ailenin Tanımı*(s.17-39).Çizgi Kitabevi
- Shih, K. Y., & Pyke, K. (2010). Power, resistance, and emotional economies in women's relationships with mothers-in-law in Chinese immigrant families. *Journal of Family Issues*, 31(3), 333-357.
- Shih, R.C. (2011). Can Web 2.0 Technology Assist College Students in Learning English Writing? Integrating "Facebook" and Peer Assessment with Blended Learning. *Australasian Journal of Educational Technology*, 27(5),. Retrieved July 24, 2024 from <https://www.learntechlib.org/p/51897/>
- Song, Y. (2009). Perceptions of the adult son/husband's mediation styles in Chinese mother/daughter-in-law conflicts (Unpublished doctorate dissertation). University of Kansas, USA.
- Song, Y., Zhang, Y. B. (2012). Husbands' conflict styles in Chinese mother/daughter-in-law conflicts: daughters-in-law's perspectives. *Journal of Family Communication*, 12(1), 57-74.
- Soylu, Y. & Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43) 44-54.

- Spanier, G. B. (1972). Romanticism And Marital Adjustment. *Journal Of Marriage And The Family*, 34(3), 481-487.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: new scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Şendil, G , Korkut, Y . (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28 (0), 15-34.
- Şener, A. ve Terzioğlu, G. (2002). Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics* (6.baskı). New Jersey: Pearson
- Tarhan, N. (2006). Evlilik psikolojisi. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan,N.(2020)Gelenekten Modernizme Ailede Yeni Doğrular, M.Çevik (Ed.) *Disiplinlerarası Yaklaşımla Aile:Aile Kongresi Bildiriler Kitabı*.
- Tolan, Ö. Ç. (2015). *Evlilik uyumunun kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanması*. Yayınlanmamış doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya
- Tutarel Kışlak, Ş. (1997).Evlilik uyumu ile nedensellik ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*,12(40),55-64.
- Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5).
- Türkçapar,H.(2020)Ailenin Ruh Sağlığı, M.Çevik (Ed.) *Disiplinlerarası Yaklaşımla Aile:Aile Kongresi Bildiriler Kitabı*
- Worden, M. (2013). Aile terapisi temelleri. (çev. T. Akbaş). Adana: Nobel Kitabevi.
- Wu, T. F., Yeh, K. H., Cross, S. E., Larson, L. M., Wang, Y. C., & Tsai, Y. L. (2010). Conflict with mothers-in-law and Taiwanese women's marital satisfaction: the moderating role of husband support. *The Counseling Psychologist*, 38(4), 497-522.
- Yakalı-Çamoğlu, D. (2007). Turkish family narratives: the relationships between mothersand daughters-in-law. *Journal of Family History*, 32(2), 161-178.
- Yalçın, H. (2014). The relationship between marital adjustment and sociodemographic charactersitics. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 250-61. 25.
- Yıldırım, D. İ. (1993). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 1(4), 23- 28. <https://doi.org/10.17066/pdrd.80166>
- Yıldırım, İ. (1992). *Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Hacettepe University, Ankara.

- Yılmaz, A.(2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, 4 (4) 48-57.
- Yılmaz, H., İlketenci, R., Yılmaz, A. S. ve Mamirova, C. (2018). Evli bireylerin problem çözmede kullandıkları yaklaşımlar ve evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi.MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(2), 445-462.
- Yuyucu, Y. (2022). Evli bireylerde kök aile ilişkileri, evlilik uyumu ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul, Türkiye*.
- Zubaroglu, S. (1996). Türkiye'de çocuklu eşler arasında iletişim biçimleri ve iletişim çatışmalarının çözümü. IX. Ulusal Psikoloji Kongresi.

EKLER

EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Tuğba Çalhan		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Aile Eğitimi ve Danışmanlığı		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Pamukkale Üniversitesi	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	2020
Tez Başlığı	Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu İle Gelin-Kayınvalide İlişkisinin İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Zekavet Kabasakal		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
İrdeleyen, G. ve Kabasakal, D. (2022). Evli Bireylerde Aldatma Eğilimi ve Evlilik Doyumu. Z. Kabasakal (Ed.), <i>Aileye ilişkin güncel değerlendirmeler içinde</i> (s. 111-131). İksad Yayınevi.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. Etik İzin

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

ACELE

10.11.2022

Sayı : E-87347630-659-420848

Konu : Etik Kurul İzni- Tuğba ÇALHAN

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 03.11.2022 tarih ve 413855 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile bildirilen başvuru, Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 08.11.2022 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve toplantıda alınan 14 sayılı karar ile; Enstitünüz Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Tuğba ÇALHAN'ın, "*Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Gelin-Kayınvalide İlişkisinin İncelenmesi*" başlıklı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiş olup, alınan karar Makamımızca onaylanmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Nûkhet HOTAR
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: 20AA66B9-7118-4D5B-9FEF-61C6412EBECB Doğrulama Adresi: <https://trkiye.gov.tr/dokuz-eylul-universitesi-ebys>
Adres: Kâhık Mahallesi, Cumhuriyet Biv No:144, 35220 Kocaelizirir
KEP Adresi: 2001.kap.tr Bilgi için:Gökçe TOPCU
Sorumlu İşi

Yazdırma tarihi: 10.11.2022

EK 3. Ölçme Araçlarının Uygulama İzinleri

Tuğba Çalhan

Evlilik Uyum Ölçeği izni

1 mesaj

Tuğba Çalhan

4 Temmuz 2022 17:20

Merhabalar Hocam,
Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans öğrencisi Tuğba Çalhan, izniniz olursa tezimde Evlilik Uyum Ölçeğini kullanmak istiyorum. Teşekkür ederim.
Kolaylıklar dilerim.

Tuğba Çalhan

Evlilikte Uyum Ölçeği

1 mesaj

Sennur Kışlak

6 Temmuz 2022 21:11

Alınan: "Psk"

Merhaba,
Ekte EUÖ yer alıyor. Çalışmanızda kullanabilirsiniz. Makaleyi ise research gate'den indirebilirsiniz.
Puanlamayı doğru yapmak için makalenin tümünü iyi okuyunuz. Tablodaki puanlama değil, ondan sonra geliştirilen puanlama geçerli, makaleyi okuyunca sizin için daha açık olacaktır.
İyi günler
Şennur Kışlak

Prof.Dr.Şennur Tutarel Kışlak
Ankara Üniversitesi
DTCE Psikoloji Bölümü Başkanı
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Başkanı
Tebliğe Ankara

Tuğba Çalhan

Gelin kayıynvalide ilişkisi ölçeği izni

1 mesaj

Tuğba Çalhan

3 Temmuz 2022 19:18

Merhabalar Esra hocam,
Ben Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans öğrencisi Tuğba Çalhan, izniniz olursa tezimde Gelin Kayıynvalide İlişkisi Ölçeğini kullanmak istiyorum. Teşekkür ederim.
Kolaylıklar dilerim.

Tuğba Çalhan

Fw: Gelin kayıynvalide ilişkileri Ölçeği

1 mesaj

Esra Aydemir

25 Ağustos 2022 20:12

Alınan: "Psk"

Merhabalar,
Tabii ki kullanabilirsiniz 🌟
İyi çalışmalar

Sent from Yahoo Mail for iPhone

2 eklenti

GHÖ FORMU.docx
1EK

GHÖ PUANLAMA.docx
1EK

EK 4. Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans öğrencisi Tuğba ÇALHAN yürütücülüğünde ve Doç. Dr. Hatice Zekavet KABASAKAL danışmanlığında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, evli çiftlerin evlilik uyumu ile gelin-kayınvalide ilişkisini incelemektir.

Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Araştırmaya katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **çıkabilirsiniz**. Bu formu onaylamanız, **araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelecektir.

Tüm soruların cevaplanması **15-20 dakika** sürmekte olup herhangi bir süre kısıtlaması bulunmamaktadır.

Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak için Psikolojik Danışman Tuğba ÇALHAN (.....) ile e-mail yolu ile iletişime geçebilirsiniz.

Katıldığınız ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman çalışmayı yarıda bırakıp çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bu çalışma kapsamında kullanılmasını kabul ediyorum.

EK 5.Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcı,

Bu formdan elde edilen veriler yürütülen tez çalışmasında kullanılacaktır. Bu formda yer alan bilgiler katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Soruların doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Verilen her yanıt gizli tutulacak ve yalnızca bu araştırmaya için kullanılacaktır. Lütfen aşağıda yer alan ifadeleri okuduktan sonra kendinize en uygun olan yanıtı veriniz ve yanıtlanmayan bir soru bırakmayınız. Her ifadeye yalnızca tek bir yanıt veriniz. Araştırmaya bulunduğunuz katkı için teşekkür ederim.

Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Öğrencisi

Tuğba Çalhan

1)Yaşınız

- ☐ 18-23
- ☐ 24-29
- ☐ 30-35
- ☐ 36-41
- ☐ 42-47
- ☐ 48 üstü

2)Çalışıyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

3)Eğitimi durumunuz:

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

4)Evlenme yaşıınız:

- ☐ 18-23
- ☐ 24-29
- ☐ 30-35

- ☐ 36-41
- ☐ 42-47
- ☐ 48 üstü

5)Ne kadar süredir evlisiniz?

- ☐ 1-5 yıl
- ☐ 6-10 yıl
- ☐ 11-15 yıl
- ☐ 16 ya da daha fazla yıldır

6) Evlilik biçiminiz:

- ☐ Görücü usulü
- ☐ Anlaşarak
- ☐ Diğer

7)Çocuğunuz var mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

8)Çocuk sayısı varsa kaç tane(Bir önceki soruya hayır dediyse bu soruyu boş buralan)

9)Yaşam yeriniz:

- ☐ Kent
- ☐ Kırsal

10)Göç ettiniz mi?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

11)Aylık gelir durumunuz

- ☐ 5.000-7.000
- ☐ 7.000-9.000
- ☐ 9.000-12.000
- ☐ 12.000-15.000
- ☐ 15.000 üstü

12) Eşinizin ailesiyle mi yaşıyorsunuz?

- ☐ Evet

- ☐ Hayır

13)Eşinizin ailesiyle aynı sitede/apartmanda mı oturuyorsunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

14)Eşinizin ailesiyle görüşme sıklığınız nasıldır?

- ☐ Her gün
- ☐ Haftada 1 ya da daha fazla
- ☐ Ayda 1 ya da daha fazla
- ☐ Yılda 1 ya da daha fazla

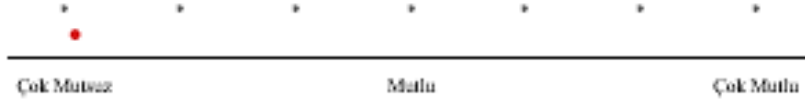
15)Kendi ailenizle görüşme sıklığınız nasıldır?

- ☐ Her gün
- ☐ Haftada 1 ya da daha fazla
- ☐ Ayda 1 ya da daha fazla
- ☐ Yılda 1 ya da daha fazla

EK.6 EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ

EVLİLİKTE UYUM ÖLÇEĞİ

1.Bu maddede yer alan ölçeği kullanarak, bütün yönleri ile evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı **daire** içine alınız. Ortadaki 'mutlu' sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek katmanlı olarak sol uçta evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ uçta ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

Aşağıdaki maddelerde verilen kavramlara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşamama düzeyinizi yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ana sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
1. Aile büyümesini ilave eder	()	()	()	()	()	()
3. Eş zaman edilebilirliği	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumun kurallarına uyum/doğru, iyi veya uygun davranış	()	()	()	()	()	()
8. Farklı fikirleri	()	()	()	()	()	()
9. Evin akrabalarıyla anlaşma	()	()	()	()	()	()

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan anlaşmazlıklar genellikle:

- () Erkeğin susması ile
() Kadının susması ile

- () Kadının susması ile
- () Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı ilişkilerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- () Hepsini
- () Bazılarını
- () Çok azını
- () Hiç birini

12. Eş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
- () Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- () Dışarıda bir şeyler yapmayı
- () Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmaya istediğiniz olur mu?

- () Sık sık
- () Arada sırada
- () Çok seyrek
- () Hiçbir zaman

14. Hayatınız yeniden yaşayabiliyorlunuz:

- () Aynı kişiyle evlenirdiniz
- () Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
- () Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, ruhtarını ona açar mısınız?

- () Hemen hemen hiçbir zaman
- () Nadiren
- () Çoğu konularda
- () Her konuda

EK7. Gelin Kayınvalide İlişkileri Ölçeği

GELİN KAYINVALİDE İLİŞKİLERİ ÖLÇEĞİ (GKİÖ)

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, gelin-kayınvalide ilişkileri hakkında bilgi edinmek amacıyla yürütülmektedir. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olanı işaretleyiniz. Araştırmadan elde edilen veriler, sadece bilimsel amaçla kullanılacak, şahsınızla (sizinle) ilgili hiçbir değerlendirme yapılmayacaktır. Bu nedenle her maddeyi dikkatlice okumanız ve doğru ve içten cevap vermemiz araştırmaya önemli katkı sağlayacaktır. İsminizi yazmanıza gerek yoktur. **Lütfen cevaplanmamış soru bırakmayın. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.**

	Hiç doğru değil	Nadiren doğru	Bazen doğru	Çoğunlukla doğru	Her zaman doğru
1. Eşimle aramızda kayınvalidemden kaynaklanan küskünlük ve kargınlıklar olur.	1	2	3	4	5
2. Bir gün kayınvalidem yüzünden boşanabileceğimizi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Kayınvalidemle olan ilişkimden memnunum.	1	2	3	4	5
4. Eğer kayınvalidem bize bu kadar karışmasaydı eşimle daha mutlu bir beraberliğimiz olabilirdi.	1	2	3	4	5
5. Eşimle olan ilişkimizde kayınvalidemden dolayı mutsuzluk yaşanmaz.	1	2	3	4	5
6. Kayınvalidemle sürekli beraber olmamız beni rahatsız ediyor.	1	2	3	4	5
7. Kayınvalidem özgürlüğümü kısıtlıyor.	1	2	3	4	5
8. Kayınvalidem ile arkadaş gibiyiz.	1	2	3	4	5
9. Kayınvalidem yanında kendimi rahat ve huzurlu hissedirim.	1	2	3	4	5
10. Kayınvalidem işlerime müdahale etmesinden rahatsızım.	1	2	3	4	5
11. Kayınvalidem ilgisizliğinden rahatsızım.	1	2	3	4	5
12. Kayınvalidem aramızdaki problemleri başkalarına anlatır.	1	2	3	4	5
13. Kayınvalidem ile sorunlarımızı konuşarak çözebiliriz.	1	2	3	4	5
14. Kayınvalidem ile rahatça dertleşebiliriz.	1	2	3	4	5
15. Kayınvalidem bana olan sevgisini belli eder.	1	2	3	4	5
16. Eğer kayınvalideme, onun herhangi bir davranışından rahatsız olduğumu söylersem bundan hoşlanmaz.	1	2	3	4	5
17. Kayınvalidem ile sorun yaşadığımızda benden uzaklaştığını hissedirim.	1	2	3	4	5
18. Kayınvalidem beni iyi yönde eleştirir.	1	2	3	4	5
19. Yanlış anlaşılma korkusu yaşadığımdan dolayı kayınvalideme düşüncelerimi anlatmam.	1	2	3	4	5
20. Kayınvalidem ile anne-kız gibiyiz.	1	2	3	4	5
21. Kayınvalidem başkalarına benim hakkımda iyi şeyler söylediği olur.	1	2	3	4	5
22. Kayınvalidem bazı zamanlarda bizimle kalması eşimle özel vakit geçirmemizi engeller.	1	2	3	4	5
23. Bir sıkıntı olduğunda kayınvalidem yardımına koşar.	1	2	3	4	5
24. Kayınvalidem duygu ve düşüncelerimi anlar.	1	2	3	4	5
25. Kayınvalidem sebepsiz yere benden uzaklaştığı olur.	1	2	3	4	5

26. Kayınvalidemin başkalarına benim hakkımda kötü şeyler söylediği olur.	1	2	3	4	5
27. Kayınvalidem benim duygu ve düşüncelerime saygı duyar.	1	2	3	4	5
28. Bana karşı ilgili olması için onun istediği gibi davranmam gerekir.	1	2	3	4	5
29. Bana iyi davranır ama arkamdan konuştuğunu duyarım.	1	2	3	4	5
30. Bana olan yardımlarından dolayı kayınvalideme minnet duyarım.	1	2	3	4	5
31. Kayınvalidem başkalarının yanında beni kötüler.	1	2	3	4	5
32. Kayınvalidem bana karşı olan duygu ve düşüncelerini açıkça ifade eder.	1	2	3	4	5
33. Kayınvalidem eşimin olumsuz davranışlarına karşı beni savunur.	1	2	3	4	5
34. Eşim çok fazla annesinin etkisi altında kalıyor.	1	2	3	4	5
35. Eşim, annesiyle ilgili eleştirileri duymaya dayanamaz.	1	2	3	4	5
36. Eşimin, annesiyle fazla bağlı olması eşimle olan ilişkimizi olumsuz yönde etkiliyor.	1	2	3	4	5
37. Kayınvalidemin eşime karşı fazla koruyucu davranması eşimle olan ilişkimizi olumsuz yönde etkiliyor.	1	2	3	4	5
38. Eşim, kayınvalidemle olan tartışmalarımızda tarafsız bir şekilde davranır.	1	2	3	4	5
39. Eşim, kayınvalidemle olan tartışmalarımızda haklı kimse ondan yana davranır.	1	2	3	4	5
40. Eşim önemli konularda bana değil annesine danışır.	1	2	3	4	5

Uzm. Psk. Dan. Esra AYDIN

